

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CX П'ЯТНИЦЯ, 27 ЧЕРВНЯ 2003 РОКУ ЧИСЛО 26 VOL. CX FRIDAY, JUNE 27 2003 No. 26

Є. Марчука призначено міністром оборони України

КИЇВ. – Президент України Леонід Кучма прийняв відставку Володимира Шкідченка з посади міністра оборони України і своїм указом від 25 червня призначив на цю посаду секретаря Ради національної безпеки і оборони Євгена Марчука. Того ж дня Президент Л. Кучма представив міністра оборони Є. Марчука членам колегії Міністерства оборони України. На засіданні колегії були присутні голова Адміністрації Президента України Віктор Медведчук, голова парляментського комітету з питань національної безпеки та оборони Георгій Крючков, заступник голови Адміністрації Президента Микола Білоконь.

З листопада 1999 року і до цього призначення Є.Марчук працював секретарем Ради національної безпеки і оборони України. Народився він 28 січня 1941 року в селі Долинівка Гайворонського району Кіровоградської області. У 1963 році закінчив Кіровоградський педагогічний інститут. Друга вища освіта - юридична. Кандидат юридичних наук.

Почав професійну діяльність в 1963 році – як оперуповноважений управління Комітету державної безпеки в Кіровоградській області, з 1965 по 1988 рік працював молодшим, старшим оперуповноваженим, начальником відділу, заступником начальника управління, начальником інспекції КДБ УРСР, в 1988 році був призначений начальником управління КДБ в Полтавській області. З 1990 року - перший заступник голови КДБ

(Закінчення на стор. 4)

В Іраку все ще стріляють

БАГДАД, Ірак. – Деякі події в Іраку та той факт, що американські війська все ще натрапляють на опір, незважаючи на маштабні наступи, проти ворожих сил впродовж останніх тижнів, викликають часті дискусії.

У Багдаді 17 і 18 червня американських вояків обстріляли снайпери. Один американський вояк загинув і ще одного було поранено внаслідок вибуху ґранати під час нападу на автоколону за 20 кілометрів від Багдаду. В іншому випадку американські вояки постраждали, коли їхнє авто підірвалося на міні поблизу міста Гіт. Американського вояка вбито і одного поранено 20 червня під час ґранатометного обстрілу військового конвою в місті Хан-Азад, в 20 кілометрах на південь від Багдаду. Напад зі засідки відбувся в той час, як після нічної бандитської акції палала пожежа на ґазопроводі в західньому Іраку. Місцеві офіційні представники заявили, що вибух на ґазопроводі поблизу міста Гіт став результатом диверсії.

В результаті одного з нападів 24 червня на північ від Басри також загинули 6 службовців британської військової поліції. Британська варта поблизу селища Аль-Маджарр-аль-Кабір, приблизно в 200 кілометрах на північ від Басри, потрапила у засідку. Нападники з ручних ґранометів і важких кулеметів обстріляли викликаний на допомогу британській варті вертоліт. Поранення отримали семеро британських вояків, які були на борту вертольота.

За кілька годин стався напад на поліційну дільницю в Аль-Маджарр-аль-Кабірі, де службовці британської військової поліції допомагали в навчанні місцевих

(Закінчення на стор. 4)

Хто і що загрожує нашій мові?

НЬЮ-ЙОРК, Н. Й. – 14 червня в приміщенні НТШ-А відбулася доповідь на тему, котра завжди перебувала в центрі уваги нашої громади і котра від часу унезалежнення України занепокоює нас не менше, а все більше – на тему становища української мови в Українській державі, конкретно: „Европейська Хартія мов, або хто і що загрожує сьогодні українській мові".

Голова НТШ-А д-р Лариса Онишкевич і докторант Василь Махно привітали й представили присутнім (заля їх ледве вмістила, хоч надворі лляв дощ) доповідача – відомого мовознавця, керівника Відділу діялектології Інституту української мови НАН України, голову Української комісії Загальнослов'янського лінґвістичного атласу при Міжнародному комітеті славістів проф. Павла Гриценка.

З'ясувавши, які конкретні обставини роблять аналізу мовної проблеми вкрай актуальною, проф. Гриценко докладно зупинився на декількох важливих, доленосних для нашої мови подіях останніх місяців. 12 березня відбулися перші в історії України парляментські слухання – „Про функціонування української мови в Україні", що було заслугою здорових, національно свідомих сил у Верховній Раді. На цих слуханнях мала можливість виступити з виваженим і водночас пристрасним словом голова НТШ-А д-р Л. Онишкевич. Проте у ВР є й інші сили. 15 травня сумнозвісна депутатська більшість ратифікувала „Хартію реґіональних мов або меншин", яку необачно підписала делеґація України в Страсбурзі ще у 1996 році.

Згадані парляментські слухання мали своїм вислідом досить ясну і відповідальну постанову, про що свідчить зацитоване проф. Гриценком речення з цього документу: „Останнім часом, незважаючи на законодавче закріплення за українською мовою статусу державної, відбувається процес звуження сфери її застосування, що спричиняє соціяльне напруження в суспільстві, породжує сепаратистські настрої, суперечить національній безпеці України та ставить під загрозу її суверенітет і державне самовизначення". Але й зобов'язуючий аспект цієї постанови – не менш конкретний: вона доручає Урядові повною мірою врахувати висловлені під час слухань зауваження і пропозиції і віддзеркалити їх у державному бюджеті на 2004 рік. Зокрема – подати до ВР проєкт концепції державної мовної політики, проєкт загальнодержавної програми розвитку, функціонування і дослідження мов, передусім української, до 2005 року. До 1 липня цього року подати проєкт внесення конструктивних змін до тих законів в ділянці мови, котрі вже є. Метою цих змін є підпорядкувати засоби масової інформації в Україні

(Закінчення на стор. 11)

Самітній весляр на човні „Україна" вирушає через Атлантику

НЬЮ-ЙОРК. - 20 червня в Генеральному консульстві України відбулась пресова конференція українського мореплавця Теодора Резвого, кавалера українського ордену „За мужність", Заслуженого майстра спорту України, члена Королівського географічного товариства Великої Британії. У 2001 році Теодор Резвой переплив Атлантичний океан з Европи до Америки на веслярському човні, а тепер вирушає у зворотню дорогу, теж на веслах. У пресовій конференції взяли участь Генеральний консул України в Нью-Йорку Сергій Погорельцев, консул Наталя Мартиненко, виконавчий директор Океанографічного товариства Кенет Кручлов. Подаємо розповідь Теодора Резвого за його відповідями на запитання учасників прес-конференції.



Теодор Резвой

Теодор народився 29 травня 1968 року в родині одеситів Тетяни і Павла Резвих. Батько - геолог, тож з ним Теодор зазнав смаку перших мандрів в горах Паміру. Освіту здобув як маляр і працював художником-декоратором на Одеській кіностудії, де теж не бракувало атмосфери пригодницьких фільмів. На військову службу потрапив до морського летунства - чи ж це не романтика? Взагалі, переважна більшість одеситів - невиправні романтики і незнані поети. У одеському трамваї пишуть: „Щоб ти так доїхав, як заплатив". На головній вулиці одесити гуляють не поволі, а - поступово. Одне слово, мені зрозуміло, чому одесит сів за весла і вирушив у подорож за океан. Хоча Теодор пояснив, що хоче, аби його маленький син Дмитро пишався батьком, а світ ще раз почув про Україну.

Човен, на якому він знову вирушає через Атлантику, називається „Україна", а Теодор має надію, що Україна стане третьою країною, представник якої здійснить двобічне плавання через океан. Досі тільки 7

(Закінчення на стор. 15)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Перші українські миротворці відбули до Іраку

КИЇВ. – Передовий підрозділ українського миротворчого контингенту 21 червня відбув до Іраку, аби підготувати ґрунт для розміщення більшого за чисельністю українського представництва у лавах стабілізаційних сил під проводом США. Український уряд погодився сплачувати заробітну платню та страхування своєму контингентові в Іраку, тоді як США беруть на себе решту витрат. Загальний кошт розміщення українського війська в Іраку становить - шістдесятдев'ять мільйонів гривень.

Генпрокурор не хоче парляментської контролі

КИЇВ. – Генеральний прокурор України Святослав Піскун запропонував 23 червня позбавити Верховну Раду права висловлювати недовіру Генеральному прокуророві. На думку представників парляменту, у разі таких змін Генеральна прокуратура потрапить у повну залежність від Президента. Але арґументи С. Піскуна полягають у тому, що Генеральна прокуратура потрапляє у залежність від тих політиків та партій, які представлені у Верховній Раді. За його словами, парлямент, як правило, керується не юридичними, а політичними міркуваннями при ухваленні рішення про недовіру Генеральному прокуророві. Представники Ради Европи, які 23 червня зустрічалися з С. Піскуном, обговорюючи питання реформування очолюваної ним структури, вважають, що Генеральна прокуратура повинна залежати лише від однієї гілки влади – Верховної Ради, Міністерства юстиції чи Президента. На думку членів европейської делеґації, підпорядкування прокуратури кільком інституціям збільшує її залежність.

Українсько-польський форум в Одесі

ОДЕСА. – 23-24 червня з участю президентів України та Польщі відбувся дводенний, шостий з черги, українсько-польський економічний форум і друга конференція керівників реґіонів двох країн. У готелі „Лондонському" відбулася зустріч у вузькому колі Леоніда Кучми та Олександра Кваснєвського, пізніше президенти зустрілися з головою Одеської обласної адміністрації Сергієм Гриневецьким. Того ж дня Л. Кучма і О. Кваснєвський взяли участь у конференції голів обласних державних адміністрацій та маршалків і воєвод Польщі. На порядку денному обговорень, поміж стратегічних питань, – підписання спільної заяви і звернення до Европейського союзу про надання підтримки розвиткові польсько-української реґіональної і прикордонної співпраці, режим експлуатації нафтопроводу Одеса-Броди-Гданськ. Ідеться про те, в якому напрямку буде здійснюватися транспортування нафти – до Европи, як це було заплановано від початку проєкту, чи у зворотньому напрямку. Останній варіянт обстоює російська сторона, зокрема Тюменська нафтова компанія. Аналітики кажуть, що участь Польщі в проєкті, який передбачає протягнення нафтопроводу далі до Ґданська і Плоцька, з огляду на вступ Польщі до ЕС, тепер братиме до уваги не лише суто польські інтереси, а й інтереси загальноевропейські. Брюсель дав чітко зрозуміти, що вважає цей проєкт таким, що забезпечуватиме стабільність постачання нафти до Европи. На форумі в Одесі були розглянуті також питання прикордонного і міжреґіонального співробітництва між Україною і Польщею. 24 червня глави держав відкрили Генеральне консульство Польщі в Одесі та взяли участь у заключному засіданні щорічного бізнес-форуму „Україна -Польща". Перед початком конференції 16 активістів організації „Українське братство" пікетували Одеську обласну державну адміністрацію. Вони виступили проти того, щоб Україна вибачалася за трагічні події українсько-польського конфлікту на Волині 1943 року.

Закрито три українських школи

ДНІПРОПЕТРОВСЬК. – У місті закрито три українських школи, повідомили 24 червня у Центральній раді Української республіканської партії „Собор". Незважаючи на протести батьківських комітетів і педагогічних колективів, міська рада Дніпропетровська вирішила закрити загальноосвітні школи № 95, 145, 146 через неповну укомплектованість кляс. Дітей, які тут навчалися, переведуть до шкіл з російською мовою викладання. УРП „Собор" вважає такі дії дніпропетровської влади незаконними та антиконституційними, бо вона не дає дітям „навчатися рідною мовою у рідній державі".

Поповнення старшин-фахівців для військ України

СЕВАСТОПОЛЬ. – В червні 2003 року в Севастопольському військово-морському інституті імені Нахімова відбувся найбільший за всі роки його існування випуск молодих старшин. 170 випускників отримали лейтенантські погони та офіцерські кортики. 70 відсотків випускників прийшли на службу у Військово-морські сили України, ще 20 відсотків служитимуть в Морській охороні Прикордонних військ, решта – в інших видах Збройних сил України. Цього року 12 молодих офіцерів отримали дипломи з відзнакою. Севастопольський військово-морський інститут є головним центром вишколу фахівців для військової фльоти, які навчаються на трьох факультетах: озброєння, штурманському і корабельної енерґетики.

„Виставка року" у мистецькій ґалерії Львова

ЛЬВІВ. – У Львівській ґалереї мистецтв 23 червня відкрилася виставка „Гетьман Іван Мазепа". На ній представлені експонати 16 музеїв України та матеріяли Державного історичного архіву. Мистецтвознавці вже назвали цю експозицію „виставкою року". „Україна завжди прагнула бути вільною" – ці слова стали епіграфом до виставки. На ній експонується Євангеліє – видання Києво-Печерської Лаври 1703 року, копія портрету Івана Мазепи, що висів у Карла XII-го. В експозиції також шабля гетьмана 1665 року, його срібна чарка, таріль, численні фотографії храмів, монастирів, які були збудовані за кошти Івана Мазепи. На виставці є й урна із землею з місця, де був похований гетьман.

ВР не змогла ухвалити законопроєкт

КИЇВ. – Верховна Рада не змогла внести зміни до деяких законодавчих актів України щодо ліцензування та контролі за експортом - імпортом дисків для лазерних систем зчитування. Спочатку на голосування був поставлений проєкт закону „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України", підготовлений комітетом ВР з питань економічної політики, управління народним господарством, власности та інвестицій, який вніс до урядового варіянту законопроєкту 54 поправки народних депутатів. Як зазначив перший заступник голови цього комітету Володимир Матвєєв, ці поправки повністю змінили урядову концепцію документу. Проте за цей законопроєкт проголосували лише 127 народних депутатів з 435, зареєстрованих у залі. Після цього депутати спробували ухвалити цей законопроєкт у варіянті, запропонованому урядом, але він також не набрав достатньої кількости голосів: „за" 214 депутатів з 433.

Вчені протестують проти недофінансування галузі

КИЇВ. – Українські вчені називають антидержавною політикою теперішнє фінансування наукової діяльности. 18 червня близько 200 працівників наукових установ Національної академії наук протестували біля будинку уряду вимагаючи, підвищення видатків на розвиток науки та збільшення заробітної платні. Акцію орґанізувала профспілка працівників академії. Середня заробітна плата українського науковця найвищої кваліфікації становить 488 гривень. Значно вища, ніж в інших працівників бюджетної сфери. Втім, за словами провідника київської реґіональної профспілки Національної Академії наук Анатолія Москаленка, це сміх, якщо врахувати, що так утримується царина науки – Національна Академія. У Кабінеті міністрів вченим пообіцяли відновити надбавки за стаж та підняти платню. Щоправда, далеко не всім причетним до наукової сфери, а лише тим, хто поєднує науку з викладацькою чи практичною діяльністю. Національна академія, яка, за словами А. Москаленка, фінансується в шість разів менше від потреб, також претендує на збільшення видатків з наступного року, принаймні удвічі. За його словами, середній вік українського вченого вже пенсійний – 60 років, тому якщо й далі фінансування вистачатиме лише на виплату зарплати, наука припинить своє існування в Україні.

Зворотне використання нафтопроводу Одеса-Броди

КИЇВ. – Член парляментського комітету з питань енерґетики Олександер Гудима 19 червня оприлюднив офіційну урядову відповідь на його депутатське звернення, яке стосувалося економічної доцільности зворотного використання нафтопроводу Одеса-Броди, а також врахування зворотного використання в російсько-українському договорі про транспортування нафти на наступні 15 років. О. Гудима твердить, що у відповіді, яка підписана віце-прем'єром з питань енерґетики Віталієм Гайдуком, йдеться про те, що уряд вважає ідею зворотного використання нафтопроводу сумнівною як з економічної, так і з політичної точки зору. Щоб заохотити Европейський союз і надалі підтримувати прямий напрямок використання нафтопроводу Одеса-Броди, депутат О. Гудима пропонує ухвалити закон про продаж 50 відсотків акцій терміналу „Південний" европейським інвесторам і створити консорціюм з експлуатації нафтопроводу. З пропозицією про зворотне використання виступила російсько-британська компанія „ҐНК-Брітіш Петролеум", яку підтримали інші провідні російські нафтові компанії. Олександер Гудима каже, що таким чином росіяни намагаються відшкодувати збитки, яких зазнає російська нафтовидобувна промисловість після закінчення війни в Іраку.

За повідомленнями інформаційних аґентств

Комуністи Росії і України мають спільну мету



КИЇВ. – 21-22 червня у Києві відбувся XXXVII з'їзд Комуністичної партії України, котрий прийняв заяву, що буде боротися за владу в державі. На фото: провідники комуністичних партій Росії Генадій Зюганов (ліворуч) і України Петро Симоненко вітають делегатів з'їзду. *Фото УНІАН*

Нове звернення Л. Кучми до народу з приводу змін у Конституції

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Виступаючи 19 червня з телевізійним зверненням до народу, Президент Леонід Кучма запевнив, що метою запропонованих ним конституційних змін є „досягнути докорінного підвищення ефективности влади в Україні", тому він не може відмовитися від тієї точки законопроєкту, котра передбачає проведення виборів до всіх органів влади протягом одного року. Якщо всі вибори проводити один раз на п'ять років, то це заощадить і людські, і фінансові сили, – переконаний Л. Кучма.

У цьому ж зверненні він визнав, що наступні президентські вибори мають відбутися у 2004 році, і сказав, що скасовує, – точніше, „переносить цю проблему на майбутнє" – свою пропозицію запровадити двопалатний парламент, референдум прямої дії та зменшити кількість депутатів Верховної Ради – тобто ті три точки законопроєкту, які натрапили на найбільший опір з збоку самих законодавців, політиків і всього суспільства. Проєкт залишає за Президентом право призначати міністра закордонних справ, міністра оборони, міністра внутрішніх справ, керівників Державної податкової адміністрації, Державної митної служби, Служби безпеки України, Комітету у справах оборони державного кордону.

Це третє з черги звернення Л. Кучми до народу з приводу заініційованих ним змін до Конституції України трохи розпружило загальну політичну атмосферу, проте не повною мірою. Найкраще сприймалася відмова Президента від ідеї двопалатного парламенту, однак і на цей раз Л. Кучма не розсіяв усіх підозр щодо свого бажання залишитися при владі й після 2004 року. Наприклад, відомий політичний аналітик Володимир Малинкович, коментуючи для інтернет-газети „Українська правда" пропозицію одночасного обрання всіх гілок влади, назвав це „абсурдною ідеєю", бо хоч Л. Кучма пообіцяв відійти в 2004 році, „у випадку прийняття цієї норми Верховна Рада повинна піти разом з ним", – отже, Президент „сподівається, що парламент погодиться продовжити його повноваження, а це, безумовно, не в інтересах України", – підкреслив В. Малинкович.

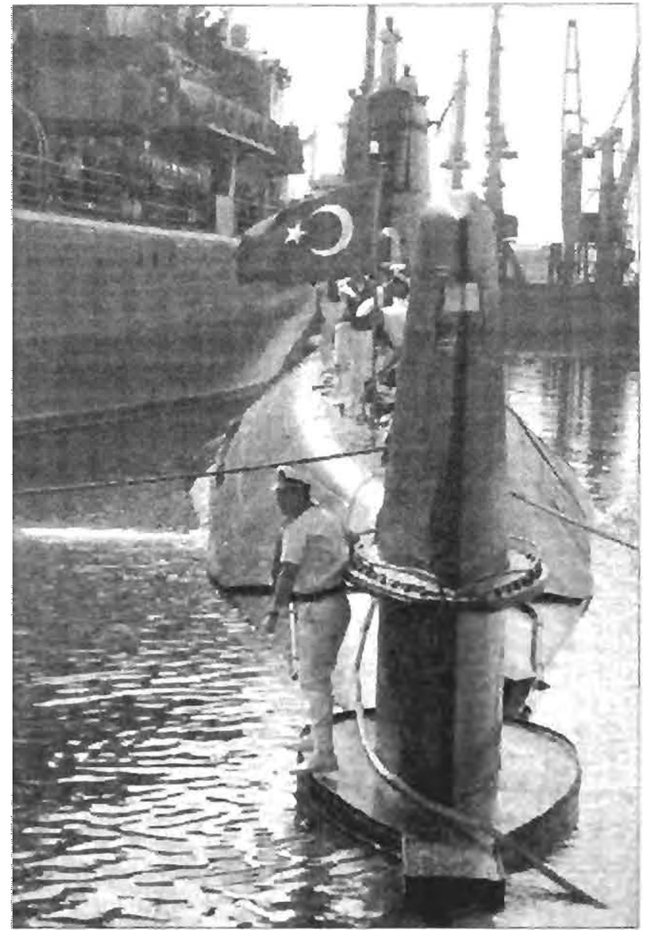
Подібної думки дотримується керівник парламентського Комітету в питаннях свободи преси, член депутатської фракції „Наша Україна" Микола Томенко: „Нетяжко побачити, що за наполяганнями на одночасному проведенні виборів президента, Верховної Ради та місцевих органів влади у поданому Президентом законопроєкті стоїть спроба залишити місце для юридичної дискусії щодо можливости третього терміну президентства".

Тим часом у парляменті представники депутатської більшости загальмували працю над розглядом альтернативного варіянту конституційних змін, запропонованого групою опозиційних депутатів: мовляв, обидва законопроєкти треба спочатку обговорити у фракціях. Тому автори альтернативного варіянту прийняли рішення оприлюднити свій законопроєкт. „Щоб люди знали, на що мають орієнтуватися – на кримінальну диктатуру на чолі з вічно „новим" старим президентом чи на демократію", – пояснив один з авторів цього законопроєкту, керівник фракції соціялістів у Верховній Раді Олександер Мороз.

Загальнопарляментське обговорення обидвох варіянтів законопроєкту щодо змін у Констиції відновиться 1 липня.

П. Часто

Спільні навчання НАТО



ОДЕСА. – 20 червня до порту прибули чужоземні кораблі – учасники спільних навчань НАТО „Кооператив партнер- 2003". У навчаннях, тематикою яких визначене проведення миротворчої операції з врегулювання кризової ситуації, візьмуть участь понад 5 тис. військовослужбовців з Азербайджану, Болгарії, Грузії, Греції, Італії, Румунії, США, Туреччини, України, Франції, Хорватії, а також сили НАТО. Усього в маневрах очікується участь 45 надводних кораблів і підводних човнів, 20 літаків і вертолетів. *Фото УНІАН*

„Конституційна реформа" демократії не послужить

Наша газета, посилаючись на офіційні повідомлення і різні політичні коментарі та оцінки, вже декілька разів заторкувала тему можливих змін у тексті Конституції України, на яких наполягає Президент Леонід Кучма. На його подання, в Україні відбулося „всенародне обговорення" проєкту цих конституційних змін. Про результати ми також писали (див. „Свобода" ч.23, з 6 червня). І все ж до цієї проблеми варто сьогодні ще раз повернутися, оскільки, завдячуючи нашому читачеві Петрові Матулі, ми одержали вичерпнішу, ніж усі попередні, аналітичну статтю, автором якої є харківський правозахисник Всеволод Речицький, і яку пропонуємо увазі наших читачів. Перегляд пропонованих змін до Конституції Верховна Рада України перенесла на 1 липня.

Даний коментар побудовано найпростішим чином – у прямому зв'язку з текстом президентських ініціятив. Отже, за викладеною в президентській ініціятиві редакцією статті 71 Конституції України, в березні одного й того ж року повинні відбуватися вибори народних депутатів України, у вересні – вибори депутатів місцевих рад та інших органів місцевого самоврядування, в грудні – вибори Президента України.

Такий порядок розділення виборів в часі нібито не дозволяє новообраному президентові України самочинно впливати на вибори представницьких та самоврядних органів. Тобто структурна вертикаль влади не зможе формуватися як піраміда кадрових пріоритетів глави держави, в чому справді є певний політичний сенс.

З іншого боку, якщо вибори двох гілок влади (президентсько-виконавчої і законодавчої) треба проводити в один рік, то з цього випливає можливість зменшеного терміну здійснення ними своїх повноважень. Наприклад, якщо будь-який президент буде обраний після застосування процедури імпічменту щодо свого попередника, то він займе посаду лише до чергових виборів президента. Те ж саме стосується порядку позачергового обрання (переобрання) Верховної Ради України.

Адміністративного ефекту ця процедурна схема дає небагато, а політичні незручності створює очевидні. Виглядало б доцільним, якби для подібних випадків президент мав свого заступника (віцепрезидента). Що ж стосується парляменту, то з огляду на органічно притаманну йому інерцію дії, він повинен обиратися завжди на повний термін. Тоді ми здобули б і аргумент процесуальної економії, і певність, що воля народу на всіх парляментських виборах має однакову політичну вагу.

Щодо статті 74, президентська ініціятива говорить, що закони та інші рішення, прийняті на всеукраїнському референдумі, матимуть „вищу юридичну силу" – отже, не потребуватимуть подальшого затвердження органами державної влади або посадовими особами.

Це означає, що закони, прийняті на референдумі, матимуть переваѓу над законами, прийнятими Верховною Радою України. При цьому „формула референдуму" – остаточно узгоджений текст законопроєкту, що пропонується на всенародне голосування, не буде підлягати попередньому розглядові Верховною Радою України.

Діючий в Україні „Закон про референдум" містить статтю про необхідність винесення „формули референдуму" на голосування в парляменті. Сенс цієї норми полягає в тому, що вона дозволяє досягти мети референдуму простішим шляхом, бо якщо парлямент своїм голосуванням підтримує „формулу референдуму", то необхідність останнього суттєво зменшується.

Слід особливо підкреслити, що стаття 74 в новій президентській редакції може порушити чинний порядок внесення змін до Конституції України. В результаті її запровадження чинна тепер процедура внесення змін та доповнень до Конституції зберігається лише для трьох (І, ІІІ, XIII) розділів Основного Закону. Що ж стосується решти конституційного тексту, то він може бути змінений (доповнений) як за ст. 155 діючої Конституції, так і на основі всеукраїнського референдуму, який має „вищу юридичну силу" стосовно будь-яких нових парляментських законів.

За новою редакцією Конституції нам пропонується фактично потрійний порядок внесення змін до Конституції: на основі статтей 155 і 156 діючої Конституції, а також на основі ч. 2 ст. 74 проєкту Закону „Про внесення змін до Конституції України".

Не секрет, що в будь-якій економічно бідній та позбавленій демократичної практики країні референдум є не тільки інструментом прямого політичного волевиявлення населення, але й засобом маніпулювання суспільною свідомістю.

Економічний та моральний стан сучасної України навряд чи варто окремо коментувати. В сьогоднішніх умовах засобами референдуму українцям можна накинути будьяке політичне рішення.

Розділ IV проєкту Закону пропонує принцип двоплатної структури Верховної Ради, яка відтепер має складатися з Палати реґіонів (верхньої палати) і Державних зборів (нижньої палати).

Сама по собі ідея двоплатного устрою Верховної Ради України особливих застережень не викликає. І все ж – в чому полягає конкретний сенс радикальних змін? Державні збори обираються, за задумом, на пропорційній основі, а Палата реґіонів – на мажоритарній. Іншими словами, широко задекляровані наміри української опозиції перейти на пропорційний принцип формування парляменту президентською ініціятивою свідомо іґноруються. В структурно новій версії парляменту роля депутатів, обраних на пропорційній основі, значно зменшиться. Хоча їх стає формально на 50 осіб більше, однак політична сила обраних за пропорційним принципом Державних зборів суттєво поступається обраній на цій же основі

(Закінчення на стор. 21)

АМЕРИКА І СВІТ

Судно з вибухівкою прямувало до Судану

АТЕНИ, Греція. – Грецькі представники 23 червня повідомили, що судно з вантажем вибухівки, затримане антитерористичними підрозділами 22 червня, прямувало до Судану. Грецький міністер мореплавства Єріоріос Аномерітіс сказав, що вантаж призначений компанії у Картумі, але супроводжувальні документи не мали адреси компанії, а лише номер поштової скриньки. Після перевірок виявилося, що тієї компанії не існує. На борту корабля знаходиться 680 тонн вибухівки. Речник Міністерства закордонних справ України Олександер Горьков підтвердив повідомлення, що на борту судна „Балтік скай" перебували громадяни України. Затримане судно зареєстроване на Маршалових островах (у Тихому океані), але більшість екіпажу на ньому становили українці та азербайджанці, яких зараз допитують. Сили НАТО в Середземному морі віднедавна посилили перевірки торговельних суден – в межах кампанії боротьби з міжнародним тероризмом. Берегова охорона Греції допитує капітана і членів команди з метою перевірити законність вантажу. Тим часом міністерство закордонних справ Судану заявило, що Греція не мала права затримувати судно з сотнями тонн вибухівки. Суданський міністр закордонних прав Мустафа Ізмаїл заявив, що вибухівку купила в Тунісі зареєстрована суданська компанія і що усі документи щодо вантажу були затверджені його міністерством. Керівник суданської компанії „Integrated Chemicals and Development Company" заявив, що 680 тонн вибухівки та 8 тисяч детонаторів, знайдених на борту судна, належали його фірмі. За його словами, вибухівка призначалася для мирних цілей, і компанія зажадала від грецьких властей повернути вантаж.

В. Путін прибув з державною візитою до Британії

ЛОНДОН. – Російський президент Володимир Путін 24 червня розпочав візиту до Британії – перша державна візита голови російської держави за понад 100 років. На летовищі Гітроу російського президента та його дружину Людмилу зустрів принц Чарльс. За всю історію російсько-британських взаємин це буде другий випадок, коли російський провідник стане особистим гостем королеви. Путіни зупинятимуться в Бакінгтгемському палаці як гості Єлизавети II. На честь російського президента був влаштований бенкет, а також церемоніальний проїзд в кареті разом з королевою. Російські та британські дипломати кажуть, що питання суперечностей навколо Іраку не затьмарить візити. 26 червня В. Путін зустрівся з прем'єр-міністром Тоні Блейром, щоб обговорити ситуацію на Близькому Сході та суперечливу допомогу, яку Росія надає Іранові. Водночас організації із захисту прав людини привертали увагу до порушень прав людини у Чечні. Західні правозахисники таки нагадають В. Путіну про Чечню. Низка провідних західніх правозахисних організацій, серед яких Human Rights Watch, Amnesty International, Foundation for Civil Liberties та Міжнародна Гельсінська спілка, вирішили організувати свою акцію у Лондоні якраз у ті ж дні, коли британську столицю відвідує з державною офіційною візитою В. Путін. Їхньою головною метою є нагадати не лише російському президентові, але і британському прем'єрові, що західнє суспільство не забуло про Чечню і про страждання народу тієї республіки. На форумі присутні і самі чеченці. Серед них – представник президента Масхадова Ахмед Закаєв, видати якого вимагає у британського уряду Москва, звинувачуючи його у воєнних злочинах. Чеченське питання не фігурує на порядку денному переговорів.

Невідомий намагався зіпсувати королівське свято

ЛОНДОН. – 21 червня у Віндзорському палаці відбувалось святкування 21-річчя принца Віліяма, який перебуває на другому місці серед спадкоємців на корону Великобританії. Серед гостей перебувала королева Єлизавета II і батько принца Віліяма – принц Чарльс. З цього приводу невідома людина здійснила спробу потрапити до Віндзорського палацу на святкування. Невідомий вхопився за мікрофон, коли принц Віліям звертався з привітальною промовою до гостей свята.Чоловік, якого було заарештовано, був неозброєним – це 36-річний комік Арон Баршак, відомий зі свого вміння приходити не запрошеним на святкування. В інтерв'ю з нагоди свого дня народження принц Віліям пообіцяв продовжувати доброчинну діяльність його покійної матері принцеси Діяни, яка загинули в автокатастрофі в Парижі 6 років тому. Принц Вільям сказав, що в дитинстві був сильно вражений, коли разом з матір'ю відвідував притулки для бездомних. Він також спростував повідомлення, що він не хоче бути королем. Принц сказав, що він народжений для цього і це його обв'язок. Його бабуся – королева є для нього прикладом для надхнення, а монархія, на думку принца Віліяма – то форма стабільности, яка, на його сподівання, триватиме і далі.

Президента США критикують за перебільшення іракської загрози

ВАШІҐТОН. –Претендент на посаду президента США, сенатор-демократ Джон Кері 19 червня звинуватив Президента Джорджа Буша в тому, що він ввів американський народ в оману стосовно війни в Іраку. Сенатор Дж. Керрі, який підтримував війну, сказав, що Президент перебільшив загрозу незаконної іракської зброї масового знищення. Він сказав, що Конгрес, де відбуваються слухання цього питання, дізнається правду. Сенатор Дж. Керрі – один з відомих політиків у США, які висловлюють прилюдні сумніви щодо причин, через які уряд Дж. Буша домагався бойових дій проти Іраку. Президент, на противагу деяким критичним заявам, висловився на захист британського прем'єр-міністра Тоні Блейра, який постав перед подібними звинуваченнями в використанні вибіркових даних розвідки, щоб довести необхідність війни.

За матеріялами ЗМІ

Є. Марчука...

(Закінчення зі стор. 1)

УРСР. З червня по листопад 1991 року - Державний міністер з питань оборони, національної безпеки і надзвичайних ситуацій в Україні. З листопада 1991 по липень 1994 року - голова Служби безпеки України. Генерал армії України.

У липні 1994 року Є. Марчук був призначений віце-прем'єр-міністром України, з 31 жовтня 1994 року він – перший віце-прем'єр-міністер України. З 3 березня 1995 року - виконуючий обов;'язки прем'єр-міністра України, перший віце-прем'єр-міністер України. З 8 червня 1995 року до 27 травня 1996 року - прем'єр-міністер України.

Є.Марчук обирався депутатом Верховної Ради України 13 і 14 скликань, працював членом Комітету Верховної Ради з питань оборони і державної безпеки, головою Комітету Верховної Ради з питань соціяльної політики і праці.

Кандидував у президентських виборах 1999 року, отримавши 2 138 356 голосів виборців (8.13 відсотка від загальної кількости).

УНІАН

В Іраку...

(Закінчення зі стор. 1)

поліцейських. Обидва напади сталися в контрольованій британцями зоні Іраку, населеній, переважно, мусульманами-шиїтами, які зазнавали гноблення за часів Садама Гусейна. Атаки, як виглядає, були скоординовані і засвідчили певний ступінь організації.

Тим часом міжнародна терористична мережа „Аль-Кайда" готувала нову терористичну акцію у Нью-Йорку, заявив 19 червня у Вашінґтоні міністер юстиції США Джон Ешкрофт. Він послався на свідчення водія вантажівки, який брав участь у збиранні інформації. Зокрема плянувалося висадити у повітря один з мостів Нью-Йорку (Brooklyn Bridge). 34-річний виходець з Кашміру Імар Фарис, який мав американський паспорт і мешкав у штаті Огайо, визнав себе винним.

22 червня стався вибух газопроводу за 140 кілометрів на північнийзахід від Багдаду. Вибух був актом саботажу. Десять днів тому було пошкоджено інший трубопровід, що помпує нафту з Іраку до Туреччини.

Того ж дня під час телевізійної програми „Зустріч з пресою" король Йорданії сказав, що експерти міжнародної розвідки вірять у загибель одного із трьох керівників партії Баас – Садама Гусейна і його двох синів. Однак, на його думку американці і британці повинні з'ясувати, живий чи не живий Садам і його сини, оскільки це важливо для іракського народу, котрий побоюється, в разі невдачі коаліції, що вони повернуться та будуть мститися. Цей страх іракців буде перешкодою відновити мир в Іраку. Король Абдала II стверджує, що С. Гусейн мав програму виготовлення зброї масового знищення – тому американці потребують більше часу на її віднайдення.

Натомість затриманий 18 червня в Іраку генерал Абід Гамід Махмуд аль-Тікріті сказав на допиті, що останній раз бачив С. Гусейна на початку квітня. За його словами, колишній диктатор і його сини – в Іраку і переховуються нарізно, щоб уникнути піймання. Генерал стверджував також, що сини Садама – Удай і Гусай – втекли до Сирії, коли розпочалася війна, але їх було видворено звідти і вони повернулися до Іраку. Американська влада не схильна беззастережно вірити цим заявам, але продовжує пошуки колишнього іракського диктатора і членів його родини. Американці вважають, що С. Гусейн здатний відігравати певну ролю у збройному опорі.

Ганс Блікс, голова місії військових інспекторів ООН, який незабаром залишає свою посаду, 24 червня звинуватив США та Британію у тому, що ті скористалися непереконливими свідченнями, коли стверджували, що Ірак має зброю масового знищення. Він сказав, що дивним є те, що британці та американці з стовідсотковою впевненістю заявляють про те, що така зброя в Іраку є, але їхня впевненість щодо місцезнаходження такої зброї є нульовою. Г. Блікс назвав іронією те, що США дозволили інспекторам провести пошук такої зброї лише впродовж 15 тижнів напередодні війни, але зараз домагаються більшого часу для подальших пошуків. Раніше Г. Блікс заявляв, що очолювана ним місія інспекторів не знайшла в Іраку слідів хемічної чи біологічної зброї.

Тим часом на одній зі застав у передмісті Багдаду американські військові 23 червня заарештували колишнього міністра інформації Іраку Мохамеда Саїда ас-Сахафа, знаменитого „комічного Алі", який веселив своїми щоденними звідомленнями західніх телеглядачів.

Він реґулярно стверджував, що американці будуть знищені, навіть коли сили коаліції увійшли до Багдаду. Після захоплення міста він переховувався в одному з будинків, не сміючи вийти на вулиці і дізнаючись про те, що відбувається, з випусків новин, які приймав за допомогою супутникової „тарілки". В день взяття Багдаду, 9 квітня, з'явилися повідомлення про те, що ас-Сахаф покінчив життя самогубством. Вважаючи ас-Сахафа мертвим, американці, на подив, не внесли його до списку 55 функціонерів режиму Саддама Гусейна, що розшукуються. Однак потім стали з'являтися повідомлення про те, що міністер інформації живий і здоровий і переховується на півночі Іраку.

Х.В.–Ф

Моменти істини

Ми б воліли, щоб усім нашим матеріялам на тему українсько-польських взаємин були властиві спокійний тон і поміркований характер аналізи, щоб можна було очікувати від цих взаємин кращого майбутнього. Разом з тим ми не беремо на себе права придушувати закономірні емоції авторів, зокрема у випадку колишнього совєтського політв'язня Івана Геля, який карався в тюрмах за українську справу і якого ця сама справа не менше болить сьогодні. Мова йде про ті історичні обставини і факти, котрі були дуже добре відомі в середовищі нашої повоєнної політичної еміґрації і котрі хочемо нагадати молодшому поколінню наших читачів. В період між Першою і Другою світовими війнами поляки, окуповуючи Західню Україну, збудували у Львові Пантеон військової слави – на честь своєї перемоги над українським національно-визвольним повстанням 1 листопада 1918 року. За радянських часів Пантеон було зруйновано, а в роки незалежної України – знову відбудовано. І цим Пантеоном, і наміром відзначити 60-річчя „злочину українців" на Волині в липні 1943 року поляки, як це розуміє І. Гель, хочуть підкреслити правомірність колишньої і теперішньої польської присутности в Україні. Нижче вміщуємо статтю Івана Геля.

У Львові, на вершині Личаківського пагорба, домінує, немов Тріюмфальна арка, монументальний Пантеон Слави „звитяжної польської зброї", що перемогла українців на їхній же землі і здобула для Польщі Львів. На могилі невідомого „жолнєжа", одного з центральних елементів пантеону, поляки розмістили „меч-щербець". Меч, який начебто вищербився під час взяття Києва польським королем об київські ворота і, отже, символізує претензії Польщі не лише на Львів, а й на Київ.

До 1991 року українці не були суб'єктом історичних процесів, а поневолений народ не міг захистити своїх інтересів і сказати правду навіть самому собі.

Щодня десятки автобусів з усіх кінців Польщі прибувають до Львова, і сотні підлітків-школярів, студентів у супроводі зрілих, уже просякнутих злобою й ворожістю екскурсоводів, керівників груп, педагогів ідуть до цих символів нашого національного приниження і тут, на споконвічній українській землі молоді покоління поляків навчають ненависти до України.

І хоча ні в Теграні, ні в Ялті українці не ділили світ на сфери впливу, не визначали повоєнних кордонів держав, бо ще до війни, під час і після неї москалями, поляками, німцями і знову москалями були піддані голокосту, на той час не були суб'єктом міждержавних взаємин, на львівському цвинтарі екскурсоводи спотворюють історичну правду (без сумніву, свідомо), що саме українці начебто спричинились до руйнації польської держави, що безпричинно влаштовували польсько-українську масакру на Волині, що відібрали „Східню Малопольщу" і т. п.

Незважаючи на те, що Польща протягом останніх двох століть декілька разів сама втрачала державність, а сьогодні на календарі – XXI століття, поляки все ще не бажають розлучатися з власним імперським синдромом щодо українців, з набутими стереотипами своєї історичної пам'яті. Саме задля імперського утвердження польських претензій на українську Галичину та приниження національної гідности „русинів" споруджувався цей помпезний пантеон у 30-ті роки минулого століття. І не стільки для вшанування полеглих – а саме щоб нагадувати українцям про імперську, хай символічну, присутність відновлювали тепер цей монументальний комплекс.

Саме у цьому полягає момент істини польсько-українських взаємин, як в історичному минулому, так, на жаль, і в сьогоденні, помимо позірних декларацій про дружбу, партнерство на державному рівні та братерство (Я.Куронь) - на побутовому. І очевидно, що ця національна нехіть відчуватиметься ще й у майбутньому, допоки поляки самі (або українці, навчившись в поляків) не позбудуться польської імперської присутности. Адже на Холмщині, Любачівщині, Перемишльщині, Ряшівщині поляки здійснили навмисну депортацію корінного населення і знищили навіть сліди матеріяльної і духовної присутности українців на їхніх же споконвічних історичних землях. Як, до речі, ознаки німецької присутности на колишніх східньо-німецьких землях.

Яцек Куронь, згадуючи свої дитячі роки у Львові 30-их років, а тепер виступаючи захисником уже відновленого, помпезного пантеону і медіятором польсько-української приязні, як переконливий арґумент на користь принизливого для українців компромісу повторює тезу відомого шовініста, професора (і міністра) Ромера: мовляв, навіщо українцям власна держава, коли українці так зжилися з поляками, що часто кордон між ними проходив через ліжко. Саме тому, лукаво твердив Ромер, цілком досить однієї, польської, держави на два народи, а отже, польсько-українська війна 1918-19 років з цієї ж причини була братовбивчою. „Логіка" обидвох адептів довоєнного польського-українського братерства просто „залізна". Справді траплялося, що „основний інстинкт" брав гору і творилися змішані родини. Але правда полягає в тому, що у випадках, коли українські Ромео чи Джульєти все таки одружувались з польськими, то українська сторона сукупністю всіх обставин – державновладним, економічним та суспільним тиском в абсолютній більшості вимушені були зрікатися своєї віри, національної належности і переходити на польське. Мій вуйко в 30-их роках, здобувши вищу освіту і пройшовши стажування в Празі і Берліні, після повернення додому, аби зайняти певну посаду, отримав ультимативну вимогу стати римо-католиком або оженитись з полькою, і доведений до відчаю тривалим безробіттям – застрелився. Навчання в державних початкових, середніх та вищих навчальних закладах велося польською мовою. Діловодство теж. Українці здобували собі право на рідну мову лише у підпільних та приватних школах. Українська земля могла дістатись лиш польським колоністам та осадникам. Намагання захистити українські інтереси і жити на рівних люто карались.

З північного сходу такого змісту „братерство" через штучні голодомори, концтабори, депортації, насильницьку асиміляцію українцям нав'язував „старший брат" – москаль, а на заході – Галичині, Холмщині, Волині березами картузькими, пацифікаціями, осадництвом в особі Пілсудського, Перацького, Ромера „ощасливлював" ще один „старший брат" – поляк. Маючи аж задосить російського та польського „братерства", українці докладали всіх можливих зусиль, аби позбутись такої „братньої любови". Та прагнення продовжити імперську присутність штовхають „братів" до дій, не сумісних ні з міжнародним правом, ні з християнськими нормами співжиття.

Українці були стороною, що захищалася від терору Армії Крайової, яка продовжувала стратегію польського уряду у міжвоєнний період і утверджувала польську імперську присутність на Волині та в Галичині.

Нещодавно Кабінет міністрів України, запізнившись на одинадцять років, нарешті повідомив, що випрацювано проєкт закону про визнання Української Повстанської Армії воюючою стороною у Другій світовій війні, з наданням її учасникам статусу ветерана війни. Ще проєкт не встиг стати законом, ще невідомо, коли за нього проголосує Верховна Рада і чи проголосує взагалі, а „старші брати" немов з ланцюга зірвалися. Російський, на якого давно чекає „Нюренберґ II" за безпрецедентні в історії злочини проти людства, офіційно, через міністерство закордонних справ, заявив протест визнанню УПА на державному рівні. Неймовірний галас зчинили провідні російські ЗМІ, ветеранські організації красноармєйцев, енкаведистів, каґебістів і, звичайно, їхня п'ята колона в Україні. Позиція імперської Росії є зрозумілою: мовчки змирившись з визнанням УПА, Росії довелося б визнавати загарбницькими і злочинними усі війни, які вона вела протягом століть, злобмисну політику грабежу і винищення мільйонів людей на окупованих землях.

Не забарилася з реакцією на визнання УПА і польська сторона. Міністер закордонних справ Влодзімєж Цімошевіч заявив у Варшаві, що УПА є „злочинною організацією і її визнання було б несправедливим". Через декілька днів цю оцінку Польщі вже у Львові підтвердив прем'єр Лєшек Міллєр. Прибувши на „цвинтар орльонт" покласти квіти польським воякам, чи не навмисно осквернив поховання воїнів УГА, в'їхавши цілим ескортом авт на самі захоронення та грубо порушивши протокол. Подібні заяви і дії польських офіційних осіб викликали глибоке обурення української суспільности, особливо учасників національно-визвольної боротьби усіх поколінь, бо така позиція Польщі, по-перше, заднім числом, уже після визнання нею Української держави, заперечує священне право українців на самовизначення, коли йдеться про період польської окупації українських земель і таким чином, хоч і не прямо, висуває територіальні претензії, а по-друге, є грубим втручанням у внутрішні справи України. Показово, що в даному випадку Варшава подає Москві руку „братської солідарности", хоча й сама була жертвою поділів, окупацій, втрати державности. Та колишні окупанти, очевидно, завжди знайдуть спільну мову і вважатимуть українців винними у тому, що не корились їм, а „ворожою, - як заповів великий Тарас, - злою кров'ю окроплювали свою волю".

Тепер міністер В.Цімошевіч звинувачує УПА в польсько-українській різні на Волині і закликає керівництво України звернутись зі словами вибачення до поляків, як президент А.Кваснєвський попросив вибачення в українців за Акцію „Вісла". За логікою цих панів, українці мали б вибачитись і за визвольну війну Б.Хмельницького і поразки поляків під Жовтими Водами чи Пилявцями, за проголошення ЗУНРу і спровоковану поляками польсько-українську війну 1918-19 років, за політику етноциду на Холмщині, за депортацію українців з їхніх споконвічних земель у 1945 році. І звичайно, за те, що навіть без Холма, Любачева, Ярослава, Перемишля, Ряшева обкраяні Волинь та Галичина залишились у складі України.

До 1991 року українці не були суб'єктом історичних процесів, а поневолений народ не міг захистити своїх інтересів і сказати правду навіть самому собі. Зокрема в царині українсько-польських взаємин першої половини XX століття. В Польщі на цю тему написано тисячі статтей, сотні монографій та історичних романів, створено десятки фільмів. Вона внесена у програми шкільних підручників. Кожен поляк і полька вступають у життя зі зформованим поглядом, що поляки є скривдженими східнім сусідом, бо територія польської держави до 1939 року простягалась аж по Збруч. Що Галичина та Волинь є начебто споконвічними польськими землями. З цих же мотивів поляки уникають правди про причини польсько-української різні 1942-43 років на Волині. Українці були стороною, що захищалася від терору Армії Крайової, яка продовжувала стратегію польського уряду у міжвоєнний період і утверджувала польську імперську присутність на Волині та в Галичині.

І ця стратегія терору розгортається вже з осені 1939 року а з початком німецько-російської фази світової війни виливається у масові форми насильства і кровопролиття. Польща розгромлена як держава і повністю окупована німцями, Західня Україна – совєтами, ще невідомо, як будуть розгортатися події.

Проте польський еміґраційний уряд з Лондону дає вказівку формувати озброєні військові загони – основу майбутньої Армії Крайової (АК). Не для боротьби з німець-

(Закінчення на стор. 24)

Гра в демократію

Психологічний аспект внутрішньої державної політики містить чимало парадоксів. Ось один з них: чим менше держава демократична, тим більше вона хоче виглядати такою ззовні. Це, певна річ, не гріх – краще вже хоч би виглядати добре, ніж відверто топтати людські права. Але ще краще – не виглядати, а бути демократичною, і разом з цим – не відмовлятися від самої себе, розуміти демократію не як догоджання світові, а як поступовий, природний шлях розвитку суспільства, нації.

Саме догоджаючи формально-правовим стандартам Европи, 2 травня 1996 року тодішній міністер закордонних справ України Генадій Удовенко підписав у Страсбурзі „Хартію регіональних мов або мов меншин". Тяжко уявити недоречніший, недалекоглядніший політичний крок, ніж це підписання, бо ввесь юридичний імператив Хартії не лише не відповідає внутрішній українській реальності, але є цілком протилежний їй. Тобто документ, створений на основі одних суспільних умов, силоміць накинуто на українське суспільство, яке перебуває в цілком інших умовах. Коротше кажучи, Европейська Хартія своїм демократизмом запевнює розвиток в Україні доброго десятка інших мов – що, звичайно, добре – але залишає в попередньому статусі пригнобленої і приреченої на вмирання українську мову. Бо коли до меншинних мов належить російська, то самозрозуміло, що в цьому випадку йдеться не про становище меншини, а про узаконення панування цієї мови, залишення саме її засобом міжетнічного спілкування в Україні. Так аж занадто розвинена Европа насміялася з державности української мови в Україні, зачинила перед нею двері до відродження, відновлення підірваного чужими імперіями духовного й інтелектуального потенціялу. І як тут не подумаєш, що коли українців не знищили фізично – депортаціями, репресіями, голодоморами, то донищать асиміляцією, створенням „демократичних" умов для дальшого панування російської мови.

На жаль, до всього рук докладають „не так тії вороги, як добрії люди". Створена під дахом олігархії більшість у Верховній Раді, байдужа до долі культури і мови титульної нації, не послухала поради депутатської меншости відкласти ратифікування на кращі часи (докладніше про це – на стор. 1). Так само Президент Кучма не взяв до уваги сотень „відкритих листів", надісланих на його адресу з цього приводу – і демонстративно – як же пропустити таку нагоду, аби показати себе демократом европейського штибу! – підписав ратифіковану Верховною Радою Хартію. А тим часом, як пишуть у своїй „Заяві" члени Академії Наук Вищої Школи („Літературна Україна", 29 травня), „в Україні ледь животіє українська преса. Знищено українське книговидання, кіно, естраду, бібліотеки, клюби. Натомість панує чужа мас-медія. Полиці книгарень вгинаються від чужомовних книг, кінотеатри не мають глядачів, бо там ідуть чужі кінострічки... Громадянам нав'язується думка про „природність" офіційної двомовности в Україні, що фактично означає російську одномовність, на яку, власне, вже перейшли урядовці". Виступаючи на парляментських слуханнях „Про функціонування української мови в Україні" 12 березня, академік Іван Дзюба підкреслив, що „кожен, навіть найобережніший крок у бік розширення сфери функціонування української мови викликає протести з боку внутрішніх і зовнішніх сил, звинувачення в придушенні російської мови і культури, у порушенні прав людини, – причому до прав людини відноситься все, крім права українця на українську книжку, українську газету, освіту рідною мовою, права на майбутнє своєї мови, своєї культури, своєї держави". Тим же часом такі справді демократичні держави, як Італія, Франція, Чехія дотепер не ратифікували згадану Хартію, а Греція, Польща, Португалія, Естонія, Литва, Латвія, Грузія навіть не підписали її...



СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз SVOBODA Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор – Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (доД. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (доД. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (доД. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про рекорд, якого ніхто не бажає

Тепер, коли ми пережили в Нью-Йорку ще одну дощову неділю, наші пильні товариші-журналісти, у всіх засобах інформації, від радіо і телебачення на усіх газетах кінчаючи, усіми способами пригадували про цю дивну химерну погоду.

І так ми, слухаючи безперервного шуму дощу, довідалися, що оце маємо „щастя" переживати найбільш дощовий червень в Нью-Йорку впродовж останніх 100 років. Ба, що більше – як пригадують ньюйоркські журналісти, в 1903 році у червні наміряли 9,73 інча дощу, а 22 червня 2003 ми вже мали 10,15 інча дощу. Значить, цьогорічний дощ вже „перевиконав норму" і увійде в історію погоди. Але чи цей рекорд комусь потрібен або чи з нього хтось радіє?

Напевно ніхто, і ця постійна дощова погода цьогорічного червня в Нью-Йорку та його довкіллі викликає тільки обурення, поганий настрій і бажання утікати кудись, де тепло, соняшно і справді по-літньому, як пристало на цю пору року. Але втікати від щоденного життя і праці рідко кому вдається. Отож залишається нарікати на дощ, завжди тримати парасольку при собі і замість поїздки на кінець тижня в природу, шукати розваги у місті.

Шкода, що не знайшли ми ні в якій пресі інформацій, скільки парасольок продано впродовж цього найбільш дощового місяця тут, у Нью-Йорку. Хоча польська приповідка „парасолю носи і про погоду" тут дуже була б придалася, безліч людей забувши десь цю нерозлучну зброю проти дощу, мусіли купувати її паки і паки. Знаю одну знайому, яка впродовж дощових днів червня досі вже була змушена купити п'ять парасольок, які або забула десь „по дорозі", або вітер знищив, вивертаючи назадгузь. Але не тільки за парасольками шукали мокрі ньюйорчани в ці дні. Пильні американські журналісти помітили, що оця безнадійна дощова погода спрямовує багато осіб до крамниць, де можна мандрувати саме без парасольки і щось „цікавого" купити. Розуміється, це на радість продавців і власників крамниць, які скаржаться на брак покупців через погану економічну ситуацію.

Зате з яким сумом продавці та власники літніх крамниць над морем дивляться на порожні пляжі і на розвагові місця в околицях Нью-Йорку.

Отож немає чого нам радіти з рекорду дощу, який підкреслюють усі засоби масової інформації, бо мало кому він приніс радість чи вдоволення. Ми, пересічні мешканці Нью-Йорку чи довкілля, маємо тільки нагоду до нарікання і до запитань, на які ніхто нам не може дати відповіді: чому стільки дощу і холоду у найкращому звичайно місяці червні? Чому сонце загнівалося на нас і не хоче нас зігріти своїми проміннями?

Як завжди, силою контрасту наші земляки в Україні мають надсподівано гарячу весну і посуху, яка, як вже подають у новинках, зменшить урожай і змусить купувати зерно за кордоном. Може б ми позичили в Україну трохи нашого дощу та холоду, а в заміну отримали сонце, що палить урожайну українську землю?

Немає у світі справедливости...

О–КА

Головна хитрість законопроєкту Л. Кучми

Уривки зі статті Володимира Малинковича, „Українська правда", 20 червня 2003р.

Якби нинішній варіянт президентського законопроєкту про зміни до Конституції з'явився три-чотири місяці тому, його цілком можна було б обговорювати. Не на „народних зборах", організованих Президентською адміністрацією, зрозуміло, а за „круглим столом" політиків і експертів.

Обговорювати, але не ухвалювати! Тому що й у цьому законопроєкті є ще багато чого непотрібного й суперечливого. А головне: він націлений на те, щоб обійти вимоги чинної Конституції і все ж таки продовжити термін президентських повноважень Л. Кучми... Від бажання продовжити свої повноваження Л. Кучма зовсім не відмовився, хоча і заявив, що готовий піти на президентські вибори в жовтні 2004 року. А інтригани з Президентської адміністрації посприяли йому, вигадавши дуже хитрий (як їм, мабуть, здається) хід.

Насправді все шито білими нитками. Спочатку конституційною більшістю в 300 голосів ухвалюються поправки до Конституції (пропоновані Президентом)... Через два місяці після внесення змін до Конституції має бути ухвалений закон про терміни чергових виборів президента і народних депутатів. Зверніть увагу: у своєму виступі (19 червня) Л. Кучма говорить про президентські вибори в жовтні 2004 року, хоча добре знає, на відміну від своїх слухачів, що в законопроєкті термін цих виборів ще тільки має бути визначений. Тобто цей термін ще можна перенести – на пів року, рік, півтора, – настільки, наскільки захочуть депутати, що, природно, не поспішають залишати насиджені місця.

А там передбачається ще рік на перехід до нової системи, від якого Л. Кучма, напевно, не відмовиться. І що особливо важливо: нові терміни будуть записані не в перехідних статтях Конституції, для затвердження яких потрібно 300 голосів, а у звичайному законі, прийнятому простою більшістю в 226 голосів, яким пропрезидентська більшість поки володіє! От і весь секрет: не референдумом, а простою більшістю представників пропрезидентських фракцій збирається продовжити свої повноваження Л. Кучма.

Розгадавши цей секрет, ми зрозуміємо, чому Л. Кучма так тримається за право президента призначати „силовиків", „податківців", митників і губернаторів, а також за президентське право вето. Адже все це ще може знадобитися не тільки його „наступникові", але і йому особисто. І Л. Кучмі не варто ображатися на те, що він-бо йде назустріч вимогам опозиції, а ті, начебто, поступатися не хочуть. Занадто високу ціну, що в десятки разів перевищує реальну вартість, призначив він за явно неякісний продукт (я маю на увазі первинний – президентський законопроєкт про зміни до Конституції). От тільки часу для цього вже немає ... чи не краще взяти за основу вже погоджений із фракціями парляментський проєкт і внести в нього кілька доповнень? Зробити все це було б зовсім не складно, якщо б Л. Кучма перестав рішення питання про майбутнє України ставити в залежність від вирішення своїх особистих проблем. ...

А головна його особиста проблема: яким нинішній президент залишиться в пам'яті народній?

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Події в Іраку – провідна тема листів до редакції

Багато читачів надіслали до „Свободи" вістки про новини з громадського життя в Україні, що свідчить про зацікавленість Україною з боку мешканців українського походження в Америці та інших країнах, а також про розвиток громадянського суспільства України. **Христина Юзич** з Ворену, Миш., з нагоди традиційного Шевченкового свята 22 травня в Каневі пише про цю подію, а також про вручення на святі нагороди фонду ім. Тараса Шевченка „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля" літературознавцеві Марії Гарасевич з Нью-Йорку за книжку „Ми не розлучилися з тобою, Україно". Диплом лавреата підписала правнучка Т. Шевченка Людмила Красицька.

Великого, на 11 сторінках, листа „А таки вдалося шанси України виграти" надіслав з Нью-Йорку **Антін Орликівський**, який у відповідь на статтю О. Бураковського „Україна не використала свого шансу" (ч. 16)і її обговорення в тижневику (ч. 21) аналізує аспекти війни в Іраку і позицію України у цьому питанні. Автор листа позитивно оцінює участь України у повоєнній ситуації в Іраку. Цієї теми стосується лист **Анатолія Іващенка** зі Спокейну, Вашінґтон, який не погоджується з авторами листів до „Свободи", котрі осуджують воєнну акцію коаліції проти режиму Гусейна в Іраку. **Євген Бачинський** з Клівленду, Огайо, в листі „В чому я не погоджуюся з О. Бураковським" заперечує, нібито українці неґативно ставляться до США. Вітаючи зацікавленість читачів цією проблемою, редакція усе ж змушена припинити обговорення цієї теми, оскільки життя приносить усе нові важливі події.

Читач **С. Р.** з Нью-Йорку критикує рішення уряду України про матеріяльне забезпечення президентів, повноваження яких закінчилися. Просимо читачів не надсилати анонімних листів, коли можна подати застереження, що прізвище має бути відоме лише редакції.

Іван Коропецький з Пенсильванії вважає президента Росії В. Путіна моральною людиною, яку ніхто не оскаржує в корупції і мріє про появу президента такого типу в Україні.

Історичних аспектів торкаються у своїх листах **Осип Бандерський** з Астону, Пенсильванія, який переслав копію публікації, невідомо з якої газети, про бій під Бродами, **Ганна Кошель** зі Львова, яка пише про книжку Юрія Пастернака „Крізь комин на волю" (на жаль, в листі не зазначено, де цю книжку можна придбати, а також самої книжки не дістала „Свобода").

Олександра Ісаєвич надіслала копію статті академіка Я. Ісаєвича „Незагоєна рана Волині" з журналу „Ї-поступ", а також польською мовою статтю цього ж автора „Кому потрібна ескаляція звинувачень". Просимо надсилати до редакції оригінальні, не друковані статті українською мовою. Кілька вирізок з різних видань на теми України надіслав **В. Трембіцький** з Нью-Йорку. Дякуємо.

Історії України стосується розповідь **Сергія Бруня** з Києва про віче на місці поховання жертв сталінського режиму у Биківні під Києвом.

Товариство „Просвіта" з Сербії і Чорногорії повідомило про запис українських мистецьких та освітніх програм на радіо Нового Саду.

Андрій Попів з Скрентону, Пенсильванія, повідомляє про прикрий випадок з ним на митниці у Львові, де його змусили сплатити кару за надмірну вагу валізи з харчами і вивезення золотих виробів з України, загалом 50 гривень і 50 долярів. Не знаючи точки зору митної служби України про цю подію, редакція не може публікувати цього листа.

Поети надіслали свої твори, котрі теж не можемо опублікувати за браком місця у газеті. Дякуємо **Миколі Горішньому** з Нью-Джерзі за вірші „На свято волі України", „На день свята волі", „Наш нарід вже на волі", „На свято батька", „Приготуймося до свята", „Роксоляна", і **Жанні Гайві** з Теребовлі, яка надслала копію вірша „Моїй Україні" (просимо надсилати перший примірник творів).

Олександер Багнівський надіслав копію критичних зауважень на адресу парафії св. Трійці в Ґошені, Індіяна, які варто б висловити у самій парафії.

Галина Ковалишин з Норт-Порту, Флорида, написала про лекції з історії Української Католицької Церкви в місцевій громаді.

Дивну позицію має Сергій Головатий

У „Свободі" (ч. 20, „Паперова демократія") я прочитав інтерв'ю колишнього міністра юстиції і депутата Верховної Ради України Сергія Головатого. Це інтерв'ю і виступ його в Нью-Йорку викликають багато сумнівів щодо поглядів, які він поширює серед української діяспори.

С. Головатий належав свого часу до Народного Руху, потім покинув його, мотивуючи тим, що В. Чорновіл зробив з Руху партію, а що в тім поганого, автор не каже. Можливо, він образився, що не дали там йому провідної посади?

Україна стоїть тепер перед вирішальними випробовуваннями: через рік відбудуться вибори нового президента. Всі патріотичні сили мобілізовують свої можливості, щоб вибрати патріота, а С. Головатий у цей час приїжджає до Америки на наукову працю, звичайно, за американські гроші. У цей же час він критикує Президента Дж. Буша і американську світову політику, цитує сумнівне соціологічне опитування в Україні, за яким виходить, що 34 відсотки населення хочуть тісних взаємин з Росією. Чи вже забули усі три голодомори, масові арешти, розстріли і депортації? І тільки 1.2 відсотка, каже С. Головатий, бажає бути з Америкою. Вся українська діяспора і уряд США допомагають українському народові, якого уряд Л. Кучми довів до злиднів. До речі, про Л. Кучму С. Головатий і не згадує. В наш час втеча за кордон від боротьби за кращу долю українського народу виглядає на дезертирство, і такі люди не заслуговують на теплий прийом.

Проф. Любомир Баран,
Роял Овк, Н. Й.

Не в усьому погоджуюся з С. Головатим

Дозвольте мені висловити свою думку з приводу інтерв'ю Олександра Бураковського з Сергієм Головатим в „Свободі", ч. 20, під заголовком „Паперова демократія". Назагал стаття цікава. Д-р Сергій Головатий – знана людина, досить яскравий політик, добрий юрист. Але...

Мені 72 роки, три останні з них живу в Америці у доньки (мрію вмирати на Україні, де 40 років працювала лікарем, а моя місячна пенсія – 25 дол. на місяць). Коли Горбачов почав перестройку, люди втратили страх і масово пішли на мітинґи, організовані Народним рухом. Це була стихія, всенародний протест проти проклятої комуни, КГБ, Москви і т. д.

Однак, водночас в Рух посунули каґебісти (які ще досі служать Москві), всякі хапуги, кар'єристи, прислужники. Чи міг Рух залишитись таким, яким народився? Звичайно, ні. Почали творитися десятки і сотні партій. Але в цілому зберігся поділ між правими і лівими силами. Тому мене обурила фраза д-ра Головатого, що „якби будь-хто із четвірки став президентом, справи в Україні поліпшилися б". Навіть Симоненко?

Україна вірить В. Ющенкові і хоче бачити його президентом. На жаль, народ у нас не вибирає, його ставлять перед фактом... По-друге, звідки С. Головатий взяв цю цифру – 85 відсотків російськомовного населення в Україні? Весь Захід України – україномовний. Але також і Київ, Запоріжжя, Харків, майже все селянство.

І неправда, що нове покоління – аморальне. Україна гордиться НУКМА, університетами Києва, Харкова, Львова і т. д., де готується свідома, патріотична молодь, що буде боротися за свою рідну демократичну державу, соборну Україну, яка посяде достойне місце в колі вільних народів світу.

Люба Стасишин,
Елкридж, Мд

Настає вирішальна мить

У „Свободі" мене зацікавила докладна стаття Ростислава Хомяка (ч. 23, „Друга битва за Броди"), присвячена виступові посла США в Україні Карлоса Паскуаля. Американський дипломат робить важливим питанням стабільности України енерґетичну безпеку та забезпечення її власними енерґоресурсами. Він радить українській владі зробити правильні рішення щодо транспортування нафти та газу.

Хочу відзначити, що рішення, про які згадує Карлос Паскуаль, приймаються саме зараз. Газові угоди з російським „Газпромом" та „Евротрансгазом", які пов'язують з кримінальною особою – Семеном Могилевичем, наводять на невтішні висновки.

Остаточні рішення в енерґетичній сфері покажуть, чи українська влада, точніше ті, хто сьогодні є при владі в Україні, керуються стратегічними державними інтересами безпеки та забезпечення добробуту громадян, чи будуть продовжувати працювати на власну користь і особисте збагачення. Настає вирішальна мить.

Орест Дейчаківський,
Вашінґтон, Д.К.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

На Союзівці – виставка Софійки Зєлик

Під час святкування Дня незалежности Америки на Союзівці 4-6 липня буде представлена виставка талановитої мисткині Софії Зєлик. Софійка, знана за надзвичайно барвистих і високоякісних писанок і керамічних виробів, вже не раз мала виставку на цій оселі.

Софійка навчилася писати писанки від своєї мами на шостому році життя. З того часу вона широко демонструє українське народне мистецтво у США і за кордоном. Вона народилася у Нью-Йорку, здобула вищу освіту у Ньюйоркському університеті.

Організувати показ писання писанок і їх виставки запрошували мисткиню „Metropolitan Museum of Art", „The American Craft Museum", „The Museum of Natural History", FAO „Schwartz", „Cathedral of St. John the Divine".

В американській столиці писанки Софійки виставлялися в Посольстві України в США, а також у „Russell Senate Office Building" поруч із Капітолієм. Писанки Софійки також прикрашали вітрину „Steuben Glass" – славної крамниці на 5-ій вулиці в Нью-Йорку. Вона часто виступає у телепрограмах і дає газетам інтерв'ю про українське народне мистецтво. Про неї та про її писанки також була мова у японському документальному фільмі. Писанки Софійки є в постійних колекціях Посольства України в США і в Українському музеї в Нью-Йорку.

Нещодавно фотографії писанок Софійки появилися в книжці „Festivals of the World: Ukraine", яку видало видавництво „Times Editions", а також у розкішній книзі великого формату під назвою „Decorative Eggs".

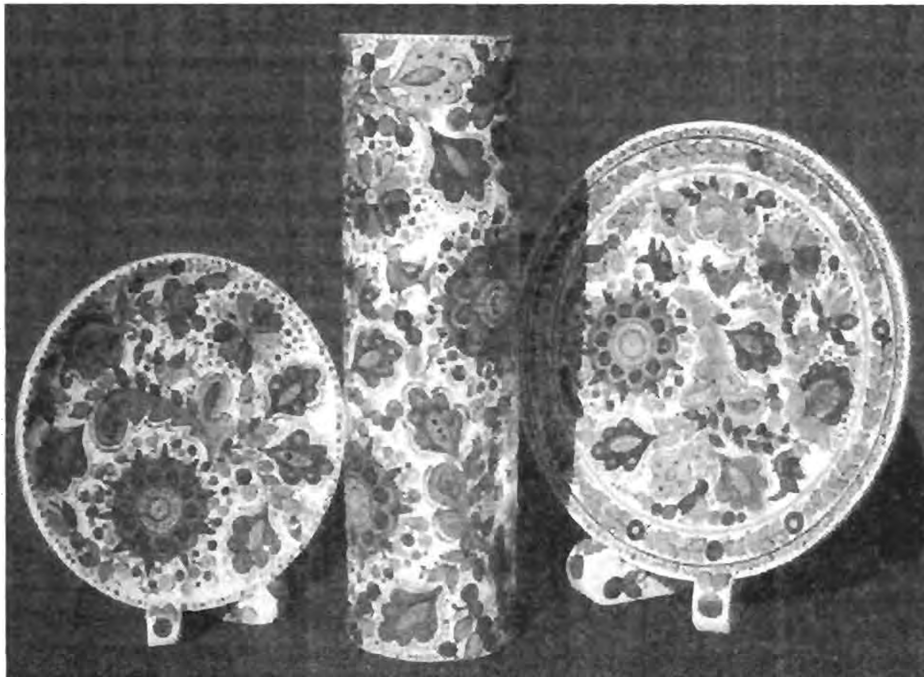
На початку 1993 року в Україні появилася двомовна книжка Софійки під назвою „Пише писанки бабуня, пише мама, пишу я", в якій є понад сто кольорових фотографій її писанок, а також розповідь про легенди та символіку, пов'язані з цим традиційним народним мистецтвом.

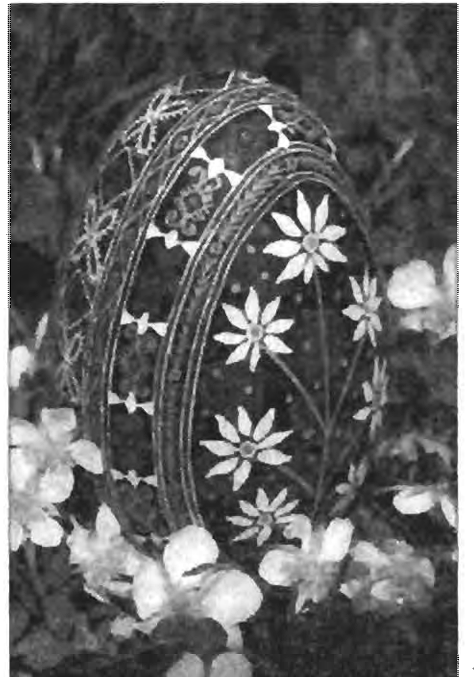
Софійка була прийнята до Спілки майстрів народного мистецтва України і стала першою американкою українського походження, писанки якої були частиною пересувної виставки в областях України. Після закінчення виставки Софійка подарувала колекцію писанок музеєві Тараса Шевченка у Каневі.

Софійка Зєлик є членкою 204-го Відділу УНСоюзу.

Н. Н.









Писанки та мистецькі витвори Софійки Зєлик. Фото: Л. Зєлик

ВИСТАВКА

ПИСАНОК і КЕРАМІКИ

СОФІЙКИ ЗЄЛИК

відбудеться в суботу і неділю

5-го і 6-го липня 2003 р.
від 11-ої до 5-ої год.

у бібліотеці Головного будинку
на СОЮЗІВЦІ

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Чи треба бути „сторожем брата свого”?

Дозволю собі висловити кілька думок на відгуки читачів щодо останніх подій у світі. Не можу собі уявити, що якийсь українець на світі може сказати про війну в Іраку: нащо ми туди пішли, не було причини нападати на самостійну державу, де не знайдено зброї масового знищення. Садам, мовляв, не загрожував нікому, а тим більше Америці, а внаслідок бойових дій погинула маса дітей і мирного населення.

Пошлюся на Майкла Келі, журналіста, який загинув в останні дні війни. Він сказав, що бачив жертви тортур, які залишала за собою іракська влада. Відтоді не міг терпіти арґументів тих, котрі живуть у безпеці, але певні, що ми не повинні нічого робити. Але ми мусимо чи повинні бути „сторожем брата свого”, бо маємо перед світом моральну відповідальність.

Президент США сказав, що ми визволяли цілі континенти, повипускали в'язнів з концентраційних таборів, дозволили супротивникові встати з колін і стати однією з найпопулярніших европейських держав. Думаючи, що Балкани є европейською проблемою, ми стояли спершу осторонь, але побачивши, що це ґеноцид албанського та інших народів, нагнали Мілошевича і визволили їх. Ми нагнали талібанів з Афґаністану і принесли волю афґанському народові. Ми нагнали злочинний уряд Гусейна і визволили народ від жахливих тортур і знущань.

Садам будував розкішні палаци і ховав мільярди по банках, а діти вмирали з голоду, холоду, без ліків і без батьків, бо їхні батьки були помордовані або ув'язнені. Слідом за американською армією йшли транспорти з харчами, ліками, одягом, водою і всяким іншим добром. Як слушно каже О. Бураковський, що якби Америка в 33-му році сказала „ні” совєтам і Сталінові, то не було б голоду і мільйонів жертв, а була б Україна і Европа була би інша.

Розглянемо арґумент, що не було загрози з Іраку. А хто фінансував ті терористичні групи, хто платив за голову кожного американського вояка? Це була блискавична війна, бо за менше як три тижні Америка, з маленькими жертвами з обох боків, визволила населення, яке 30 літ стогнало в жахливій диктатурі.

Пише О. Бураковський: „Як людина, що прожила 50 років в умовах диктатури, глибоко вдячний Америці”. Як людина, яка прожила за диктату лише 4 роки (два – під Сталіном і 2 – під Гітлером), я можу сказати те саме, бо надивилася досхочу на наслідки тієї диктатури. Тільки люди, які не зазнали жахіття диктатури, можуть не розуміти того, що відбувалося в Іраку.

Емілія Гарасимчук,
Джерзі Сити, Н. Дж.

Радість і горе ділимо на всіх

Вже 10 років в нашому місті діє спілка молодих інвалідів, у якій молоді люди, котрі мають проблеми зі здоров'ям, знайшли друзів, зрозуміли, що вони потрібні в цьому світі, що ними цікавляться. Їхні батьки щасливі, що їхні діти не сидять зі своїм горем вдома, як було раніше. Рік тому я познайомилася з жінкою, котра одна виховує дитину-інваліда. Через дитину чоловік її залишив, але вона дитину не залишила. Настя навчилася ручкою брати хлібчик та печиво. Не один раз, коли Людмила з Настею сідали в автобус, то чули образливі вигуки: „Куди лізеш з калікою?”. Але мама терпеливо несе свій хрест...

Я сама пересуваюсь на інвалідному візку вже 15 років, і за цей час навчилася розуміти різних людей. Постійні зустрічі молодих інвалідів включають спільне святкування, ділення радощами і турботами, молитву, сприяють заснуванню і поглибленню дружніх стосунків. Літні табори – промінчик сонця в похмурий день. Більшість інвалідів знаходяться в своїх квартирах і не мають можливости побувати на природі, почути, як шелестить листя та б'ється до берега річка. Спілкуючись у таборі з природою, вони починають дивитися на світ іншими очима.

Ось приклад з нашого життя. Валерій і Валентина через вроджені вади ще з пелюшкового віку зазнали безрадісного сирітського хліба. На них чекало пожиттєве перебування у притулку для самотніх інвалідів.

Вони зустрілися у Хмельницькому будинку престарілих, дочекалися свого сімейного щастя і прожили у парі чотирнадцять років.

Подружжя Шаповаленків стало запереченням самотности. Коли настав час їхати у пологовий будинок, сумні думки обсіли Валентину, але, на щастя, хлопчик народився здоровий. У пологовому будинку дехто був упевнений, що інваліди Шаповаленки не справляться з ролями мами і тата. Почали намовляти відмовитися від новонародженої дитини. Коли Валерію запропонували намовити дружину, то він дав волю своїм емоціям. Хіба ж вони вороги своєму синові? Чи не здатні на батьківську любов, бо інваліди?

Невдовзі їм надали однокімнатну квартиру, навіть їм телевізор подарували. Але часи змінилися, настала в Україні скрута, подружжя було вимушене віддати сина в інтернат Кам'янця-Подільського.

Валентина навідувалася по декілька разів на місяць, не дивлячись на велику відстань. Але в грудні минулого року вона раптово померла. Двоє Валеріїв залишилися одні.

Так живуть молоді інваліди Кам'янця-Подільського – радість і горе ділять на всіх.

Ми будемо раді спілкуванню – моя адреса: вул. Огієнка, 71 кв. 2, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, 32300 Україна. Тел.: (380) (3849) 3-77-41.

Наталка Пилипчук,
голова Товариства молодих інвалідів,
м. Кам'янець-Подільський

Нове у древньому Миргороді

Дитяча видавнича студія „Ганнуся” видала для найменших громадян Полтавщини українську історично-етнографічну азбуку. В цій книжечці, якою вже забезпечені всі шкільні та державно-громадські бібліотеки краю, ми пропонуємо маленькому українцеві основи історії, очищені від ідеологічного намулу недавнього минулого.

Відомий письменник, журналіст і громадський діяч української громади в Америці Олексій Коновал надіслав для нашої книгозбірні ім. Галини Король дві посилки надзвичайно цінної просвітницької літератури. Варто зазначити, що Олексій Коновал – наш земляк, родом з с. Петрівець, що на Миргородщині. Також нещодавно отримали бандеролю з літературою від Стефанії Стахнів зі США. Глибоко вдячні за книги.

В нашому творчому осередку відбулася презентація „Пам'ятної книги”, виданої на честь 50-річчя Союзу колишніх українських вояків в Канаді. В історію духовного протистояння більшовизму яскраву сторінку вписали священики, які в той смутний час були разом з народом, підтримували його, але були знищені червоною владою.

Нашому Дитячому науковому товариству нелегко збирати таку інформацію, бо вона відсутня в державних архівах. Проте ми мріємо видати історичну розвідку з цього питання.

Ми будемо вдячні за матеріяли, що стосуються минулого нашого краю. Адреса: вул. Ведмедівка, 55, м. Миргород, Полтавської області, 37600 Ukraine. Тел. (380) (5355) 5-52-95.

Анатолій Сазанський,
Миргород, Полтавської обл.

Читаючи „Свободу”...

Хочу висловити подяку і підтримку за змістовність, різнобічність, діялектичність та гнучкість газети „Свобода”. Я її читаю з хвилюванням. Мені здається, що вплив газети на читачів зростає, вона викликає дискусії, що свідчить про зацікавлення. Важко бути політичним організатором у такій складній ситуації, щоб публікації задовольнили діяспору і читача в Україні, догодити державі, яка дала нам всі можливості вільного, демократичного розвитку і життя.

Дістав велике задоволення від ряду статтей, але матеріяли І. Драча, Є. Жихарова, О. Галіпчак, Л. Лисенко, О. Кузьмович, Михайлишин, В. Пахаренка, Савченка, Запорожця – просто чудові. При нагоді хочу висловитися з двох проблем. Я не історик і не політик, людина старшого віку, пережив „совєтський рай” і всі совєтські свята. 8 березня совєти, які найбільше, найгірше збезчестили жінку, святкували день 8 березня – Міжнародний день жінки. Треба знати, що це свято було запроваджене саме тут, в Америці, комуністкою Кларою Цеткін на викорінення Дня матері. Чи треба починати реставрацію цього совєтського „свята” як це подекуди роблять в Америці, навіть у церкві?

Друга тема моїх міркувань – частина нашої діяспори, та, на жаль, і американці, трублять про неправильні дії Президента Дж. Буша щодо Іраку. Вони забувають, що СССР ніколи без допомоги Америки у Другій світовій війні не виграв би. А після війни без США французи і німці були б рабами СССР, а ті, що зазнали доброго життя в діяспорі, в ГУЛаґах би погнили. В Ірані був совєтський вплив – воєнні інструктори, зброя, атомна технологія. Так було в Іраку, Кореї, Вєтнамі і т. д. Якщо з Іраку Америка вийде, туди залізе Москва.

Михайло Ленчур,
Норт Колдвел, Н. Дж.

Шукаю Ігнатія Галта

Звертаюся до вас за допомогою у розшуку інформації про брата моєї бабусі. Після її смерти я віднайшов у старому альбомі фото незнайомого чоловіка. Мій батько розповів, що звали його Ігнатій Галт. У довоєнний час він та ще декілька чоловіків поїхали до США, де працювали в районі міста Філадельфії. Моя сім'я довгий час підтримувала з ним зв'язок. Тільки після війни бабуся за наказом МВД була вимушена розірвати взаємини із своїм братом. На жаль, мій батько був ще малим і не знає іншої інформації. Єдине, що може допомогти у розшуку цієї людини – це фотографія, що дивом збереглася у нашому сімейному архіві. Буду дуже вдячний, якщо ви опублікуєте мій лист на шпальтах своєї газети. Моя адреса:



вул. Ковальчука, 23а, Шепетівка, Хмельницької обл., 30400 Ukraine, електронна адреса: veselskiy@yahoo.com

Юрій Весельський,
Шепетівка, Хмельницької обл.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Відзначено 10-ту річницю упокоєння Патріярха Мстислава

С. БАВНД-БРУК, Н. Дж. – 8 червня в осередку Митрополії УПЦеркви в США відбулися молитовні поминання, пов'язані з десятою річницею упокоєння його Святости Патріярха Мстислава, довголітнього Першоієрарха-Митрополита нашої святої Української Православної Церкви в США і діяспорі, в якому взяли участь сотні людей.

Розпочалося воно Богослуженням, яке очолили Блаженніший Митрополит Константин та Високопреосвященні Архиєпископи Антоній і Всеволод. Співслужили їм отці Юрій (Сівко), Михайло (Гутнян), Богдан (Осташ) - гість з України, Михайло Гонтарук і протодиякон Іриней (Дзядик) та диякон Богдан Пешко з Чикаго.

У своїй проповіді під час Літургії Владика Антоній говорив про значення свята Вознесіння, про 318 святих отців Першого Вселенського собору, пам'ять яких Церква вшановує в цей день, про те, як вони розуміли істинне значення свят Різдва Христового, Його Хрещення, Його Розп'яття, Його Воскресіння, Його Служіння, Його Навчання, Його Моління – і врешті Вознесіння.

Святі Отці Церкви розуміли, що Бог завжди з нами. Владика Антоній вважає Його Святість Патріярха Мстислава за одного зі спадкоємців благодаті тих святих отців, що завжди діяв впевнено й сміливо, знаючи, що Бог справді з ним, і що Він підкріпить його і дозволить йому довершити те, що він хотів довершити на славу Бога і для добра українського народу. Владика Архиєпископ докладно окреслив колосальний вклад Патріярха Мстислава у церковне життя нашого народу протягом всього XX століття, і надзвичайну важливість цього вкладу.

Ім'я св.п. Патріярха Мстислава згадувано на св. Літургії під час заупокійної єктенії.

По полудні того ж дня всі Владики, 35 священнослужителів і велика кількість вірних зійшлися в крипті, де стоїть гробівець Патріярха Мстислава, щоб помолитися за спокій його душі. Присутніми були син Патріярха Ярослав з дружиною Софією з Едмонтону, Канада, та дочка Патріярха Тамара з Торонто, зі своїми дітьми і внуками. Як і на Архиєрейській Службі Божій, співав хор Церкви-пам'ятника під дириґуванням Тараса Павловського.

Перед Панахидою Архиєпископ Всеволод згадав Святішого Патріярха Мстислава, як найстарішого із всіх патріярхів світового Православ'я, що поєднав XIX і XX століття. Український народ і Українська Церква мали щастя, що в час відродження їх незалежности Патріярхом став якраз Владика Мстислав, який був цілковито підготований до ролі духовного провідника, адміністратора і дипломата, яку він виконав з відданістю і самопосвятою.

Відразу після Панахиди більше, ніж 200 людей взяли участь у поминальній трапезі в Домі української культури.

Першим промовляв Блаженніший Митрополит Константин. Згадуючи Покійного Владику Мстислава він підкреслив, що той свого часу тісно співпрацював з Блаженнішим Митрополитом Іоаном, попереднім Першоієрархом нашої Церкви. Вони обоє були глибоко віддані Христові, Українській Православній Церкві та ідеї вільної і незалежної України.

Адміністративна ділянка була сильною стороною Владики Мстислава, і під його проводом був заснований і розбудований осередок Митрополії нашої Церкви. Це завдяки його старанням Українська Православна Церква в США і в діяспорі зайняла належне їй місце при престолі світового Православ'я.

Це – наслідок його безперестанних старань і зв'язку з Вселенськими Патріярхами Атенаґорасом, Димитрієм і Варфоломеєм. Блаженніший Владика Константин подякував Богові за те, що послав нам такого провідника, яким був Патріярх Мстислав, і закликав усіх, а особливо владу України допомогти встановити в державі церковну єдність.

Після цього Микола Францущенко, який багато років співпрацював з Патріярхом Мстиславом, драматично прочитав біографічний нарис життя Патріярха. Хоч далеко не вичерпний, проте в ньому згадані деталі деяких подій, що досі були невідомі більшості вірних і присутніх отців духовних.

В поданих деталях промовець згадав про близьких родичів, що мали великий вплив на життя молодого Степана Скрипника. Багато з них були ченцями і черницями. Поміж родичами майбутнього Владики були й визначні політичні діячі тодішньої України, включно з дядьком, Симоном Петлюрою, що очолив уряд-Директорію короткотривалої Української Народної Республіки 1918-1921 років. Все це спричинило повну відданість молодого Степана Україні і її народові. Суджена йому доля збулася, і він став однією з найважливіших українських особистостей XX століття.

Далі до слова покликано Генерального консула України в Чикаго д-ра Бориса Базилевського, який розповів, як він вперше зустрівся з цими іменами – Степан Скрипник і Єпископ Мстислав. Ще в дитинстві він чув про єпископа, висвяченого за німецької окупації в Києві. Його мати ходила до Свято-Андріївської церкви, коли Владика Мстислав там служив, а дідусь пам'ятав Владику, як молодого і енерґійного, який сповіщав про відродження УАПЦеркви в 1942 році.

На закінчення програми син Патріярха Ярослав Скрипник висловив від імени родини вдячність за влаштування цього поминання, за все те, що Владики, духовенство і вірні УПЦеркви в США зробили, підтримуючи його батька за життя і вшановуючи його пам'ять після смерти.

Вечір закінчено висвітленням відеозапису з першої поїздки Патріярха в Україну, його прибуття в Київ, коли тисячі а тисячі людей його зустрічали на летовищі і кругом Свято-Софіївського собору, який Патріярх відвідав вперше за 49 років! Також показано його перші відвідини Львова, де його зустрічало більше, як 100,000 людей, коли він відвідував храм свв. Петра і Павла, церковну громаду, яка під проводом о. Володимира Яреми (пізніше Патріярха Димитрія), першою вийшла з юрисдикції Московської патріярхії і пішла під омофор Митрополита Мстислава в США.

На відео показали, як наступного дня Патріярх Мстислав, стоячи на балконі Львівського оперного театру, промовляв до більше, ніж 300,000-тисячної маси людей, що прийшли його привітати, послухати та отримати його благословення.

Всі, хто брав участь у цьому відзначенні десятиріччя упокоєння Патріярха Мстислава, вертались додому з почуттям задоволення і дякували Богові за нагоду знати Його Святість та користати з його духовного проводу святої УПЦеркви. Нехай же пам'ять про нього буде вічною!

Відділ зовнішніх стосунків УПЦ в США





Молитовні поминання у крипті, перед гробівцем Патріярха Мстислава. Зліва: Архиєпископ Антоній, Митрополит Константин, Архиєпископ Всеволод.

Хто і що...

(Закінчення зі стор. 1)

ній контролі з точки зору державної мовної політики, оскільки чужоземні власники ЗМІ дотепер не підлягали українській юрисдикції. Кабінет міністрів повинен також передбачити законодавчі акти, які мають запевнити пільгове оподаткування і фінансову підтримку україномовній друкованій продукції, періодиці, ділянці кіно і телебачення. Крім усього, має бути передбачена ситема персональної відпівідальности за порушення державної мовної політики. У жовтні цього року, в „День Уряду" у ВР, прем'єр чи віце-прем'єр з гуманітарних питань звітуватимуть про виконання „мовної" постанови. Самому парляментові вона рекомендує випрацювати законодавчу основу функціювання і розвитку української мови, а Президентові України – створити центральний орган – Раду з питань мовної політики, ввівши до її складу провідних фахівців з Академії Наук і Вищої Школи.

При цьому проф. Гриценко нагадав, що подібна Рада при Президентові вже була заснована, але через неувагу до проблеми української мови з боку самого Президента бездіяла і врешті була ліквідована. Березневі слухання у ВР , як очікується в усьому українському світі, можуть, нарешті, відкрити перед нашою мовою кращі перспективи, – ствердив проф. Гриценко і тут же, після багатозначної павзи, додав: „Однак...".

Невідкладною справою є створення правових механізмів захисту української мови, здатних запевнити майбутнє нашій мові.

Річ у тому, що самій темі парляментських слухань бракувало вичерпности, адже це формулювання – „Про функціонування української мови **в Україні**" не бере до уваги української мови поза Україною, хоч добре відомо, що кожна країна намагається сприяти своїй мові у світі. Тут проф. Гриценко поставив у приклад російську Державну Думу, яка 23 січня цього року прийняла спеціяльну постанову щодо сприяння російській мові поза межами Російської Федерації. І це сприяння – не словесне тільки. Віце-прем'єр Росії з гуманітарних питань щомісяця збирає комісію з проблем російської мови, ця комісія має значні повноваження і величезні бюджетні кошти. „У нас же, сумно всміхнувся проф. Гриценко, – віце-прем'єр з гуманітарних питань – Дмитро Табачник. Нічого далі не коментую, але саме з цією особою пов'язують першу інавгураційну промову Л. Кучми, коли він оголосив, що російська мова в Україні повинна бути офіційною. Так це чи не так, проте й сьогодні з боку Д. Табачника не бачимо кроків, здійснюваних в інтересах української мови".

Ще є одна обставина, котра не дозволяє на беззастережний оптимізм щодо результатів березневих парляментських слухань: Верховна Рада тоді рекомендувала відкласти на якийсь час ратифікування Европейської Хартії регіональних мов. Рекомендація виявилася марною, а жаль, бо Хартія – добрий закон, тільки, як то кажуть, „не про нас писаний".

В Европі цей документ діє вже давно, і підстави його – справді цивілізовані, гуманні: оберігати мови національних меншин в Европі, яким загрожує відмирання. Однак годі не помітити суперечности в цих гарних приписах, коли дивитися на Хартію українськими очима: з одного боку вона проголошує, що захист регіональних мов чи мов меншин ні в якій мірі не принижує, ні не обмежує функціонування мови титульної нації, а з другого боку – накладає на всі держави, які ратифікують її, обов'язок запевнити функціювання регіональних мов в освіті, починаючи від передшкілля, в ЗМІ, судочинстві й адміністративній ділянці взагалі, в усій культурній діяльності. Іншими словами, член, скажімо, „російської меншини" в Україні, на підставі Хартії, може прожити в Україні від народження до смерти, користуючись тільки російською мовою. До національних меншин в Україні належать: білоруська, болгарська, гагаузька, грецька, єврейська, кримсько-татарська, німецька, польська, російська, румунська, словацька та угорська. „Подумаймо, – запропонував доповідач, – яку нову могутню інфраструктуру треба вибудувати, щоб забезпечити функціонування цих мов в Україні – в той самий час, як такої інфраструктури ще не має державна українська мова. Тому приєднання до Европейської хартії регіональних мов практично означає звуження шансів на розвиток української мови".

Далі доповідь увійшла в русло другої половини теми: хто і що загрожує українській мові? З внутрішніх чинників цієї загрози проф. Гриценко назвав відсутність ефективної державної політики в ділянці української мови – хоч вже минуло 12 років від постання незалежної Української держави. Подруге, заходи і програми в галузі українскости і української мови мають декляративний, позірний, фестивально-карнавальний характер. Звідси – чимало політичної спекулятивности навколо питань мови, особливо напередодні виборів. По-третє, – помітне пониження всього національного, й української мови зокрема, на сучасній шкалі цінностей пересічного українця. Це пониження всього українського в Україні віддзеркалює демонстративну байдужість владних структур до завдань українського відродження. Українська мова як не була престижною раніше, в совєтські часи, так залишається непрестижною й сьогодні. На владних верхах вона зустрічає незмінну погорду як щось віджиле, архаїчне. „До внутрішніх чинників, – підкреслив проф. Гриценко, – також належить неприпустимо низький рівень української науки про мову. Мовознавство наше залишається периферійним, про мовну стратегію, мовне плянування, про механізми втілення наукових рекомендацій – годі й говорити...". Хоч це й не означає, що наша наука про мову стоїть на місці чи не має значних досягнень. Проф. Гриценко, як приклад, подав недавнє видання 4-го тому „Етимологічного словника української мови". І все ж в цілому не подолана лиха спадщина радянської соціолінгвістики, яка своїм головним завданням мала довести необхідність зближення, а відтак і злиття української мови з російською.

Щодо зовнішніх чинників, то доповідач зазначив, що розвиток української мови як складова частина розвитку Української держави толерується поза Україною настільки, наскільки це не шкодить інтересам наших сусідів. Тим часом вони, на словах підтримуючи зміст Европейської Хартії регіональних мов, на ділі зовсім нічого не роблять для забезпечення прав українців і української мови в тих країнах. Самозрозуміло, що посилення позицій української мови в Україні і, як продовження цього процесу, посилення її ролі за межами України, на історичних українських землях не викликатиме в наших сусідів ніякого ентузіязму. Що стосується російської присутности в Україні і тиску російської мови, то це дуже значний чинник пониження ролі української мови в Українській державі, поступового руйнування внутрішньої структури нашої мови. Після ж приєднання України до Еввропейської Хартії можливості впливу російської мови в Україні зростають.

Розгляд цих чинників, зазначив проф. Гриценко, – це не пошук винних, а передумова зформування стратегії устабілізування української мови – мови, яка довгий час була і все ще залишається загроженою. Заспокійливі заяви, нібито згідно з Хартією не повинна постраждати українська мова, не мають достатнього обґрунтування, бо, по-перше, розподіл функціонального поля між українською та іншими мовами у регіонах чи окремих суспільних сферах – це відбирання частини функціонального поля в мови української, державної. По-друге, можливість обходитися без української мови в окремих регіонах чи в певних ситуаціях – це втрата спонукальних передумов до того, щоб українською мовою опановували, щоб її вивчали, щоб нею розмовляли. Якщо Хартія дає можливість обходитися без української мови, то чому б без неї й не обходитися – подумає кожна байдужа до долі України людина.

Тому проф. Гриценко вважає невідкладною справою створення правових механізмів захисту української мови, які будуть спроможними виконати подвійне завдання – дотримати положення Хартії і запевнити майбутнє нашій мові.

Петро Часто

Уточнення

У ч. 24 (13 червня) „Свобода" вмістила повідомлення „Карпатський Союз завершив діяльність", підписане секретарем Наталією Канюгою і скарбником Іваном Пуйом.

Вже після того, як газета вийшла, до редакції зателефонувала Н. Канюга і попросила подати таке уточнення: завершив діяльність не ввесь Карпатський Союз, а тільки його центральний відділ – ньюйоркський. Оскільки інші відділи працювали самостійно, то самоліквідування відділу КС в Нью-Йорку не позначиться на їхній діяльності.

Редакція

Добродійність в громаді



Марія Папас, скарбник повіту Кук, Іл., у якому проживає 5,4 млн. осіб, дбає про краще обслуговування української громади, тому видала для цього українською мовою інформаційний посібник з оподаткування. На фото: Марія Папас передає нагороду Леву Казанівському за добродійність в українській громаді, в присутності о. Панкратія Дубаса, заступника скарбника Омеляна Плешкевича, Генерального консула України в Чикаґо Бориса Базилевського.

Культурний вечір СФУЖО

ТОРОНТО. – 6 квітня в приміщенні Канадсько-Української мистецької фундації відбувся культурний вечір з переглядом фільму про Аллу Горську. Імпрезу організувала Фінансова комісія СФУЖО на чолі з головою Мартою Набережною, яка відкрила вечір, привітала присутніх та попросила до слова голову СФУЖО Марійку Шкамбару.

Марійка Шкамбара розповіла присутнім про свою недавню участь у сесії Комісії статусу жінки в ООН, підкреслила важливість праці СФУЖО в міжнародній ділянці, коротко нагадала про багаторічну титанічну діяльність представниць СФУЖО на міжнародних форумах на захист українок-політв'язнів, за визнання Голодомору 1932–33 років геноцидом і т. д., визначила проблеми, які СФУЖО, як світова репрезентація організованих жінок поза Україною, допомагає вирішувати.

Це торгівля жінками з України, масовий виїзд на Захід на заробітки, діти, що виростають без батька чи матері і т. д. „Ще однією важливою місією Екзекутиви СФУЖО є закріплення та розвиток зв'язків із жіночими організаціями в Україні", – підкреслила Марійка Шкамбара.

Далі вона розповіла про зустріч з представницями українських жіночих організацій США – складових організацій СФУЖО.

Відтак господиня вечора Марта Набережна надала слово секретареві Екзекутиві СФУЖО Марґареті Шпір, яка 12 березня цього року була присутня на сесії Верховної Ради України в Києві, коли обговорювалося питання „Функціонування української мови в Україні". Вона коротко розповіла про свої враження та подала кілька промовистих цитат з офіційних документів, опублікованих Верховною Радою. Наприклад: „Останнім часом, незважаючи на законодавче закріплення за українською мовою статусу державної, відбувається процес звуження сфери її застосування, що спричиняє соціяльну напругу в суспільстві, породжує сепаратиські настрої, суперечить інтересам національної безпеки України та ставить під загрозу її державне самовизначення".

Далі Марґарета Шпір подала тривожну статистику. В аналітичних та інформаційних матеріялах, підготованих Міністерством освіти України, говориться, що „з 16,200 зареєстрованих в Україні видань засобів масової інформації... українською мовою виходить лише 3,345". А це становить лише 20.6 відсотка! При цьому тут навіть не враховано наклад, бо російськомовні видання в Україні фінансово дуже міцні, а українські – з браку коштів мають мізерні тиражі. Не краща ситуація і в книгодрукуванні, бо і тут провідне місце належить російськомовним книжкам, вони становлять „...близько 90 відс. за назвами та 70 відс. за накладом".

А стан української освіти в Криму взагалі катастрофічний. З 757 шкіл лише 4 (чотири!) – з українською мовою навчання. Це 0.6 відс. на реґіон, де проживає 25 відс. українців!

В місті Севастополь діє 67 російськомовних шкіл і лише 1 (одна!) українська, навіть неповна, бо веде навчання тільки до 8 кляси. Це сумна сьогоднішня реальність – на дванадцятому році незалежної Української держави... Опісля відбувся перегляд фільму „Алла Горська", який привезла з України голова СФУЖО Марійка Шкамбара. Вона особисто зустрілася з режисером-постановником цього фільму Оленою Левченко і дістала від неї дозвіл демонструвати фільм у Торонто.

Документальна кінострічка словами очевидців розповідає про видатну українку. З кадрів цього фільму Алла Горська постає перед глядачем безкомпромісною та мужньою у боротьбі за свободу мистецького вислову, але ніжною та уважною до людей, завжди готовою простягнути руку тим, що в потребі.

Після закінчення перегляду фільму бажаючі мали змогу висловитися на всі теми, заторкнені на вечорі.

Марґарета Шпір

Випуск на курсах українознавства

ОТАВА. – Матуральний вечір Курсів українознавства школи ім. Лесі Українки в Отаві, організований управою і батьківським комітетом, відбувся 31 травня 2003 року в елеґантному „Шато Картіє" у сусідньому містечку Елмер в Квебеку.

Господар вечора Юрій Дзьоба привітав гостей. На тлі співу „Ґаудеамус іґітур" зайшли семеро випускників: Андрея Безначук-Смирнів, Іванна Катрушенко, Калина Левицька, Людмила Мончак, Василь Онуферко, Тетяна Сірська і Христина Телішевська. Отець д-р Петро Ґаладза відмовив молитву в намірені цих молодих людей та заініціював для них бадьоре „Многая літа".

Після вечері господар надав слово керівникові програми Христі Габрович і голові управи Мотрі Мончак. Від батьківського комітету матурантів попрощала його голова Оля Катрушенко.

До вручення дипломів запрошено всіх учителів – д-р Мирославу Біланюк, Мотрю Мончак, Христю Габрович, Володимира Катрушенка, Бориса Сірського, о. д-ра Андрія Онуферка і о. д-ра П. Ґаладзу. Крім дипломів, учителі подарували кожному абітурієнтові писанку славної отавської писанкарки д-ра Оксани Ярош. Учитель історії Б. Сірський вручив найкращому своєму учневі, Василеві Онуферкові, козацьку булаву. Прочитано привіт матурантам від Ліґи Українських Католицьких жінок, Надя Дубик привітала їх від Кредитової спілки „Будучність", а Б. Сірський, який також є референтом шкільництва, привітав матурантів від Конґресу Українців Канади.

Слово від учителів абітурієнтам висловила д-р Мирослава Біланюк, наголосивши важливість цієї події. Вона запевнила, що вчителі намагалися дати їм нагоду пізнати, „яка багата і цікава культура і спадщина ваших дідів". Батькам і учителям, від імені всіх випускників, дякувала Людмила Мончак, висловивши надію, „що землиця наша рідна матиме з нас хосен". Після гумористичної точки матурантів і кінцевої молитви переведеної о. д-ром А. Онуферком, матуранти зі своїми ескортами розпочали забаву.

На вечір прибули випускники з попередніх років, настрій був веселий і товариський.

Юлія Войчишин

44-ий злет юнацтва СУМ

ЕЛЕНВІЛ, Н. Й. – 24-25 травня на Оселі СУМ відбувся 44-ий злет юнацтва СУМ східнього узбережжя США. Злет відбувся за темами – 85-ліття проголошення IV Універсалу Центральної Ради України та бою під Крутами, 90-ліття смерти Лесі Українки, 40-ліття смерти Василя Симоненка, 750-ліття коронації Данила Галицького і 90-ліття смерти Михайла Коцюбинського. Гасло: „Contra Spem Spero!".

Команда злету складалася з членів Осередку СУМ з Пасейку, до якої входили Зенон Бетлей – командант і Христя Янців-бунчужна.

У злеті взяли участь 400 членів юнацтва з осередків Нью-Йорку, Йонкерсу, Пасейку, Джерзі-Сіті, Ірвінгтону, Випані, Філядельфії, Балтимору, Гартфорду, Бінґгамтону, Ґошену і Бостону.

Протягом двох днів учасники злету брали участь у конкурсах знання, слова, роїв, мистецьких виступів, легкоатлетики (біги на 40, 60, і 100 ярдів, стрибки у довжину, кидання кулі). Турнір відбиванки і біги на 440 і 880 ярдів, на милі і естафети не відбулися через дощ. В суботу увечорі юнацтво взяло участь в забаві.

Другого дня, в неділю, відбувся перегляд одностроїв за осередками, а після цього всі учасники взяли участь в Службі Божій, яку відправив о. Богдан Данило. Увечері команда злету вручила нагороди індивідуальним змагунам, які посіли перші місця, а також трофеї в конкурсі з мистецтва.

Найбільше індивідуальних точок в старшому юнацтві здобув Маркіян Колінський з Гартфорду, в молодшому юнацтві Андрея Зелез – теж з Гартфорду.

Найбільше загальних точок здобув Осередок СУМ Нью-Йорку, друге місце – Осередок СУМ Йонкерсу, третє – Осередок СУМ Ґошену.

Велике признання за працю й успішне координування усіх змагань належиться всім членам Осередку СУМ Пасейку, зокрема команді злету на чолі з командантом Зенком Бетлеєм.

Орест Козіцький



Перегляд одностроїв



Мистецька програма: танцювальний гурток з Пасейку



Хор „Пролісок" з Нью-Йорку



Переможці злету з відділу Нью-Йорк



Стрибок у довжину



Змагання з бігу

Нова акція допомоги Україні „Сій радість!"



Перші ластівки місії „Сій радість" у Львівській області – старші пластунки куреня „Ті, що греблі рвуть" відвідують вбогі родини по селах.

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – При церкві св. Івана Хрестителя у Випані, де парохом о. Р. Мірчук, у розлогій залі, повній одягу, сухих харчів, ліків для першої допомоги, дитячої літератури та іграшок, панує праця, виповнена одним бажанням – допомогти. Великий гурт добровольців, на чолі з Любомирою Крупою пакує пачки, сортує одяг, пише адреси до України. Усі вони – члени комітету „Доляр для України", що від 1993 року допомагає хворим, знедоленим і безпомічним родинам в Україні, в першу чергу селянським багатодітним сім'ям і півсиротам.

У нинішньому році, завдяки ідеям колишньої пластунки Люби Мазяр, опрацьовано в трьох проєктах новий плян помочі українським родинам під кличем „Сій радість", до якого включено членів пластової організації світу, а зокрема України, за згодою головного пластового проводу.

Л. Крупа (вона також – пластунка) розповідає, що співпраця із пластунами в Україні за короткий час дала добрі висліди, до неї включилися також громадянство, інші молодіжні організації. Йдеться про те, щоб безпосередньо відвідувати родини по селах і наочно переконуватися у їхніх потребах.

Перші пластові групи „Посланці доброї волі", що включилися у акцію „Сій радість", відвідали поблизькі села, переконалися у потребах мешканців і повідомили про них комітет „Доляр для України", а добровольці, члени комітету, підготували посилки, які йдуть на пластові адреси, щоб цим способом дістатися до потребуючих.

Л. Крупа радіє, що до нової акції, крім Пласту, вже прилучилися члени іншої молодіжної організації – СУМ. У цей спосіб пошириться кількість молодих людей України, що будуть нести радість своїм знедоленим землякам. Вона передає світлину перших ластівок нової акції „Сій радість" з пластового куреня „Ті, що греблі рвуть" і пояснює, що кожна із молодих пластунок зобов'язалася взяти під свою опіку два села в Львівській області, провідати людей і дати до США звіт про тих, хто потребує допомоги.

У Випані постійна добровільна група осіб збирається кожного місяця на два дні, щоб посортувати, запакувати і вислати в Україну нову групу пачок. „Добровольці" вкладають до пачок речі, одяг, книжки, харчі, знаючи, хто і чого потребує на підставі листів, що надходять з України. А ці листи – такі численні...

Із цих листів можна було уложити цілий список, що потрібно оцим знедоленим і такий можна отримати від Комітету „Однодолярового Фонду". Це одяг для жінок, чоловіків і дітей різного віку, взуття для дорослих і дітей, предмети особистої гігієни, мила, продукти, які не псуються: як сухе молоко, каші, макарони, сушені овочі, горіхи, ліки першої потреби, навчальні матеріяли, шкільне приладдя, нові й майже нові іграшки. Вкінці часто напливають прохання за грошевою допомогою у кожній кількості.

Л. Крупа розповідає, що подарунки є не тільки від українців, але і неукраїнців, які розуміють величезні потреби в Україні. Їм вона пише подяки англійською мовою.

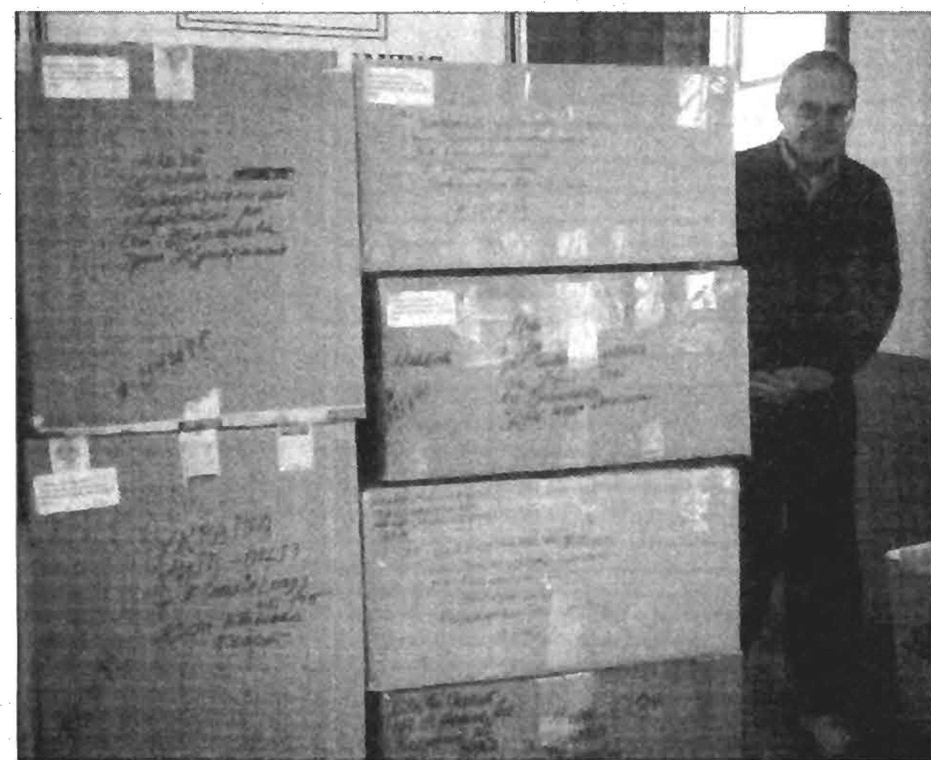
Зі звіту комітету бачимо, що в 2002 році вислано допомогу 1400 родинам, які налічують загалом 4–5 тисяч дітей. Фінансовою базою цієї допомоги була сума майже 13 тис. дол. з індивідуальних пожертв, загальних збірок та імпрез. Одначе економічна ситуація в українських селах вимагає посилення акції для рятування молодого покоління від усіх негараздів сучасної України. Саме з цією думкою з 2003 роком проголошено нову акцію „Сій радість", як частину акції „Доляр для України".

Серед добровольців – люди старшого віку або такі, що мають вільний час, є група молодих новоприбулих, що знають потреби батьківщини. Усі мають однакове бажання – ширити радість в Україні, поборювати убогість духа теперішньої молоді і тут, і там!

О. Кузьмович



Добровольці групи „Доляр для України" при пакуванні одягу для висилки в Україну.



Готові для висилки пачки в церковному приміщенні у Випані.

17-та Велика рада племени „Чортополохи"

ІСТ ГАНОВЕР, Н. Дж. – 5 квітня 2003 року в „Рамада Інн" в Нью-Джерзі відбулася Велика рада племени „Чортополохи". На раду прибули членки стеж Нью-Джерзі, Нью-Йорку і Філядельфії – 39 пластунок. Раду відкрила головний „чортополох" Марійка Леськів. Відспівано гимн „Чортополохів" і пластове „Отче наш". До президії покликано Нілю Павлюк, курінну 24-го куреня сеньйорок, Роману Климкевич, курінну 8-го куреня старших пластунок, і Анну Максимович на писаря. Нарадами провадила Марійка Леськів. Дуже точний протокол з попередньої Великої ради передала пл. сен. Авра Слюсарчук. Протокол прочитала А. Максимович, і його прийнято одноголосно. Звітували стежі.

Пл. сен. Надя Нинка подала звіт з урочистого святкування 50-ліття племени „Чортополохи", що відбулося на Союзівці 2002 року. Пл. сен. З. Брожина звітувала про святкування 50-ліття Пласту. Пл. сен. Соня Бокало коротко представила плян праці на святкування 50-ліття „Вовчої тропи", що відбудеться 18-20 липня на „Вовчій тропі". Бенкет і баль заплянований на 11 жовтня в „Рамада Інн", Н. Дж. Обговорено також справи продажу ювілейних сорочинок. Заторкнено справу книжечок куховарських приписів, які видала стежа Чикаго. Романа Темницька поінформувала про показ моди, що відбувся в Нью-Йорку. Прихід із цього показу – на придбання мамографічного обладнання для ранньої діягностики рака молочної залози в областях України. Вона просила до співпраці членів обох куренів. Після полуденку присутні прослухали доповідь д-р Петрусі Котляр про „Альтернативні натуральні методи лікування". Доповідь, ілюстрована препаратами зел, викликала велике зацікавлення і жваву дискусію.


О. митрат Роман Мірчук, парох, з учасницями Великої ради племени „Чортополохи".

Увечорі відбулася церемонія прийняття кандидаток до старшопластунського куреня. „Чортополохами" стали Таня і Тамара Гарасевич. Після спільної вечері відбувся „Дівич-вечір" для ст. пл. Нусі Горчаківської, а опісля – пластова ватра. Пластунки розповідали про подорожі в Україну, згадували перебування на таборах, співали при звуках гітари.

В неділю учасниці Великої ради були на Службі Божій у церкві св. Івана Хрестителя у Випані. Після Богослуження провели час на розмові з о. парохом, митратом Романом Мірчуком, і зробили спільну знимку.

Гарно побувати на Великій раді. Спілкування зміцнює дружбу і посилює охоту до потрібної праці для пластової молоді.

Пл. сен. Анна Максимович, ЧП

Самітній...

(Закінчення зі стор. 1)

осіб перетнули Атлантику на човні, з них британець Дон Алум і француз Емануель Куандр здійснили плавання в обох напрямах. П'ятеро загинули при спробі зворотнього плавання. Човен француза 13 разів перекидався в бурю, одного разу весляр 20 хвилин перебував поза човном.

Теодор Резвой: „Я хочу, щоб мій син пишався своїм батьком".

Теодор має подолати на веслах майже 5400 км. Подорож почнеться в Нью-Йорку і має закінчитися у Бресті, Франція. Час відплиття залежить від погоди, тому може відбутися будь-якого дня, адже треба остерігатися вересневих штормів. Плавання Теодор присвячує пам'яті американських пожежників, які загинули 11 вересня 2001 року, рятучи людей під час нападу терористів на Нью-Йорк. У часі цієї трагедії, а саме на 12 вересня Теодор мав квиток на літак через океан, але був змушений чекати на розвиток подій, які безмежно вразили його.

Перша подорож Теодора тривала 67 днів, 6 годин і 35 хвилин. Тепер мореплавцю, який вже набув досвіду, буде простіше, але психологічно важче, тому що він знає, які небезпеки чекають попереду, а саме тільки чекання є малоприємним.

Новий човен з 8-міліметрової фанери і склопастику сконструювали Філ Морісон і Пітер Ровсел. Човен легший від попереднього і важить 250 кг., а з повним навантаженням - 800 кг. Важко уявити собі, що такий вантаж треба буде впродовж трьох місяців пересувати лише силою м'язів, адже ні вітрила, ні двигуна човен не має. Човен „Україна" вузький і довгий: 730 см. завдовжки і 150 см. завширшки. Весляр має опріснювач морської води і запас харчів, переважно безводних, пресованих. Риба нерідко сама стрибає у човен, але з риболовлею треба бути обережним, тому що дужа риба може завдати лиха (пам'ятаєте старого рибалку з популярної книжки Гемінґвея?). Теодор визнає будь-яку національну кухню, але найбільше любить незамінний український борщ. У попередньому плаванні він мав з собою пляшку горілки, але жодного разу не скористався нею, привіз потім до Одеси і випив з друзями.

Найбільша небезпека в океані - кораблі і острови. Шторм можна перетерпіти, зачинившись в кабінці на човні, а зіткнення маленького човна зі суднами слід стерегтися. Теодор матиме прилад, який вказуватиме про наближення кораблів, радіотелефон, а також прилад, який автоматично передає сигнал про місцеперебування човна на супутник Землі. Не може бути й мови про купання в океані, тому що на човні немає води, щоб змити сіль з шкіри, а опіки медуз можуть призвести до тимчасового паралічу, який для самітнього мореплавця може обернутися непоправним лихом. За морськими законами, на сигнал тривоги має поспішати будь-який мореплавець. У попередньому плаванні Теодор прокидався о шостій і веслував до десятої вечора. Усе ж краще спати вдень, коли інші бачать човен, а вночі - гребсти. Хоча сон в океані - це швидше короткі дрімання.

Музика - переважно Френк Синатра, читання дуже обмежене. У безмежному океані, на самоті, погляд на життя дуже змінюється, багато явищ і проблем дістають інший вимір. Теодор раніше захоплювався жартами популярного одеського сатирика Михайла Жванецького, який у плавання подарував йому свій чотиритомник. Але серед океану весляр кинув читання жартів - вони втратили привабливість.

Спонзорували плавання Кабінет міністрів України, одесит Борис Литвак, інші добродії. Теодор має надію показати свій човен в ряді міст України, а його батько збирається повторити на ньому плавання сина, після чого він став би найстаршим океанським весляром світу (Павло Резвой народився у 1937 році).

Теодор ніколи не був спортовим, академічним веслувальником. Його захоплення - альпінізм, стрільба з лука, великий теніс, волейбол, східні бойові мистецтва. Змалку він їздив верхи. На морські переходи його „благословили" славетні мореплавці нашого часу св. п. Тур Гаєрдал і Ален Бомбар.

Учасники зустрічі у Генеральному консульстві України щиро побажали Теодорові Резвому щасливого плавання, зустрічі з дружиною Людмилою, сином Дмитром, батьками, з Україною! Якщо хто з читачів „Свободи" у наступні три місяці перелітатиме океан, згадайте під час 8-годинного лету тримісячне плавання вашого земляка десь під вами, у безмежжі океану. Щасти йому!

Левко Хмельковський


Учасники зустрічі сфотографувалися з мореплавцем

Зустріч „берхтесґаденців" на Союзівці

КЕРГОНКСОН, Н. Й. – Зустріч колишніх учнів Берхтесґаденської гімназії відбулася 19–22 травня на Союзівці. Її підготова зайняла майже рік часу. Чотириденна зустріч була не тільки приємним побаченням з друзями, але дала нагоду обмінятися спогадами про спільне минуле, особисті досягнення і майбутні зусилля в ім'я збереження української культури в діяспорі, обговорити можливості допомоги Україні в розвитку її державности.

Відкрив зібрання Ігор Лисий, який привітав від організаційного комітету 75 зареєстрованих учасників зустрічі і передав слово Олі Савчук, яка була організатором багатьох минулих зустрічей „берхтесґаденців" і зробила визначний вклад також в організацію зустрічі цього року.

Першою частиною програми керував Володимир Шарко. Вона була присвячена минулому і окреслювала бурхливі роки кінця XX століття та вклад „берхтесґаденців" в процес відбудови української державности. Доповідь д-ра Любомира Винара в його відсутності прочитав однокласник д-р Василь Роданський.

Доповідь д-ра Л. Винара торкалась досягнень Українського історичного товариства (УІТ) в діяспорі і в Україні. На його думку, УІТ є, можливо, єдиним науковим товариством в діяспорі, яке успішно перенесло свою діяльність в Україну і створило 12 осередків на батьківщині. Офіційним органом УІТ є „Український історик", який протягом багатьох років був джерелом боротьби проти фальсифікації української історії в академічних колах на Заході і в працях совєтських істориків.

Цікаву перспективу творення української державности подав Ераст Гуцуляк. Як впливовий діяч діяспори, він мав безпосередні стосунки з політичною елітою України на початках творення державности. Його спомини стосувались часу президентських виборів 1994 року. На його думку, це був переломовий час в історії незалежної України. Л. Кучма переміг на виборах в 1994 році великою мірою внаслідок конфлікту між ідеологами і прагматистами в проводі Народного Руху України (НРУ), який був в той час могутньою політичною силою. Фракція під проводом Івана Драча і Михайла Гориня бажала включитись в процес керування країною шляхом співпраці з Президентом Л. Кравчуком. Протилежну позицію зайняв Вячеслав Чорновіл. В міжфракційній боротьбі перемогла фракція В. Чорновола, яка вибрала шлях опозиції до Президента Л. Кравчука. Цей вибір Руху під проводом В. Чорновола ґарантував Л. Кучмі перемогу в президентських виборах і започаткував олігархічний політичний устрій в Україні.

На думку Ераста Гуцуляка, якби Рух став опором Президента Л. Кравчука під час других президентських виборів, то мав би поважний вплив на дії Президента і на провід держави. Президент, спираючись на НРУ, був би змушений вести до певної міри політику Руху. НРУ міг би стати могутньою силою з великим наплином членства і впливом на вибір депутатів до Верховної Ради. Внаслідок цього Україна мала б тепер цілком інший вигляд політичного і економічного устрою. На жаль, Рух, будучи поза владою і в опозиції, розбився на багато фракцій і зійшов з політичної сцени України як потужна національносвідома сила.

Доповідь про Пласт виголосив д-р Любомир Романків. Ця патріотична організація української молоді була заснована в Галичині на початку минулого століття. Вона об'єднувала багатьох колишніх учнів Берхтесґаденської гімназії. Пласт розпочав свою діяльність в Україні ще перед початком розвалу СССР у 1989 році і є потужним двигуном національної свідомости на батьківщині. Крайова пластова організація сьогодні поширена у 21 області України. В Україні сьогодні діють 114 осередків. Через виховну систему організації пройшло 12 тисяч осіб. Координація пластової праці ведеться одночасно з двох центрів – канцелярій у Києві і Львові.

Поступовий перехід від виключно галицької до всеукраїнської організації став основним здобутком за 13-річний період праці Пласту в Україні. Успішно діють Закарпатська, Кіровоградська, Тернопільська, Рівенська, Волинська та Кримська округи. Найкращим прикладом у пластовій праці залишається Львівщина. Ця обласна організація нараховує три тисячі членів, об'єднаних у 24 осередках. В багатьох областях східної України Пласт потребує сьогодні дальшої підтримки, про яку докладно говорив д-р Л. Романків.

Вечірня програми зустрічі була приділена нашій сучасності під гаслом „Тому радіймо і веселімося, бо завтра нас не буде тут". Ці слова були написані понад п'ятдесят років тому Яремою Купчинським, учасником зустрічі, і автором багатьох пластових пісень. Ярема Купчинський був кобзарем пластового гуртка „Орли", Першого Пластового куреня імені полковника Івана Богуна.

(Закінчення на стор. 23)



Колишні учні сьомої кляси гімназії (зліва): Ігор Лисий, Володимир Петришин, Юрій Тимченко, Тетяна Терлецька-Тершаковець, Богдан Марків, Ераст Гуцуляк, Борис Жук і Ярослав Кушнір.



„Берхтесґаденці" на площі біля „Веселки"

До 70-річчя Великого голоду в Україні

Як вижила наша сім'я

В 1932 році мені було дев'ять років, я учився в школі, в другій клясі. Як тільки почалися жнива 1932 року та обмолот збіжжя, наш колгосп „За більшовицькі темпи" Житомирської области (тоді – Київської) почали відвідувати представники з сільради, району і навіть з области. Вони підганяли до скорішого обмолоту збіжжя і передання зерна державі. Вступ до колгоспу в нашому селі спершу був добровільний, але коли люди побачили, що записуються тільки ті, які не мали ні кола, ні двора, то перестали подавати заяви і почався примусовий запис.

За непокору мого діда Григорія Іваненка і двох його синів – Івана і Василя заарештували і відіслали діда – в російське місто Вятку, а Василя – в Архангельськ. Родина дістала від них по одному листові з проханням вислати рукавиці, валянки, кожухи, бо там люта зима, але на пошті сказали, що посилки до куркулів не приймаються. Зі заслання вони не повернулися. Івана на допитах в Житомирі побили і він помер. Побачивши, як влада розправляється з непокірними, селяни почали записуватись до колгоспу і віддавати коней, воза, плуги, борони, хліви, де ті коні мали стояти. Колишній господар залишився тільки з батогом. Брат мого батька Прокіп покинув хату і жінку з малими дітьми і пішов на заробітки, а до колгоспу не записався. Пізніше до нього приєдналася сестра Горпина. Дядько Прокіп був „індусом" (як називали індивідуальних селян) до 1937 року, а тоді вийшов закон – до колгоспу або в Сибір, то вже не можна було виїздити з села.

Мій батько мав шість гектарів поля і до колгоспу не поспішав записуватися, але виходу не було, то записався, віддаючи задарма землю, пару коней, воза, борони.

У 1932 році був добрий урожай, але керівники змушували віддавати усе зерно державі. Буряки і картоплю теж вивезли на станцію. А тоді прийшла черга і до колгоспників, які сіяли жито, трохи пшениці. Спеціяльні бригади, які спершу складалися з місцевих комсомольців, а пізніше приїздили посланці з Росії – з Москви і Ленінграду, ходили від хати до хати і в кожному куточку шукали захованого хліба.

Мій батько, щоб урятувати родину з п'ятьох осіб, від грудня 1932 року почав їздити в Росію і вимінювати харчі за кожухи, вишивані сорочки, рушники, килими. Їздили навперемін раз батько, другого разу – мати. Борошна чи крупів майже не вдавалося виміняти, давали люди перебрану картоплю .

В Росії по селах голоду не було, але найбагатших теж порозкуркулювали і вислали. Весною 1933 року уже виїхати з колгоспу без дозволу було неможливо. Ми мали корову, а сусіди або самі забили корову і з'їли м'ясо, або її вкрали. Родини, що не мали корови, не виживали. Моя мати розводила молоко з водою і кип'ятила у великому чавуні. Ми вп'ятьох випивали цілий чавун за один раз. Але довго так не можна було прожити, у батька почали пухнути ноги, в дітей поробилися великі животи. Батько був у колгоспі ветеринарним санітаром, і коли коні гинули, то батько почав приносити кінське м'ясо. Це нас врятувало. Коні гинули, бо сіна в 1932 році було заготовлено мало. Перед посівною кампанією 1933 року розкривали хати, різали зі старої соломи січку і годували коней.

У школі учитель вибирав сильніших учнів і посилав на поміч орачам. І я потрапив у бригаду, що піднімала коней, які падали в борозні. Ми промучилися зо дві години, але коня залишали в борозні, а на ранок з того коня тільки кості залишились. У нашому колгоспі школа згоріла і навчання провадили в хатах, де уся родина вимерла. Ми мали сусідів Конончуків – батько, мати, три сини і одна дочка. Кожного року, як тільки розтавав сніг, я ходив до них, бо сусід мав велику пасіку і пригощав медом. Тієї весни, коли я прийшов до них, в хаті були батьки, які ще говорили, але злізти з печі уже не могли. Усі три хлопці лежали на ліжку, дівчина схлипувала за столом. На другий день я пішов знову відвідати сусідів, але ніхто до мене не обізвався, а дівчина усе сиділа на тому самому місці, що я її бачив учора. Я прибіг додому і розповів це мамі. Вона пішла зі мною, побачила, що всі померли, крім дівчини. Мама взяла ту дівчину на руки і принесла до нашої хати, хотіла її напоїти молоком, але не можна було розціпити її зуби. Пізніше вона почала ковтати, а за два тижні її забрала дальша родина.

У нашому колгоспі був патронат, котрий опікувався дітьми видних діячів колгоспу, котрі також померли з голоду. Це були Мирутенко Василь, Філоненко Микола і дві сестри, теж Мирутенки. Я туди кожний день навідувавсь, то після обіду і мені щось перепадало. В школі під час голоду варили нам „затірку" – молоко, розведене з водою. Як закипить, то додавали трохи борошна. Одного разу вчитель сказав, що хто з'їсть першим, той може в сусіда їсти. Я подивився, а найближче до мене була дівчинка, яка побачила, що я хочу брати від неї їжу і – в плач! Я залишив її в спокої.

Бабусю Прузину Іваненко після арешту і висилки діда і синів розкуркулили і з малолітньою дочкою вигнали з хати. Її прийняли такі ж як вона в стару хату в лісі, де уже жило три родини. Тітка Надія була призначена з колгоспу на будову Дніпрельстану, і коли приїхала додому, то була здивована, як побачила в своїй хаті нових хазяїв. Коли бабуся до нас приходила, то мати в хату її не пускала, а якщо мала їсти, давала через вікно, бо як хтось побачить, що куркулів підтримує, то – на висилку, у Сибір. Невдовзі Надія забрала матір і сестру до себе в Новосокольники, до Росії, де вона знайшла працю.

У 1933 році влада, ніби піклуючись про селян, звеліла копати канави, робити меліорацію. За кожний викопаний метр було призначено мінімальну винагороду пшеницею. Батько не копав, але мати вийшла до праці. Я йшов зі школи допомагати матері, а вона не могла підняти заступа, обліпленого вогкою гряззю. До вечора там уже було чотири мертвих. Зароблену пшеницю ми товкли в ступі і так їли. На другий день вартові ослаблених завертали назад, щоб помирали вдома. Коли з'явилися колоски, то почали карати за їх „розкрадання", мене зловили в колгоспному горосі, але добрий сторож забрав тільки шапку, а батькові зробили попередження.

1933 року усю школу водили на відзначення роковин революції в Малині, де було військове містечко. Учням давали цукерки, червоні прапорці, а промовці розхвалювали, як гарно живеться в країні Рад, тоді як у капіталістичних державах люди мруть з голоду.

Василь Мирутенко,
Гарасвіль, Мишиґен

Хліб і рушники

В історії голодомору 1932–33 років переважають чорні і трагічні сторінки. Але навіть у ті жорстокі часи знаходилися люди, які близько до серця сприймали чужу біду, у міру своїх сил старалися полегшити її. Ось яку історію розповідала моя мати, Марфа Андріївна, після мандрівки пароплавом у Білорусію, куди їздила разом з групою односельчан, щоб обміняти речі на продукти, з якими в тих краях проблем не було: „Припливши в Білорусію, ми вирушили в якесь прибережне село. Там розбилися по двоє і розійшлися по хатах. До однієї з осель зайшли і ми з сусідкою Мариною Палтохівною. Там була сама господиня. Ми пояснили, чого прийшли, і почали показувати призначені для обміну речі, серед яких були і вишиті гладдю рушники. Вони дуже сподобалися білорусці. Про ціну теж домовилися швидко: вона згодилася дати нам за два рушники кусень сала і хлібину, що в тих умовах нас цілком влаштовувало. Та ось жінка попросила нас зачекати в хаті, а сама вийшла до сіней і почала кликати чоловіка, який порався десь на подвір'ї. Білорус незабаром зайшов до хати і дружина з радістю розповіла йому про свою покупку. Та й було чому радіти: в неї на іконах теж висіли рушники, але в порівнянні з вереміївськими якісь бліді, всього три дрібненьких мережки впоперек.

Чоловікові теж сподобалися наші вироби. Довго милувався ними, а потім запитав:

– Та й що ж вам за таку божественну красу?

– Та вони готові все це віддати за кусень сала і хлібину, – радісно відповіла дружина.

Після цього господар узяв хлібину зі столу, розрізав її навпіл і подав нам. Те ж саме зробив і з салом, що його тільки-но внесла дружина. Після цього взяв рушники. які господиня вже встигла акуратно поскладати і теж простягнув нам, сказавши:

– Забирайте, люди добрі, свої набожники (так він називав рушники) та ідіть собі з Богом з моєї хати. Не можу я взяти таку красу. Бо спокою не матиму, дивлячись на неї та думаючи про те, що десь люди доведені до такої крайності, що останнє, тим більше – отаке красиве, змушені віддавати за шматок хліба...

Ми намагалися його переконати, що й так задоволені щедрою платою. Але господар був невблаганний, і не погоджувався взяти собі рушники.

– Ідіть, ідіть, люди добрі, не тривожте моєї душі...

І вимовив це так, що ми вже більше не могли наполягати. А водночас шкода було дивитися на його розгублену дружину. Тому вирішили дати хоч один рушник. Марина потай від господаря нишком кинула його за відчинені сінешні двері. Та чоловік це помітив і знову повернув нам рушника, вирядив аж за ворота і ще довго дивився услід. А ми ішли та йшли дорогою, не тямлячи, чого і куди ідемо, так зворушила обох доброта незнайомої нам людини".

О. Боднар,
с. Тимченки, Черкаська область

Завершився перший етап експедиції „Слідами голодомору"

ЛЬВІВ. – Завершився перший з трьох етапів науково-меморіальної експедиції „Слідами голодомору 1933 року". 11 червня організатори експедиції звітували у Львові про виконану працю.

Понад два тижні учасники експедиції, а це – науковці, медики та члени громадських організацій, робили свої дослідження у Херсонській, Одеській та Миколаївській областях. Саме південь України, на думку дослідників, потерпів чи не найбільше від голодомору 1933 року.

Серед головних завдань експедиції – документація свідчень очевидців голодомору, збір архівних даних про причини смерти селян, а також впорядкування поховань. Як зауважують дослідники, основні труднощі в праці виникали з владою.

Організатори експедиції вказують на нерозуміння й байдужість на місцевому рівні, а також відсутність будь-якого фінансування програми на державному рівні.

Організаційний комітет з вшанування пам'яті жертв голодомору 1933 року, створений ще півроку тому при Кабінеті міністрів, який очолює прем'єр Віктор Янукович, жодного разу так і не зібрався на засідання, повідомила керівник експедиції Анна Семенюк.

На основі свідчень очевидців та зібраних матеріалів організатори експедиції плянують звернутися до ООН та інших міжнародних організацій про визнання голодомору 1933 року геноцидом проти українського народу.

УНІАН

УКРАЇНА І СВІТ

Журналісти „France catholique" зустрілися з Главою УГКЦ

ЛЬВІВ. – Як відомо, в 1946 році у Львові відбувся псевдособор, який проголосив самоліквідування „Уніятської" Церкви, возз'єднання її з Російською Православною Церквою.

З цього часу до 1989 року Українська Греко-Католицька Церква формально не існувала. Та наперекір офіційній інформації, яку поширювала радянська система, ще в 70-их роках минулого століття французький журнал „France catholique" („Католицька Франція") на своїх сторінках писав про УГКЦ та інші греко-католицькі Церкви Европи як про непоборний чиннник духовного життя. Редакторський колектив журналу, який очолював тоді Робер Массон, отримуючи інформацію від тих, хто знав правду, стверджував незнищенність Української Греко-Католицької Церкви.

7 червня цього року Р. Массон та члени тодішнього редакторського колективу журналу перебували у Львові і зустрілися з Верховним Архиєпископом УГКЦ Любомиром кардиналом Гузаром. Після привітань французькі журналісти попросили Владику Любомира якомога більше розповісти про УГКЦ. Перше запитання стосувалося християнської єдности з часу переслідування на теренах СРСР. Глава УГКЦ констатував, що переслідування не сприяло єдності, а після проголошення релігійної свободи її відсутність стала ще більш разючою.

Глава Церкви також пояснив термін „Українська Греко-Католицька Церква", розповів про новітню історію УГКЦ, про час переслідування і мучеництва та про сучасний стан міжконфесійних взаємин в Україні. Французькі журналісти запитували про причини перенесення осідку Глави українських греко-католиків до Києва. Блаженніший Любомир відповів, що цей процес слід називати поверненням, а не перенесенням, адже Берестейську унію підписав зокрема Митрополит Київський Михайло Рогоза. Отже, греко-католики були в Києві від часу унії, і тепер у столицю України повертається їхній центр.

Присутні журналісти із захопленням сприйняли відповідь Глави УГКЦ на запитання про ролю Української Греко-Католицької Церкви у міжконфесійному діялозі. Один із них запитав: „Папа Римський, характеризуючи Східну і Західну Церкву, використав образ двох легенів. Чи Греко-Католицька Церква може бути тією трахеєю, яка їх з'єднає?".

За словами Блаженнішого Любомира, в XVIII столітті східні католицькі Церкви вважалися зразком, моделлю майбутнього об'єднання. Після Другого Ватиканського собору в нас вбачають міст між Сходом і Заходом. Та, незважаючи на те, що міст об'єднує два береги, він є неживим. Тому ми вважаємо себе посередниками, які є живими учасниками об'єднувального процесу. „Так, Европа дихає двома легенями, але у її грудях б'ється одне серце", – цими словами закінчив свою відповідь Глава УГКЦ.

Зустріч завершилася взаємними подяками за цю чудову нагоду спілкування і обміну думками, а також запевненням взаємно моральної підтримки.

о. Ігор Яців

Пам'ятна дата: 700-ліття Галицької митрополії

В календарі важливих дат цього року звернімо увагу на 700-річчя створення Галицької митрополії. Це сталося в 1303 році, тобто після смерти Лева, за правління його сина Юрія (1301-1308). З історії нам відомо, що після смерти князя Ярослава Мудрого Київська держава поділилася на шість князівств, серед яких і було Галицьке. Ми також знаємо, що існувало Перемиське князівство, в якому княжили Рюрик Ростиславич (1087-94), Володар Ростиславич (1094-1124) збудовано тоді церкву св. Івана Хрестителя в княжому городі над Сяном. І князь Володимирко, що об'єднав усі галицькі землі, в 1141 році переніс столицю князівства з Перемишля до Галича.

Галич, який засновано у 898 році, пов'язаний з великими державницькими традиціями. Свого розквіту Галицьке князівство досягло за князя Володимирка (1124-1153). Однак проти нього повстали галицькі бояри, бажаючи захопити владу. З ними розправився його син кн. Ярослав (1153-87), якого за меткий розум звали Осьмомислом. Про його славу згадується у „Слові о полку Ігоревім". Після Ярослава княжив хоробрий князь Роман, що злучив Галичину і Волинь в одну Галицько-Волинську державу і загинув у боротьбі з поляками. Відтак цією землею володів син Романа – Данило, званий Галицьким. Він збудував Львів і Холм, нові святині і храми, вів завзяту боротьбу проти татар і поляків.

Отже, центром релігійного життя Галич став з 1157 року, а осідком митрополитів – з 1303 року, звідси і назва Крилос. Відомо, що серед духовенства великим авторитетом користувався Галицький владика Антоній. Хоч тут панувало Візантійське християнство, але владики мали тісні зв'язки як зі Сходом, так і з Заходом.

Захопивши Галичину, польський король Казимир під присягою зобов'язався, що буде шанувати права української Церкви. Але не дотримав слова. У 1351 році він просить папу Климентина VI подарувати йому на чотири роки десятину, яку латинська Церква платила папі, щоб озброїти військо. Король запевнив папу, що русини-українці згідні прийняти латинський обряд. Довівши майже до повного упадку Галицьку митрополію, король Казимир мав намір створити на наших землях аж сім латинських єпархій.

Такі підступні дії Польщі викликали серед українських вірних обурення. В 1370 році галицький єпископ Антоній поїхав до патріярха Філофея з проханням рятувати Галицьку митрополію, нагадавши, що з патріяршого благословення першим митрополитом в Галичі був Ніфонт, другим – Петро, третім – Гавриїл, четвертим – Теодор, і всі вони виконували свої обов'язки достойно. В 1371 році патріярх номінував митрополитом Антонія, дав йому право висвячувати нових єпископів та продовжувати митрополичу діяльність в Галичі. Однак Галицька митрополія проіснувала тільки до 1415 року, коли постала митрополія Києво-Галицька.

Від нападу короля Казимира і після смерти останнього князя Юрія Трейдановича Галицька Русь не лише втратила свою державність, але й право вільно молитися у своїх церквах і у свому обряді. З цього часу починається для України і її народу Голгофа і тернистий шлях національно-релігійних змагань за волю і право бути народом. Українська Церква завжди була тим хребтом, який консолідував націю, єднав її. Тому й сьогодні державний провід України повинен відновити тісний зв'язок з Церквою і з її духовною допомогою двигнути вірних до праці в ім'я українського відродження.

Ярослав Стех

17–20 липня: Всесвітні бойківські фестини

Регіональний координаційний центр з підготування та проведення III Всесвітніх бойківських фестин інформує, що цей фестиваль відбудеться з 17 до 20 липня 2003 року на Турківщині та частково на Старосамбірщині і Самбірщині Львівської области.

У фестинах братимуть участь гості з 19 районів і 9 міст Львівської, Закарпатської та Івано-Франківської областей – бойківського реґіону, а також з різних реґіонів України та діяспори.

Якщо хтось бажав би ознайомитись з програмою фестин, прошу звертатись до д-ра Ярослава Гевrика в Кергонксоні: 5 Zolota Osin Rd., Kerhonkson, NY 12446, або телефоном: (845) 626-8266.

Ми запрошуємо на фестини людей і родини, що носять прізвища Бойко, адже корінь прізвища походить безпосередньо від української етнографічної групи бойків. Просимо відгукнутися всіх на прізвище Бойко і написати нам про згоду взяти участь у фестинах і в створенні Асоціяції родин з прізвищами Бойко. Пришліть нам дані про себе або представте їх безпосередньо під час фестин.

Адреса: вул. Міцкевича 25, 82500 Турка, Львівської області. Тел. : (380) (3269) 4-10-98, 5-91-62, 4–12-05.

Петро Косачевич,
голова регіонального координаційного центру
Товариства „Бойківщина"

Розвиток Пласту в Україні



Команда пластунів 65 куреня ім. П.Франка – переможець Спартакіяди.

Минуло понад 10 років з часу відродження Пласту в Україні. В життя пішло перше покоління молоді, вихованої на ідеалах Пласту – українського скавтінгу. Пластова молодь починає очолювати громадські організації і політичні партії, вона активна, цілеспрямована, вміє добиватися поставленої мети. В кінці 90-их років Пласт став однією із чотирьох організацій-партнерів Канадського бюра міжнародної освіти у здійсненні програми „Розвиток громадянського суспільства в Україні". Пластуни брали участь у навчальних програмах, обмінах, поширенні і популяризації цієї ідеї. Минулого року було зроблено спробу, спираючись на досвід праці пластунів у громадах, зібрати навколо Пластових станиць громадські організації для спільного вирішення місцевих проблем. Було визначено три майданчики проєкту: Східній (Донецька і Луганська області), Західній (Івано-Франківська область) і Південний (Крим). На першому етапі проекту пластуни разом із партнерськими організаціями взяли участь у семінарах, метою яких було підготувати тренерів-фахівців з розвитку громади. На другому етапі було проведено серію семінарів „Майстерність в розвитку громади" для провідників громад. Вони пройшли у Краматорську (Донецька обл.), Ялті (Крим) та Яремчому (Івано-Франківська область). На семінарах пластуни-тренери розповідали представникам громадських організацій про структуру, складові та розвиток громади, практику вирішення місцевих проблем громадами з досвіду роботи Пласту. На третьому етапі проекту пластуни разом із місцевими громадами реалізували ряд т. зв. „посівкових" проєктів, метою яких було отримати практичний досвід організації громад для вирішення конкретних місцевих проблем.

Результати проєкту були вражаючими. Попри те, що заходи проекту реалізовувалися водночас у трьох різних куточках України, місцеві громади показали неабиякий хист до співпраці і узгоджених дій. Зокрема на Східньому майданчику здійснювалися проекти „Відродження села" (Пластова станиця Миколаївка з організаціями-партнерами), „Створення ігрової кімнати для бездомних дітей" і „Облаштування скверу Т. Шевченка" (Пластова станиця Краматорська із місцевою громадою), „Екологічна акція у Великоанадольському лісі" (Пластова станиця Донецька) і „Відродження Червоного озера" (Пластова станиця Сватового). Всі вони мали на меті вирішення конкретної проблеми, для чого не було потрібно багато коштів, але важливою була спільна праця цілої громади. Багато років ці проблеми не могли вирішити, але завдяки ініціятиві групи осіб, були полагоджені в короткий час.

Досвід співпраці у рамках проєкту показав, що громади і організації в Україні мають великий потенціял для служіння людям.

* * *

З 28 до 30 березня в Краматорську відбулася V Окружна пластова спартакіада „Турнір срібної шпаги", у якій взяли участь 80 пластунів із Чугуєва, Миколаївки, Донецька, Сватового, Краматорська. Вони змагалися з волейболу, футболу, баскетболу, кульової стрільби, шахів та армреслінґу. Юнацтво також змагалося з віртуального спорту (спортивні комп'ютерні ігри), у спортивно-інтелектуальному змаганні демонструвало знання історії та сучасного українського і світового спорту. Цікавими були мистецькі елементи спартакіяди, зокрема гумористичне представлення спортивних мод. Всі переможці отримали нагороди і дипломи.

* * *

Свято весни відбулося вже вшосте на голубих озерах Краснолиманського району Донецької области з 30 квітня до 4 травня. У святі взяло участь юнацтво також з Харківської і Луганської областей.

Перша ватра почалася гутіркою про Св. Юрія, добро і зло, місце пластуна у суспільстві. Потім було веселе представлення гуртків, куренів, станиць. Наступного дня почалися змагання із облаштування таборів, збирання найкращої таборової ватри, пластового впоряду, зразкової таборової кухні. Складовою свята стала школа „молодих вовків", яку для молодшого юнацтва готували юнаки, які здають третю пластову пробу. Вони показали, як давати собі раду в екстремальних ситуаціях, шукати воду, будувати курені із підручних матеріялів, орієнтуватися на місцевості за компасом, сонцем, зорями і природними прикметами.

Подією став III Регіональний фестиваль пластової і авторської пісні. Вночі юнацтво мало теренову гру.

Для тих, хто має бажання долучитися до розвитку Пласту в Україні, подаємо адресу для пересилки пожертв: Фонд Начального Пластуна, Plast Conference, Inc., c/o Dr. G. Slusarczuk, 67 Bayberry Drive, Monroe, NY 10950-5607, USA. Тел.: (845) 782-0977.

Сергій Летенко



Інструктаж з водного пластування



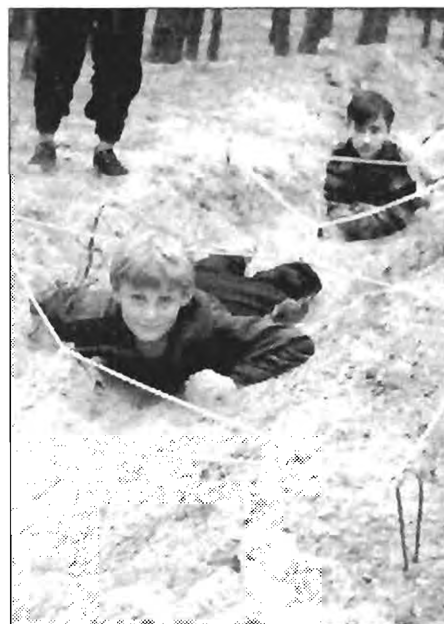
Облаштування скверу Т. Шевченка



Пластуни зі Сватового, що на Луганщині, на „Школі молодих вовків"



Нагородження переможця.



Під час пластового теренового змагу

Роман Іваничук: „Я 40 років віддав історичному романові“

Таємниця того, чи письменниками стають, чи ними народжуються – одна з найдавніших. Ще Епіктет у першому столітті нашої ери сказав: „Хочеш бути письменником – то пиши”. А в Київському національному університеті імені Шевченка віднедавна почали ще й вчитися „на письменника”. Підсумком творчих зусиль студентів літературного відділення став альманах „Свій танок”, презентація його відбулася в Національній спілці письменників. Він об'єднав на своїх сторінках студентів-філологів, переважно із започаткованого п'ять років тому „літературного” відділення та університетської літературної студії імені Максима Рильського. На презентації виступали юні служителі слова і їхні попередники, знані літератори Петро Осадчук, Олесь Лупій, Микола Шудря. До числа знаних літераторів сучасности належить Роман Іваничук, який саме завершує твір про гетьмана Петра Дорошенка – свій шістнадцятий роман. Інтерв'ю з ним провела на Радіо „Свобода“ Галина Терещенко. Подаємо витяги з нього.

– Історичний роман продовжує бути привабливим жанром для письменників, відколи існує література. Суперечки точаться в основному навколо того, що в романах написане. Хто першим у світі написав історичний роман і як змінилося розуміння цього жанру протягом тисячоліть? Що можна шукати в історичному романі сьогодні – концепцію історії, чи – концепцію сучасности? Чи зазнали змін ваші уявлення про роман як про жанр?

– Я хочу знати, як відбувається літературно-художній процес, я бачу зміни з боку стилістики. Наприклад, не всі романи Андруховича мені подобаються, але є такі, як „Московіяда”, де політична химерія, десь вона є базою його творчості, це є щось абсолютно нове, і тому Андрухович досі популярний письменник... А форма зовнішня, тобто немає жодного значення, може бути маленький роман, може бути величезний... Роман є необмежений жанр. Це тільки у нас є роман-повість, а на Заході це називається „новелія”, це є те, що я розповідаю прозою про інше життя, ніж воно є на землі, але на підставі мого досвіду. Якоїсь різниці між клясичним, наприклад, французьким романом Стендаля чи Бальзака і нинішнім, немає, а внутрішні зміни є. Так само, як Стендаль відрізнявся від Бальзака, хоч вони писали романи, і однакові за обсягами.

– Чи має право на існування твердження, що історичний роман ілюструє історію?

– Всі романи історичні, які ілюструють історію, можуть бути потрібні дітям і тим, які шукають легкого читання, пригодництва. Ілюструвати історію не треба. Є історіографія.. Історія мусить бути мислячою, тобто ми відтворюємо історичні факти, думаючи про нинішній день, складаючи проєкти на нинішній день. Без цього осмислення сучасного співвідношення, якогось повчання історичного до нинішнього дня, це немає потреби писати, бо якщо я буду писати, от, наприклад, я зараз пишу проєкт на Дорошенка...Я його хочу показати як шукача свободи в тій Руїні і його програш моральний, щоб кинути світло на нинішній день.

Те, що ми говоримо про стосунки поляків і українців... Чи то не стало причиною упадку і України, і Польщі? На Півночі москаль був готовий... Ми гризлися, а він спочатку українців, а потім поляків забрав в неволю. І нині така сама ситуація. Нині так само той „ведмідь“... Історії, коли вона переходить в історизм сучасний, не треба давати ілюстративні речі, це – чтиво для тих людей, які читають на сторону, і мусить таке бути. Але то не є поважна література, яка має формувати національну свідомість, приносити національні ідеї. Ця література не може це робити. Це може робити тільки література мисляча. Така література є. Читайте Марусю Чурай, Ліну Костенко, Федорова.. Мої речі, усі в 15 романах історичних. Перш за все, я думав про нинішній день, яку проєкцію, досвід кидає на нинішній день і які уроки я можу запропонувати, щоб їх наслідувати або ні...

– Можливо, на вас має великий вплив матеріял? На сам стиль, на сам виклад...

– Та форма, я ще не знаю, яку я задумав, там матеріял вимагає якоїсь форми. Наприклад, я писав „Червлене вино” дуже традиційно, дуже так аж нудно, а потім перейшов продовжувати у Львів, де у мене появилася феєричність така... І я роман цей дуже люблю, і люди його люблять. Ось я зараз, протягом кількох останніх років написав чимало, але найбільший мій роман – це роман про УПА, але він є такий, як би сказати, квазі-історичний, тому що це я сам пережив, це я сам бачив. Це не є дослідження історії, я навіть не мав жодних джерел, бо це я сам пережив. Це роман поважний. Але перед цим я написав роман, продовжуючи роман про Шашкевича, то він знову такий традиційний. А зараз пишу роман про Дорошенка, я вже в формі сумбурного такого роману, де він нахиляє на сни, домисли. Мені дозволено це робити. Я міг би це писати і традиційно, але сам матеріял мені підказав, що можна написати так і висвітлити це питання з різних боків, не від автора, а зсередини, від самих дійових осіб. В кожному разі зараз над цим.. закінчую, бо дуже красивий, закінчення дуже тяжке, я над тим от сиджу і сушу голову.

– А наступні є якісь вже пляни?

– Немає, немає. Я вичерпав всі свої теми, я 40 років віддав історичному роману, я написав 15 історичних романів, це 16-ий. Я теми історичні для себе вичерпав. Мені пішов 75-ий рік, треба робити якісь підсумки, чи варто весь час писати, хоч це є... наркотик.

– Так само ви говорили, коли „Вогненні стовпи” видавали...

– Я кожний день пишу так, якби завтра мав вмерти, хоч я не збираюся вмирати ще довго. Я дуже втомлююся до кінця роботи. І коли я закінчую, то я настільки втомлений, що проклинаю ту роботу і більше не хочу. Але що далі мені робити? Я ж не математик, не фізик, не політик, я – письменник. Я є письменник вроджений і нічого іншого робити не люблю. Мене більше нічого не цікавить. А це такий широкий діяпазон зацікавлення у тому письменництві, історичному жанрі, що воно повністю заповнює мої духовні потреби.

„Конституційна...

(Закінчення зі стор. 3)

половині складу діючої Верховної Ради України.

Отже, запровадження двопалатної структури парляменту на ділі не тільки не підсилить принцип пропорційности на загальнонаціональних виборах, але й переведе цей принцип на нижчий щабель політичної ефективности.

Можливості мажоритарної системи виборів в Україні добре відомі. В нинішніх політичних обставинах вона є ефективним інструментом гальмування демократичних досягнень пропорційної системи. Те, що українській опозиції вдалося здобути на останніх парляментських виборах завдяки пропорційній системі, було швидко невтралізовано підсумками мажоритарного голосування.

Хоч пункт 6 статті 81 проєкту дозволяє передчасно припинити повноваження народних депутатів, які вийшли або були виключені зі складу партійної депутатської фракції, і сприяє загальним засадам пропорційности, цей суто внутрішній дисциплінарний порядок не компенсує втрат, що їх зазнають члени Державних зборів через зменшення обсягу своїх повноважень у порівнянні з нинішньою організаційно цілісною Верховною Радою.

Особливої уваги заслуговує стаття 83 проєкту, яка передбачає створення „постійно діючої" парляментської більшости. Саме в цій статті більшість вперше набуває конституційного статусу. Разом з тим словосполучення „постійно діюча більшість" є невдалим, оскільки важко не тільки здобути, але й просто уявити будь-яку незмінність в плинному стані парляментських голосувань.

В політичній практиці парляменту завжди були і будуть питання, відносно яких стабільна більшість є в принципі неможливою.

Президентський законопроєкт багато місця відводить повноваженням, які мають здійснюватися оновленою Верховною Радою на спільних засіданнях її палат. Однак впадає у вічі, що оновлена Конституція не передбачає конкретної процедури голосування на спільних парляментських засіданнях.

Чи рішення на спільних засіданнях Палати реґіонів і Державних зборів прийматимуться більшістю від загального складу палат, чи вони прийматимуться лише тоді, коли окрема більшість членів Державних зборів зуміє поєднатися з окремою більшістю Палати реґіонів, залишається незрозумілим.

В статті 85 проєкту говориться про окремі компетенції Палати реґіонів і Державних зборів. До відання Палати реґіонів віднесено „схвалення законів, прийнятих Державними зборами". Такий вислів виглядає дивним, бо зрозуміло, що голосування може не тільки підтримати закон, попередньо прийнятий Державними зборами, але й відхилити його.

Звертає на себе увагу й те, що до відання елітної Палати реґіонів в проєкті віднесено майже всі кадрові повноваження нині діючої Верховної Ради України, за винятком пункту щодо „призначення, за поданням Президента України, Прем'єр-міністра України".

Саме Палаті реґіонів належать повноваження обирати і контролювати загальний склад судової гілки влади в Україні. Конституційний суд віднині залежатиме своїм складом від Палати реґіонів на 50 відсотків, а судді в судах загальної юрисдикції – на 100 відсотків, адже вони в повному складі обиратимуться українськими „сенаторами".

Оскільки вибори суддів загальних судів, за проєктом, мають відбуватися на десятилітню каденцію, професійну поведінку суддів можна буде певною мірою політично коригувати. Таким чином пропоноване президентом обмеження нинішнього довічного терміну повноважень суддів виглядає як дисциплінарно-превентивний захід.

Оскільки судді Конституційного суду тепер мають виключно призначатися, а не обиратися, й таке призначення може відбуватися два рази підряд, загроза кадрового фаворитизму в структурі українського конституційного нагляду й контролю суттєво зростає. Що ж стосується моделі конституційних повноважень Державних зборів, то вони в проєкті визначені стисло й скромно. Хоча саме Державні збори мають, за проєктом, призначати на посаду прем'єр-міністра, проте робити це вони зможуть виключно за поданням президента.

Звісно, вони зможуть приймати автономно певні закони, але слід звернути увагу на те, що ці закони стануть чинними тільки після їх подвійного затвердження Палатою реґіонів і президентом. Фактично над законами Державних зборів завжди нависатиме загроза подвійного вето.

В проєкті (ст. 90) говориться також про право Президента припиняти повноваження Державних зборів у разі, якщо протягом місяця в палаті не буде зформована „постійно діюча парляментська більшість". Але, по-перше, нічого „постійного діючого" не можна зформувати протягом одного місяця, а по-друге, не зовсім ясно, в чому має проявитися політичний сенс згаданого новоутворення. Отже, залишаються запитання: більшість по відношенню до чого? Постійність в чому?

Попри всю офіційну риторику прибічників реформи, неупереджена аналіза її ідеологічних джерел свідчить, що насправді вона не зменшує, а збільшує авторитарні начала в державному управлінні країною. Адже навіть призначення силових міністрів, за реформою, залишається прерогативою президента. Тільки тепер таке призначення буде здійснюватись на підставі прямого конституційного припису, а раніше даний порядок діяв фактично (силові міністри в списку призначень не виділялися конституційно).

Щоправда, раніше всі міністри призначалися на свої посади президентом, а за реформою „ординарні" міністри призначатимуться Державними зборами. Певна демократизація конституційної процедури створення виконавчої гілки влади тут помітна, але якщо згадати, що голови місцевих державних адміністрацій, як і раніше, призначатимуться президентом, а сама адміністрація за бюджетними витратами й надалі перевершуватиме уряд, то ця поступка не виглядає принциповою.

Отже, які висновки можна зробити з президентських ініціятив? Проєкт конституційної реформи збільшує, а не зменшує начала централізації в країні. У ньому йдеться не про обмежене запровадження парляментсько-президентської конституційної моделі, а про докорінну модифікацію всієї структури державної влади в Україні.

З цією метою автори реформи пропонують декоративну модель пропорційного обрання депутатів Державних зборів, які тут же позбавляються вартісних конституційних повноважень. За реформою, збільшується не стільки пропорційний, скільки мажоритарний принцип формування вищого законодавчого органу України. Загалом у проєкті віддзеркалились сумна тенденція українського сьогодення до звуження демократичних засад національного парляментаризму, загальна деґрадація політичної системи країни.

За проєктом стоїть переконання його авторів не тільки в тому, що „національна ідея не виправдала себе", але й в тому, що не виправдала себе ідея демократична.

Не дивно, що даний проєкт був засуджений практично всіма українськими учасниками Міжнародної конференції „Громадянське суспільство в Україні", що відбулося 7–8 квітня у Вашінґтоні, американській столиці.

Про нас...

Чужий нам російський журнал „Оґоньок" іноді інформує своїх читачів про Україну, її видатних людей, події, українсько-російські взаємини. Інформація об'єктивна і з певною прихильністю до всього українського. Таке виняткове явище в російських засобах масової інформації можна пояснити досить інтриґуючим сплетінням обставин. Горбачов, проголошуючи демократизацію усіх сфер життя радянського суспільства, якось довідався, що київський журнал „Всесвіт" редаґує „ренеґат" соціялістичного реалізму в літературі й мистецтві д-р Віталій Коротич. Він і запросив Коротича очолити редакцію „Оґонька". Коли Горбачова позбавили влади, Коротич повернувся до Києва, лишивши в журналі „Оґоньок" свій національний еталон. Переглядаючи на дозвіллі видання „Оґонька" за різний період часу, натрапляєш на цікаві матеріяли стосовно Росії і російсько-українських взаємин.

Позаштатний кореспондент „Оґонька" Володимир Коваленко: „Невже не можна зрозуміти, що сталося з Росією внаслідок Бєловежських угод? Тепер доля Росії залежить від України. Українці не можуть, не хочуть примиритися з самодурством Єльцина, коли той перед камерами телебачення ляпнув: „Що нам робити з Украйною?!! Українці на це заявили: „Хто він такий, щоб смів втручатися в наше життя?".

Журнал „Оґоньок" друкує відкритий лист Олександра Ціпка до росіян: „Ви свою Росію прос... (вжив би таке дієслово, якби не друк) проспали. Росії вже нема. Відродилася Московія з князьками у Кремлі. Вони мають такі ж права на Чорноморський флот, як нова Україна – на Балтійський та Тихоокеанський. Ви, панове, самозванці, і жодних прав ні на що не маєте"...

Єлена Риковцева, спецкор „Оґонька", пише: „Росіяни в Україні зняковіли від поголосок, що державна незалежність України приведе до суцільної українізації – мови, назв, звичаїв, одежі, обов'язкового споживання борщу та галушок... Такі поголоски викликують тільки сміх. В державних установах, якщо відвідувач не знає української мови, допоможуть. Взагалі, за незнання державної мови нікого не позбавили громадянства, праці. Але знаходяться українці, котрих тягне до російської мови. Одеське видавництво за впровадження скрізь української мови, а саме – вживає російську. Ще прем'єр Кучма заявляв у Верховній Раді: „Прашу прінять маю атставку"...

Журнал „Оґоньок" інформує також про стан народної освіти в Україні. Кореспондент Сергій Жеребятьєв у своєму репортажі, іронічному і серйозному водночас, під заголовком українською мовою „В своїй хаті – своя правда і сила" пише: „Вже на другий рік проголошення державної незалежности України функціонувало понад 4 тис. спеціяльних шкіл, 179 гімназій, 130 ліцеїв, 11 авторських шкіл. Тепер у школах викладають нову правдиву історію України. Її автор львів'янин Василь Кобиляха. Тепер школярі вже знають, що в середині останнього льодовикового періоду остаточно створилися розумні істоти – люди „гомо сапієнс". Серед них – українці... 50 віків до н. е. Індо-українська держава осідлала два континенти, Азію та Европу, і завоювала Єгипет. Там українці лишили єгиптянам своє культуру... Український філософ Агастій, котрий просвіщав індійців, пояснював їм на санскриті, що слово „Украйна" означає – Велика Могутня Держава... Московію заснував київський князь Юрій-довгорукий. Основним населенням Московії були фіни і татари. Московський цар Іван IV Лютий був сином доньки Мамая... На зміну Рюриковичів прийшли Романови, котрі закріпостили український народ і під Полтавою 1709 року зложили Україну живцем до могили... В революцію 1917 року більшовицька партія мала своїм хребтом росіян, частково євреїв. Серед більшовиків українців було мало. Симон Петлюра рішуче боровся проти погромів євреїв, вчинених пробільшовицьким люмпен-пролетаріятом... Україна зробила достойний вклад у перемогу над нацистською Німеччиною. Проти німців воювала Українська Повстанська Армія. В разі перемоги німців, Україна ніколи не стала б незалежною державою"...

Раніше журнал „Оґоньок" друкував репортаж Ніни Костюкової про її інтерв'ю з Юлією Тимошенко: „Про Юлію Тимошенко російський обиватель довідався з телебачення, де вона розповідала, як її викидають з посади віце-прем'єра уряду. Трималася Юля славно, як Жанна Д'Арк. Без записок шпарила рідною мовою. Взагалі була гарна, молода – достоїнства не типові для члена уряду, та й „зайві" вони там... Приємно, коли політичний рух очолює чарівна жіночка. Типова українська красуня. Не викликує жодних роздратувань. Не те, що наші російські – бородавчасті, зморщені рила"... („Оґоньок", лютий 2001 р.).

Володимир Остапенко,
Вашінґтон

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Створюється документальний фільм про Березу Картузьку

МОНРЕАЛЬ. – Режисер Юрій Луговий, відомий своїми дотеперішніми фільмами, створює півторагодинний документальний фільм про польський концентраційний табір у Березі Картузькій між 1934 і 1939 роками, де були ув'язнені сотні українських патріотів.

У Канаді й Америці ще живе багато українців, колишніх в'язнів цієї польської тюрми з найсуворішим режимом. У фільмі використано фотографії, документи, архіви, спогади, написані про цей табір, та зізнання колишніх українських в'язнів, які тепер живуть на Заході. У фільмі подаються коментарі істориків про суспільно-політичне тло тодішньої Галичини та приклади надуживань польського уряду, який ламав умови Версальського мирного договору супроти українського населення.

Юрій Луговий – автор документального фільму „Свобода – дорогою ціною" про інтернування канадських українців в часі Першої світової війни, та співавтор фільму „Жнива розпачу" про голод в Україні 1932-33 років. Ці фільми здобули 12 міжнародних нагород.

Юрій Луговий їздив до Берези Картузької, щоб фільмувати рештки концентраційного табору, де мав розмови з місцевим населенням, що пам'ятали табір. Тепер у Березі Картузькій влаштовано музей, присвячений цій зловісній події в історії Польщі.

Завершення фільму передбачається на осінь 2003 року, але для цього потрібні кошти. Ми звертаємося до української громади з проханням допомогти закінчити цей фільм.

Чеки просимо виписувати на: „La Maison de Montage Luhovy – Bereza Kartuzka" і висилати на адресу: La Maison de Montage Luhovy Inc., 2330 Ave., Beaconsfield, Montreal, Quebec, Canada H4A 2G8. Якщо потрібна податкова посвідка просимо виписувати чек: „UCC-Bereza Kartuzka" і вислати на вказану адресу.



Режисер Юрій Луговий з колишнім в'язнем Берези Картузької А. Гладиловичем

За додатковими інформаціями просимо телефонувати на число: (514) 481-5871.

Усіх, хто пережив ув'язнення в Березі Картузькій або має будь-які матеріяли про цей табір, просимо висилати їх на вказану адресу.

За рекомендаціями можна звертатися до А. Гладиловича, колишнього в'язня на тел. (514) 374-3525, до історика проф. Тараса Гунчака на тел. (973) 635-5993 або до дорадника фільму проф. Ярослава Розумного: (204) 488-8693.

Зоряна Гриценко-Лугова

Виставка творів юних мистців



Юні мистці біля своїх творів. Справа стоїть керівник студії Василь Барабаш.

НЬЮ-ЙОРК. – Мистецька студія при Культурному центрі Українського Конгресового Комітету Америки відкрила виставку учнів – Ілони Михайлів, Олени Романишин, Марти Бажанської, Христини Мельник. Керівник – художник Василь Барабаш. Глядачі знайомилися з творами юних мистців до початку відкриття свята Матері, організованого 1-им і 127 Відділами Союзу Українок Америки.

Після чудового концерту та перекуски матері учнів впізнавали себе на портретах. Відчували тепло енергії творчости своїх дітей, захоплювалися квітами в натюрмортах. Фантазії композицій, копії пейзажів чи інших творів – також входять в процес навчання.

Мистецька студія при Центрі УККА заснована і почала творче навчання 4 жовтня 2002 року, по п'ятницях: 203, Друга Авеню „Українська Світлиця" при Культурному центрі УККА. Телефони: (212) 674-7414 – Світлиця; (212) 228-5490 – В. Барабаш.

Запрошуються до навчання діти і дорослі. Навчаючись в студії, учні готуються до вступу в спеціялізовані коледжі. Маленькі діти (деякі) потребують на початку присутности рідних. Володіючи основами клясичного рисунку, майбутні художники зможуть висловити свої почуття в різних видах і стилях творчости.

Василь Барабаш



Олена Романишин, Ілона Михайлів, Христина Мельник малюють натюрморт.

Винагорода за інформацію про викрадену частину скульптурної композиції

ТЕРНОПІЛЬ. – Корпус Миру США (U.S. Peace Corps) пропонує винагороду в сумі 5,000 дол. за інформацію, яка допоможе знайти частину скульптурної композиції, викрадену в квітні цього року в Тернопільському міському парку. Скульптурну композицію „Випадкова зустріч" подарували містові Тернопіль автор, відомий американський скульптор Стюард Джонсон, та Джон Звожек, американський архітектор, який тепер працює добровольцем Корпусу Миру в Тернополі.

Вартість композиції – 40,000 дол. Крім своєї фінансової цінности, вона також є важливим символом зв'язків між Тернополем та Сполученими Штатами. Композиція була встановлена у центральній частині парку в березні 2002 року.

Якщо хтось має інформацію щодо викраденої скульптурної композиції, будь ласка, телефонуйте до бюра Корпусу Миру: (380) (44) 247-6840 або до Тернопільського відділу міліції: (380 (352) 22-4623.

Композиція складається з фігур двох жінок, які сидять на лавці та розмовляють одна з одною. Викрадена частина композиції – це фігура жінки в штанах, заправлених в черевики на високих підборах. Матеріял виготовлення – бронза. Одяг та взуття пофарбовані. На жінці коричневі штани та черевики, светер золотистого кольору, темний берет і шарф на шиї. Фігура також має наручний годинник та сумочку.

Новий фестиваль „Мазепа-Фест"

ПОЛТАВА. – Новий український фестиваль „Мазепа-Фест" відбувся у Полтаві. Режисер і ведучий свята Сергій Архипчук вибудував п'ятигодинну програму так, що кожен гурт видавався зорею першої величини. Група „Бавовна" порадувала композицією за твором П. Тичини „Арфами, арфами...". Живий зв'язок з поколінням „Червоної рути" заманіфестував Едуард Драч „з кобзою, гітарою і з самим собою". Молодь палко вітала гурти „Трансформер" і „Талісман", „Незвичайні, так отож". Валерія Власенка та його гурт „Арахнофобію", який дуже не любить павуків, що посплітали свої сіті в головах українців. „Гайдамаки" висипали на гостей вибухову суміш гуцульського фолкльору. Київсько-січеславський „Сад" виступив з баладами на вірші Тараса Шевченка. Було багато інших...

Коли на сцену Співочого поля Марусі Чурай вийшла група „Плач Єремії", усе багатотисячне молоде полтавське море підхопило партизанську „Лента за лентою набої подавай, вкраїнський повстанцю, в бою не відступай". А коли по закінченні фестивалю розходилися, то тут, то там групи молоді зупинялися і співали Івасюкову й Чубаєву „Я піду в далекі гори". Були покладені квіти до пам'ятника козакам, що на чолі з гетьманом Іваном Мазепою стали до бою за Україну, за козацькі вольності й звичаї.

Ганна Дениско

Зустріч...

(Закінчення зі стор. 16)

Програма складалася з мистецької частини, бенкету і забави. Богдан Марків з участю своєї музичної родини, включно з його дружиною, сином і сестрою, вклав великі зусилля в проведення розваг того вечора.

Піяніст Віктор Марків виконав твори Віла Лобоса, Албеніса, Грагадоса і Пучіні. Юрій Тимченко, під акомпаніямент Богдана Маркова на фортепіяно, виконав популярні пісні 40-их років та арію з „Пташника з Тиролю". Недавно організований співочий ансамбль „Чарівний гомін" під проводом Ярослава Кушніра виконав ряд пісень естрадного характеру сучасних композиторів.

Забава почалась традиційним співом „Gaudeamus Igitur", – гимну гімназії. До танців грав ансамбль „Два кольори" зі співачками Галиною Марків і Дарією Компанець. Член ансамблю Іван Могильницький розвеселив товариство деклямацією „Варення вареників".

В середу вранці „берхтесґаденці" в українській церкві вшанували Богослуженням і Панахидою професорів і учнів гімназії, які вже померли.

Пополуднева сесія в середу була приділена нашій майбутності, в якій перша частина була посвячена суспільно-громадській активності у взаєминах між українською діяспорою і земляками в Україні. Учасниками дискусії були Марійка Гельбіґ, Ераст Гуцуляк, Олексій Шевченко, Ігор Гайда, д-р Любомир Романків та д-р Осип Мороз. Відкриваючи цю сесію, Ігор Лисий зазначив, що розвиток подій в незалежній Україні за останнє десятиліття не виправдав наших надій і сподівань, незважаючи на всі заходи, які були зроблені діяспорою в підтримці державности нашої батьківщини. Україна досі не має зрушень у формуванні зрілого громадського суспільства на зразок европейських країн, розквіту української національної свідомости і культури.

Марійка Гельбіґ зазначила, що існує багато незрозумінь серед діяспори відносно реальности в Україні. Непорозумінням є фальшиве уявлення, що Україна є бідною країною. Насправді Україна є багатою, але це багатство загарбане певними верствами влади і підприємців.

На думку Ераста Гуцуляка, увага діяспори мусить бути звернена, в першу чергу, на допомогу розвитку суспільно-громадського життя і культури України. Така допомога потребує більшого особистого вкладу.

Ігор Гайда поширив дискусію про допомогу Україні, розповівши про свій досвід добровільної громадської праці на батьківщині. Ігор Гайда працював як дорадник Міжнародного корпусу експертів-добровольців на одному з підприємств харчової індустрії на заході України. Його дружина – Рома відновила товариство „Обнова", яке поширюється в усіх теренах України. Вклад Ігора і Роми Гайдів для відновлення української державности приносить більше допомоги українському народові, ніж фінансові пожертви на незнані організації.

Д-р Осип Мороз вважає, що українці мають реальну можливість піднести свій інтелектуальний потенціял на вищий, сучасний рівень, зформувавши модерну націю на европейський зразок.

Д-р Любомир Романків сказав, що світла майбутність України залежить від її національно свідомої молоді, тому праця Пласту в Україні є значним фактором у відбудові української державности.

Визначні досягнення в Україні має також „Смолоскип" – зразок для діяльности діяспори. Олексій Шевченко, представник „Смолоскопу" на Північну Америку, описав діяльність і успіхи цієї організації протягом років української незалежности.

Під гаслом „Поки ми живемо" почалась остання сесія зустрічі. Промовляли Ігор Гайда – про важливість здорового харчування, Марійка Гельбіґ – про можливості туризму в Україні, зокрема про подорож вздовж Дніпра, яку плянує цього року група „берхтесґаденців" під керівництвом Володимира Шарка.

На кінець сесії було обговорене питання наступної зустрічі, яка відбудеться в Торонто, Канада. Ігор Лисий передав свою шапку, як символ берхесгаденських традицій, Ерастові Гуцуляку, одному з організаторів майбутньої зустрічі в Канаді.

Товариська ватра відбулася в приміщенні бібліотеки. Співом пластових і народних українських пісень, оповіданням жартів закінчилася зустріч.

Ігор і Наталя Лисі



За столом реєстрації (зліва): Христина Левицька-Масюк, Ігор Гайда, Лариса Зварун-Музичка.

Моменти...

(Закінчення зі стор. 5)

кими окупантами, а задля утримання в покорі українського населення і підтвердження цілісности території довоєнної Польщі. Тож недобиті німцями польські „жолнєжи" машерують по безборонних українських селах і терором засвідчують українцям польську присутність. Для утримання війська потрібні харчі, одяг, коні, вози тощо. Грабують беззахисне українське населення.

Хто чинить опір - розстрілюють, проколюють штиками, вирізують, палять. Стоять заграви над селами. Очевидець Григорій Стецюк, зв'язковий обласного проводу ОУН, що десятки разів сходив Волинь уздовж і впоперек, у своїх спогадах „Чорні дні Волині" пише, що куди не приходив за завданням проводу, жахався від калюж крови, у яких лежали трупи дітей, жінок, здорових чоловіків.

Таких свідчень очевидців - безліч. Природно, що терор викликав зворотню реакцію - українці змушені були організовано захищатися.

У польській літературі справжні причини подій на Волині свідомо перекручуються. А спроби об'єктивної аналізи потрапляють під обструкцію. За опублікування двотомника документів (особливо за другий том - 1939-44 роки) „Історії польсько-українських конфліктів" („Dzieje konfliktow polsko-ukrainskich", Warszawa, 1992, nakladem autora) історика Міколая Сівіцького піддали нищівній критиці, таврували як „зрадника" та хотіли судити.

Автор оприлюднив повні тексти матеріялів, доповідних записок, розпоряджень, документів з архіву польського еміґраційного уряду в Лондоні. Ці тексти засвідчують злочинну співпрацю поляків з німцями, а після 1944 року - з москалями, спрямовану проти українців. Про зформовані батальйони поліції доповідають в Лондон з Волині: *„Приємно було дивитися на ті відділи, хоч і в німецьких мундирах, як справно маршували з польською пісенькою на устах. Бачачи це, українці, без сумніву, опустили голови, а на лицях можна було спостерігати пригнічення і страх ...".*

З іншого донесення в Лондон: „З другої (*тобто східньої* - **І.Г.**) сторони фронту в Коломиї, міліція є польська в мундирах більшовицьких (...). Арештовано, вивезено, розстріляно певну кількість українців. Трапляються випадки арештів і вивозів також серед поляків, але торкається це лиш тих осіб, котрим більшовики закидають надто тісну співпрацю з німцями. Оголошення на місцях є російською і польською мовами. Посади обставлені переважно одними поляками ...".

Документ ч. 15: *„Польська Волинь без польської суспільности польською не буде ... Тому маємо тут непохитно і безстрашно стояти (trwac) до переможного кінця".*

Документ ч. 45: *„... Волинь переорати фізично так, щоб протягом одного покоління вирвати їй усі зуби. 50 відсотків українців розселити по Польщі. 2 мільйони виселити поза границі польської держави.*

Документ ч. 48: *„На переконання усіх поляків Волині і Галичини, до українців треба застосовувати тільки гітлерівські методи. Не розселювати по Польщі, а виселити. Зламати психічно".*

Деякі наші ліберальні праґматики радять: мовляв, аби хоч трохи пригасити ворожість поляків, українцям слід змиритися з існуванням у Львові польського пантеону, центральним елементом якого є меч-„щербець", це також буде платою за лобіювання Польщею українських інтересів у НАТО та ЕС.

Але якщо йдеться про взаємне примирення, навіть братерство, як цього хоче Я. Курونь, то чому Україна повинна платити такою дорогою ціною - ціною заглади історичної пам'яті та відвертого приниження нашої національної гідности?

Хто був і залишається генератором ненависти? Чому, наприклад, у Перемишлі не повернули українцям катедральний греко-католицький собор? Українську історичну пам'ятку архітектури в українському місті перебудували у польський костел. Чому у цьому українському храмі почепили на стіну величезну стелу з державним польським орлом, у пазурах якого - поневічений державний герб України - тризуб?

Чому на споконвічних українських землях після депортацій 1945 і 1947 років (Акція „Вісла") було дощенту знищено села, сотні церков, навіть кладовища? Чому ж тоді, не засудивши ці злочини через Сейм і не провівши реституції, Польща вимагає в України каяття за польсько-українську різню в 1942-43 роках, коли й ці події були спровоковані самими поляками і в них українців загинуло більше, ніж поляків ?

Чому Римо-Католицька Церква в Україні не є українською, навіть не космополітичною, а обслуговувана у більшості польськими ксьондзами, є чисто польською за духом, наче ці 800 парафій - не в Києві, Львові, Житомирі, Кременці, Винниці, Дніпропетровську і т. д., а в Кракові, Ченстохові, Варшаві ?

У двотомній „Історії польсько-українських конфліктів" програмний документ ч. 43 констатує, що хоч і „нема мовних (*тобто документальних* - **І.Г.**) доказів первинної польськости Червенської Землі, проте інтереси Польщі вимагають, аби земля ця залишилася в її межах. Українців вислати за Збруч або куди-небудь".

Чому, нарешті, коли стратегія цього документу і сьогодні, хоч і не прямо, діє, українці, вже як суб'єкт міжнародного права, не повинні обстоювати національну гідність та власні життєві інтереси ?

На мою думку, в українсько-польських взаєминах наступає нова фаза: від польського праґнення зберегти свої історичні позиції за камуфляжем компліментарної політичної риторики, міждержавні взаємини об'єктивно будуть переходити до більшої щирости, принциповішого захисту національних інтересів з боку „молодшого брата" а отже, тимчасового охолодження атмосфери, яка, поступово теплішчи, наблизить два народи до справді партнерських, рівних взаємин.

З цього погляду швидка добудова і введення в дію труби „Одеса-Броди-Ґданськ" стала б першою потужною артерією спільного економічного кровообігу та справжнього зближення народів далеко більше, ніж потуги утвердити польську присутність на Личакові.

P.S. Ця стаття вже була в дорозі до редакції, коли до Львова надійшла польська газета „Rzeczpospolita", в якій подана розмова публіциста Богдана Осадчука зі Збігнєвом Бжезінським.

Глибокий професіоналізм обидвох знаних особистостей не потребує додаткових рекомендацій, а висловлені ними думки не викликають засадничих заперечень. Але вражає, з якою легкістю пан Бжезінський стверджує, що українські націоналісти у Львові мимоволі стають інструментом російського імперіалізму, бо, мовляв, виступають проти відкриття цвинтаря (не Пантеону, звичайно) і, ставши носіями сліпої ненависти, руйнують цим польсько-українську співпрацю, зокрема лобіювання українських інтересів на Заході.

Польща справді протягом десяти років була і залишатиметься добрим лобістом України в Європі. Навіть не стільки з почуття симпатії, як з усвідомлення того, що Україна, інтеґрована в Європу, стає ще одним потужним ґарантом безпеки, докорінно змінивши цим як геополітичну мапу, так і стратегічні вісі і самої Польщі, віддаливши на 1500 кілометрів польські кордони від споконвічного аґресора, і Европи, і Західної цивілізації в цілому.

Нещодавно висловлена формула Гавієра Солани, що членство в НАТО і ЕС є не статусом, а способом життя, засвідчує: поки Україна не позбудеться режиму Л. Кучми, тотальної корупції нардепів та урядовців і не утвердить основ громадянського суспільства, в Европу вона може лише стукати. І сприяння Польщі, навіть якби вона була таким гігантом, як США, були б марними. Двері у НАТО, ЕС відчинятиме не економічно слабосила Польща, їх відчинить сама Україна.

Тож не слід перебільшувати можливості Польщі і платити за її лобізм національними інтересами, як, зрештою, не можна нехтувати участю поляків в євроінтеґрації України.

Як усе ж таки добре, що українські націоналісти у Львові є, і це - абсолютна більшість львів'ян, які, не отримуючи ніяких дивідендів, завжди за покликом серця беруть на себе вкрай потрібну, але покищо таку невдячну місію захисту української чести та гідности не лише у Львові, а й в усій Україні.

Від редакції:

Мусимо додати сумну новину: підірване тюрмами здоров'я І. Геля тримало його в останні роки на лікарняному ліжку. Нещодавно йому ампутовано ногу.

Якби хтось з наших читачів схотів матеріяльно допомогти цій шанованій в українському світі людині, пожертву можна вислати на адресу ЗУАДК (United Ukrainian American Relief Committee, 1206 Cottman Ave., Philadelphia, PA, 19111) з позначкою: „Для Івана Геля у Львові".

ПОДОРОЖІ

Не складайте скарбів собі на землі...

Річка Устє, ліва притока Горині, в своїй течії творить чимало острівців, але лише одному з них – в селі Городок – судилось стати історичним.

Писемні джерела про острів датуються 1463 роком. Цей острів – своєрідний діямант в намисті під назвою Устє і до нашого часу залишається її перлиною, ще з княжих часів був об'єктом непорозумінь між власниками і сусідами, які робили все, щоб нею заволодіти.

Свою назву село Городок отримало від первісного містечка (городка) на цьому острові. В колишньому музеї барона Федора Штайнгеля, що містився у його палаці на острові, були зібрані безцінні скарби нашої духовної культури, сакрального мистецтва, етнографії і побуту, але все це 1915 року було вивезено до Росії і сліди скарбів загубились назавжди.

З перших відомих нам власників бачимо князів Збаразьких, в середині XV ст. в замку на острові жив Солтан, по ньому – Семен Несвідський та його дружина – відома православна патріотка княгиня Марія, яка збудувала замок в Рівному, а поселення біля замку перетворила на місто. Її дочка княгиня Анастасія Гольшанська записала Городок як маєток Києво-Печерському монастиреві. Про це записано в описах нерухомого майна, що належало монастиреві, від 24 квітня 1593 року і від 22 січня 1595 року.

12 січня 1650 року, на основі Зборівського мирного договору між українським військом гетьмана Богдана Хмельницького і поляками, польський король Ян Казимир і Варшавський сейм затвердили список храмів і монастирів, що їх повертали католики православним українцям. Серед святинь є храм св. Іллі в Городку.

Резиденція київських владик на острові була місцем частих зустрічей митрополитів київських з іншими владиками. Таким маєтком Києво-Печерського монастиря залишився Городок аж до остаточного переходу його 1730 року до Руської уніятсько-православної церкви, яку на той час в Україні очолював Митрополит Афанасій Шептицький, котрий дуже піклувався храмом на острові і прикрасив святиню високомистецьким іконостасом, розписом в суто українському іконописному стилі, обдарував багато церковними речами.



Триває будівництво церкви УПЦ Московського Патріярхату

Після захоплення Правобережної України Москвою і секуляризації церковних маєтків Городок було передано угорському еміґрантові графові Естергазі, а пізніше, в 70-их роках XIX ст., власником Городка став барон Ф. Штайнгель, українізований німець, який був великим українським патріотом. Про нього в споминах Дмитра Дорошенка читаємо: „Мало мені доводилось бачити на своїм життєвім шляху таких прекрасних шляхетних людей, як барон Федір Штайнгель. Він брав живу участь в українському житті, був членом ТУПУ, товаришем голови Українського наукового товариства в Києві, підтримував український театр, в Думі належав до української парляментської фракції. Недалеко палацу Штайнгель вибудував спеціяльний будинок, в якому розмістив відомий, зібраний ним самим, Волинський музей".

Цей музей на острові мав природничий, етнографічний, церковно-історичний відділи, колекцію давніх ікон, хрестів, облачанш. Організатором і директором його впродовж кількох років був відомий український археолог Микола Біляшевський, пізніше – директор Київського історичного музею.

Федір Штайнгель побудував для селян в Городку лікарню, кооперативну крамницю, читальню, пізніше перетворену в „Просвіту". Сліди його благородних справ відчуваються в Городку й дотепер. Отож Городок аж до Першої світової війни знову ж був маєтком, правда, не церковних, а світських осіб.

Від тих маєтних скарбів нічого не залишилось на острові серед заплавів Устя, бо як сказано в Святому Письмі: „Не складайте скарбів собі на землі". Проте в наш час пастирі чужої нам церкви перетворили острів на маєток, обсадивши його своїми слугами. Уже впродовж десяти років московська церква, яку очолює тут Архиєпископ Рівненський Варфоломій (Ващук) веде запеклу боротьбу проти українських вірних в Городку, за цілковите посідання маєтком на острові.

Холодного березневого недільного ранку приміським поїздом Рівне–Луцьк я вирушив до Городка. Острів, оточений водами річки Устє, перетворений тепер московською церквою на великий будівельний майданчик. Дві каплиці і дві церкви, величезні корпуси монастиря вибудувано за короткий час в суздальсько-московському архітектурному стилі, бані покрито позолотою, скрізь повно будівельних високоякісних матеріялів. Але це „будівництво" не має нічого спільного ні з історією острова, ні з українською церковною архітектурою. В старих і новозбудованих будівлях розташувались Духовне училище, де навчають реґентів, псаломників, діє недільна школа.



Давній хрест в селі Грабів

В будинку барона Штайнгеля на першому поверсі московські служителі обладнали домову і парафіяльну церкву св. Іллі, а при вході до неї дві молоденькі дівчини продають московські церковні товари. Оглядаю книги – всі вони виключно російською мовою, запитую дівчат, чому відсутня література в українській мові. Вони завчено повторюють, що українська мова – неканонічна.

З південної сторони палацу Штайнгеля двоповерхова будівля сяє своєю новизною, ніби захована від чужого ока. Виявляється, це дім для гостей, у якому бувають Варфоломій, Володимир Сабодан, інші особи з їх оточення.

Храм св. Миколая – дивовитвір волинської архітектурної школи – впродовж двадцяти восьми років використовували не за призначенням. В 1965 році святиня була знята з реєстрації і нищилась. Будівлі біля святині перетворено на туберкульозний санаторій. Під приводом потреби приміщення для музичної школи зайнято парафіяльний будинок, робляться спроби розібрати павільйон на території, забрати святиню і дзвіницю. Їх не зупиняє й те, що храм св. Миколая будував Митрополит Афанасій Шептицький, був тут в 1991 році Патріярх Мстислав, не зупиняє й те, що історія острова ніколи не була пов'язана з московською церквою, а храми будувались нашими церквами.

В церкві св. Миколая править о. Тарас, недавно призначений Владикою Даниїлом, Архиєпископом Рівненським і Острозьким УПЦ КП.

– В цій святині, – каже о. Тарас, – правив перший Патріярх України святіший Мстислав, і українці повинні сказати своє вагоме слово про наші рани.

Залишаю острів і прямую через міст на Усті до пам'ятника природи – Вишневої гори, де розбурхані весняні води падають великим потоком згори, а водяні бризки творять на сонці райдугу. Весною вишневий цвіт на горі нагадує дивовижну білу хмару, яка застигла на небі.

Недалеко від гори – відоме рівненське підприємство „Азот", що спеціялізується на виробництві хемічної продукції, продовжує отруювати природне середовище, чимось нагадує московську церкву, яка теж сіє викидами і ненависть до України, до українських церков в Городку, в усій Україні.

Володимир Рожко,
м. Луцьк



За рікою – острів в селі Городок



Монастир – колишня резиденція київських владик

СПОРТ

Футбол

Завершився 12 чемпіонат України з футболу. Київське „Динамо" виграло вдома у харківського „Металіста" – 4:2 – і вдесяте стало чемпіоном України. „Шахтар" у Донецьку розгромив київський „Арсенал" 3:0, але мусів задовольнитися лише сріблом чемпіонату. Чемпіонат запам'ятається також запеклою боротьбою за третє місце. У протистоянні з „Оболонню" донецький „Металюрг" таки вирвав свою бронзу. „Дніпро" на четвертому місці, „Арсенал" – п'ятий.



Шанувальники київського „Динамо" 19 червня вітають з перемогою тренера команди Олексія Михальниченка на стадіоні ім. В. Лобановського у Києві. *Фото: УНІАН*

Легка атлетика

Жіноча збірна України з легкої атлетики 22 червня посіла перше місце у змаганнях за Чашу Европи у словенському місті Валенжі і здобула право на наступний рік виступати серед еліти континентальних змагань. Чоловіча збірна України не підтримала переможної ходи своїх співвітчизниць і фінішувала серед 8-ми команд групи на другій позиції.

На другому етапі турнірів серії „Супер-Ґран-прі" 24 червня у грецькій Трикалі українка Жанна Блок на своїй чемпіонській дистанції бігу на 100 метрів фінішувала другою. Українка, яка змінила прізвище з Пінтусевич на Блок і нині проживає у США, поступилася французуженці Крістін Арон 0.04 секунди. Ще одна представниця України, Олена Пастушенко, зайняла шосте місце на цій відстані. Бронзову нагороду з бігу на 1500 метрів виборов Іван Гешко.

Довкола спорту

Легкомоторний літак „Вілга-35-А" польського виробництва розбився 23 червня під час чемпіонату України з планерного спорту поблизу с. Бузова Києво-Святошинського району. Пілот літака загинув. Літак належав Центральному аероклюбові Товариства сприяння обороні України. Проводиться розслідування.

* * *

Український боксер Олександер Ветух, який посідає четвертий рядок в оцінках „WBC", зник у ніч на 22 червня на території київської зони відпочинку „Гідропарк", де святкував день народження чемпіонки світу з професійного боксу Аліни Шатернікової. Перед тим, як піти додому, Олександер вирішив скупатися у Дніпрі і спустився до води, а друзі чекали його на мості через Венеціянську протоку. Коли очікування затяглося, вони рушили на його пошуки і виявили на березі речі Олександра... 18 травня О. Ветуху виповнилося 23 роки. У послужному списку Ветуха – 22 перемоги, 18 з яких отримані нокаутом переважно у перших раундах.

Карате

На IV чемпіонаті світу з карате („WKC") який 23 червня закінчився у Санкт-Петербурзі, Росія, українська команда виборола чотири медалі. Золото у командних змаганнях здобула жіноча збірна України. Бронзовим призером в індивідуальних змаганнях став Олександер Гриненко. Дві медалі має чоловіча команда.

Що таке „бодібілдінґ?"

Це запитання задав електронною поштою Орест Гаврилюк після появи спортової вістки (ч. 25) про перемогу українських культуристів у Великій Британії. Він докоряє також за вживання чужинського терміну. Річ у тім, що до сучасної української мови ввійшло чимало термінів, заміна яких українськими відповідниками не є прерогативою редакції. Бодібілдінґ – це система фізичних вправ, що сприяють розвиткові м'язів тіла. Можна вживати термін „культуризм", але й він має французьке походження.

Пожертви на розвиток спорту в Україні просимо надсилатидо УСЦАК на адресу: 680 Sandford Avenue, Newark, NJ 07106.

Бокс

Українець Віталій Кличко 21 червня поступився технічним нокаутом у поєдинку за звання чемпіона світу серед важковаговиків за версіями „WBC" та „IBO" англійцеві Леноксові Льюїсові. Бій був зупинений лікарем поєдинку після шостого раунду, через сильний розтин лівої брови Кличка-старшого.

Судді поєдинку на момент завершення 6-го раунду віддавали перемогу Кличку над Льюїсом за точками 58:56 на користь українця. Віталій отримав підтримку вболівальників США, що також дуже важливо. Перемога Льюїса над Кличком була невпевненою і відбулася лише завдяки розтинові брови українця. Невідомо, як завершився б цей поєдинок, якщо українцеві дали б довести до кінця всі 12 раундів. Після зупинення бою не було помітно, судячи з дій боксерів, хто ж переможець. Льюїс стояв у кутку біля канатів із здивованим обличчям, а Віталій Кличко бігав по рингу, запитуючи всіх, чому зупинили бій. Глядачі його підтримували і можна було подумати, що виграв українець. Але вже через хвилину суддя оголосив переможцем Льюїса.

Після бою Льюїс сказав, що готовий дати Віталію шанс на бій-реванш. Віталій Кличко повідомив, що Ленокс Льюїс обіцяв йому провести бій-реванш, коли боксери були ще на рингу. Якщо повторний бій Кличка-Льюїса матиме місце, то він стане для українця у декілька разів складнішим.

У наступній зустрічі ми побачимо зовсім іншого англійця, і хотілося б побачити і зовсім іншого українця, який матиме не лише величезне бажання до перемоги, але й відповідні тактичні та фізичні кондиції до цього поєдинку.

Після бою Віталій Кличко сказав:

„Я виграв цей бій за точками. Я нокаутував би Ленокса в одинадцятому або дванадцятому раундах. Не розумію, чому лікар зупинив поєдинок. Лікар не обстежував мене. Він взагалі не торкався до мене руками і не ставив ніяких питань. Подивившись на мене, він відійшов... Багато хто говорить, що ця поразка стала перемогою. Насправді я дуже засмучений тим, що результат двобою саме такий. Я міг стати чемпіоном світу, але... Мені потрібно було дати шанс і дозволити продовжити бій... Багато боксерів під час двобоїв були в куди гірших ситуаціях і продовжували бій.

Ленокс Льюїс:

„У нього просто не було шансів на перемогу. Його травми були жахливими. Скажу чесно, я поважаю Кличка. Він володіє незвичайним стилем ведення бою і справді гідний того, щоб бути офіційним претендентом".

Лікар Пол Воліс:

„Я не мав іншого вибору, як рекомендувати судді зупинити бій. Ця травма не дозволяла йому уникнути удару. Бій повинен був бути зупинений".

Тренер Віталія Кличка Фріц Здунек вважає, що рішення судді викликало велике розчарування. Кличко тут здобув симпатії публіки.

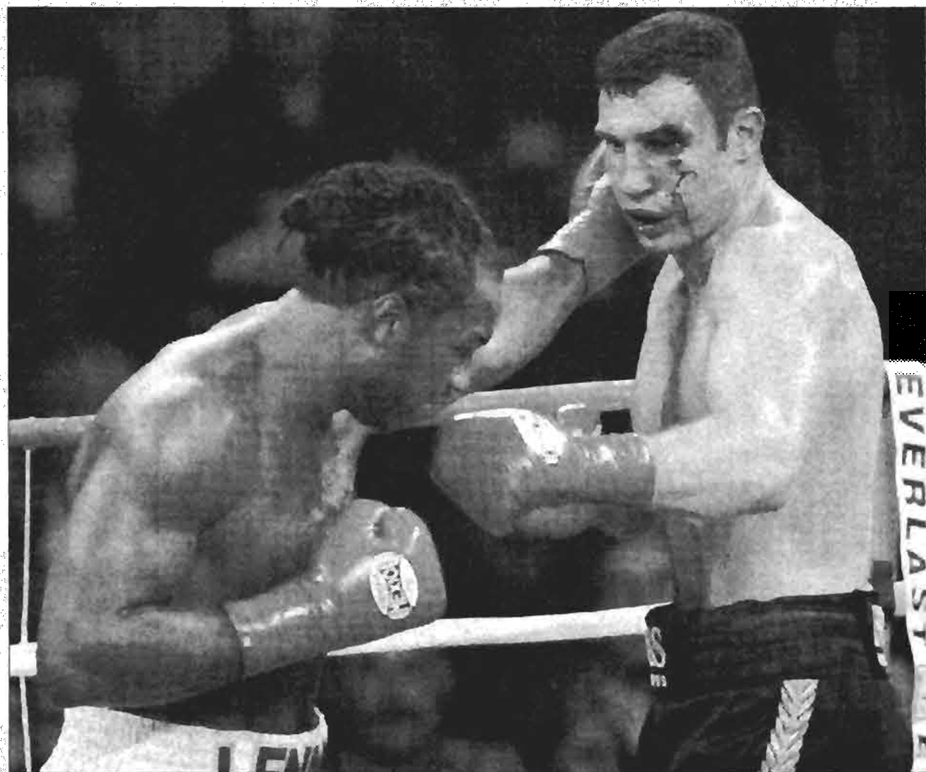
Німецьке видання „Bild" 22 червня провело опитування з теми, чи правильно суддя за рекомендацією лікаря зупинив бій між Леноксом Льюїсом і Віталієм Кличком. 42.5 відс. опитуваних вважають, що бій треба було продовжити, 31.8 відс. кажуть, що потрібен бій-реванш, інші 25.6 відс. вважають, що все було правильно, продовження бою було небезпечне для здоров'я Віталія Кличка.

Можна не сумніватися, що наступна зустріч Кличка та Льюїса викличе у кілька разів більший ажіотаж серед вболівальників. За бій, який відбувся 21 червня Льюїс, отримав більше 10 мільйонів долярів, гонорар Кличка – 1.4 мільйона долярів.

23 червня стали відомі оцінки суддів, які обслуговували бій між Леноксом Льюїсом і Віталієм Кличком. Після шести раундів оцінки суддів були однакові – 58:56 на користь Кличка. Судді Пет Расел і Той Касмарек вирішили, що Льюїс виграв тільки 3-ий і 6-ий раунди, третій арбітр Джеймс Дженкін присудив йому 5-ий і 6-ий раунди.

Популярність В. Кличка у Німеччині була підтверджена величезною телеавдиторією – хоча бій починався в 4:30 ранку за місцевим часом, біля телевізорів зібралися 4.6 мільйона німців.

Л. Хм.



Бій між Л. Льюїсом і В. Кличком *Фото: УНІАН*



UKRAINE 2003

DIBROVA

LVIV-YALTA-Symferopil
Bakhchisaraj
KYIV/Chernihiv
Pereyaslav-Khmelnytskyj
June 3-13 .... $2350
Sep. 16-26 .... 350 s/sup
11 days

PYSANKA

LVIV
Iv. Frankivsk/Yaremche
CHERNIVTSI/Kolomyja
KYIV/Kaniv
June 15-27 .... $2450
13 days .... 400 s/sup

SOLOVEJKO

LVIV/Iv. Frankivsk
YAREMCHE/Kolomyia
KHOTYN/Kam. Podilskyj
YALTA/Symferopil/Poltava
Bakhchisaraj/KYIV/Kaniv
Perejaslav Khmelnytskyj
CHERNIHIV
July 1-15 .... $2950
15 days .... 350 s/sup

POLONYNA

ODESA/Kherson
YALTA/Symferopil
Bakhchisaraj
KYIV/Kaniv
POLTAVA/Ophisnia
CHERNIHIV
July 25-Aug. 7 ...... $2550
14 days .... 400 s/sup

INDEPENDENCE I

LVIV/Iv. Frankivsk
YAREMCHE/Kolomyia
Khotyn/Kam. Podilskyj
YALTA/Symferopil
Bakhchisaraj
KYIV/Kaniv POLTAVA
Perejaslav Khmelnytskyj
CHERNIHIV
Aug. 12-26 .... $2950
15 days .... 450 s/sup

INDEPENDENCE II

KYIV
POLTAVA
YALTA/Bakhchisaraj
Symferopil
CHERNIHIV
Aug. 19-30 .... $2450
12 days .... 350 s/sup

CHUMAKY

KYIV/Kaniv
POLTAVA/Reshetylivka
Zaporizzhia/Kherson
Symferopil/Bakhchisaraj
YALTA/ODESA
Sep. 5-16 .... $2650
12 days .... 350 s/sup

PLEASE CALL FOR TOUR BROCHURE: 1-800-437-5324

LOWEST airfares from JFK-KYIV on AEROSVIT

	13 June - 14 Sept.	15 Sept. - 31 Oct.
NEW YORK-KYIV	*$840+tax*	*$635+tax*
NEW YORKL-Lviv,	*$910+tax*	*$705+tax*
Symferopil, Iv. Frankivsk, Donetsk, Dnupropetrovsk		
To KYIV from:		
Atlanta, Boston	*$940+tax*	*$635+tax*
Pitt., Phila., Wash.	*$880+tax*	*$635+tax*
Chicago	*#850+tax*	*$650+tax*
Dallas	*$1000+tax*	*$850+tax*
Orlando, Tampa	*$990+tax*	*$650+tax*
Los Angeles, San Francisko	*$990+tax*	*$700+tax*
San Diego, Seattle	*$990+tax*	*$700+tax*

AEROFLOT

to KYIV from JFK-Wash.
$600 'til 15 June
$750 15 June-31 Aug.
San Fran.-LA-Seattle
$740 'til 15 June
$930 16 June-31 Aug.
+ taxes

YOUTH FARES
Ages 12 to 24
$680+tax

Diaspora 1914Pine St. Philadelphia, PA 19103 215-732-3732 1-800-487-5324

DUNWOODIE TRAVEL BUREAU LTD.

800-550-4334 914-969-4200

771-A Yonkers Ave., Yonkers, NY 10704 • FAX 914-969-2108
e-mail: dunwoodtvl@aol.com

Aerosvit Airlines АероСвіт Авіалінії

Подаємо до відома, що наша фірма продає квитки по цінах:

Ціни на Аеросвіт До Києва від міста:*	**13 червня – 14 вересня**	**15 вересня – 31 жовтня**
Нью-Йорк, Бостон	$830 обі ст./ $530 одна ст.	$620 обі ст./ $425 одна ст.
Атланта	$930 обі ст./ $530 одна ст.	$620 обі ст./ $425 одна ст.
Вашінгтон, Пітсбург	$870 обі ст./ $530 одна ст.	$620 обі ст./ $425 одна ст.
Філядельфія	$870 обі ст./ $530 одна ст.	$620 обі ст./ $425 одна ст.
Вашінгтон	$870 обі ст./ $530 одна ст.	$620 обі ст./ $425 одна ст.
Чикаго	$840 обі ст./ $530 одна ст.	$640 обі ст./ $425 одна ст.
Далас	$1000 обі ст./ $590 одна ст.	$800 обі ст./ $425 одна ст.
Орландо/Тампа	$990 обі ст./ $590 одна ст.	$640 обі ст./ $425 одна ст.
Лос Анджелес/Сан Дієго	$990 обі ст./ $590 одна ст.	$690 обі ст./ $425 одна ст.

* До всіх міст в Україні (Львів, Івано-Франківськ, Одеса, Симферополь, Донецьк, Дніпропетровськ) додатково $70 дол. за обі сторони. Всі податки додатково.

Увага – від 1 липня на LOT з Українським паспортом потрібно транзит візу.

Наша фірма під час 35 років обслужила тисячі вдоволених клієнтів у найбільш складних подорожах по цілому світі. Пропонуємо слідуючі послуги: квитки на всі летунські лінії, круїзи, готелі, поїзди, авто-рентування, відпочинкові курорти. Ми радо допоможемо в туристичних послугах в Україну та Східню Европу включно з візами, паспортами та запрошеннями.

Чекаємо на ваші дзвінки: ***800-550-4334 або 914-969-4200.***



ПАЧКИ В УКРАЇНУ

DNIPRO CO.

В наших крамницях можна придбати авіаквитки в Україну та з України, зробити візи до України.
До вибору 99 взірців хусток!
Телефонні картки: 100 хв. розмови із Україною за $10.

NEWARK, NJ	CLIFTON, NJ	PHILADELPHIA
688 Sanford Ave	565 Clifton Ave	1801 Cottman Ave
Тел.: (973) 373-8783 (888) 336-4776	Tel.: (973) 916-1543	Tel.: (215) 728-6040

ощаджувати чи позичати найкраще в ньюйоркській кредитівці Самопоміч!

найвищі відсотки на різні ощадничеві конта
найнижчі відсотки на позичках
найкращі умови сплати позичок

Завжди конфіденційна, швидка, та професійна обслуга!



Федеральна Кредитова Кооператива САМОПОМІЧ - НЬЮ ЙОРК

SELF RELIANCE NEW YORK Federal Credit Union



Головне бюро: 108 Second Avenue New York, NY 10003 Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251

Вигідно розташовані філіяли:

Кергонксон: 6325 Route 209 Kerhonkson, NY 12446 Tel: 845 626-2938 Fax: 845 626-8636
Юніондейл: 226 Uniondale Ave. Uniondale, NY 11553 Tel: 516 565-2393 Fax: 516 565- 2097
Асторія: 32-01 31 Avenue Astoria, NY 11106 Tel: 718 626-0506 Fax: 718 626-0458

Outside NYC call toll free: 1-888-SELFREL Visit our website: www.selfrelianceny.org
E-mail: SRNYFCU@aol.com

ALBATROSS TRAVEL, Inc.

MALEV- Нове сполучення з Україною через Будапешт

LOT

Ціни на літо 2003 р.

- Квитки на місцеві і міжнародні літаки;
- вакації в Мексику, на Караїбах і Гаваях;
- подорожі на люксусових кораблях;
- пересилку грошей через „**WESTERN UNION**“
- квитки на літаки з **НЬЮ-ЙОРКУ** до:

WESTERN UNION

ЛЬВОВА **875 дол. + податок** (в обидві сторони)
565 дол. + податок (в одну сторону)

РИГИ, **ВІЛЬНЮСА** **775 дол. + податок** (в обидві сторони)
515 дол. + податок (в одну сторону)

МІНСЬКА, СОФІЇ, ТАЛІНА, ВІЛЬНА, КИЄВА, СТ. ПЕТЕРБУРГУ, МОСКВИ
835 дол. + податок (в обидві сторони)
545 дол. + податок (в одну сторону)

74 Nassau Ave., Brooklyn, NY 11222
Tel.: **(718) 383-7211 • (718) 383-0083**
Fax: **(718) 349-1767 • Free tel.: 1-800-603-7973**
http://www.albatravel.com **e-mail:albatravel@aol.com**

АДВОКАТ
ЯРОСЛАВ КУЗЕМЧАК



КОМПЕНСАЦІЇ І ВИМОГИ В НАСЛІДОК АВАРІЙ

✔ на роботі
✔ автомобільних
✔ в публічних місцях
✔ лікарських помилок

Перша консультація безплатна
Оплату беремо лише після виграші процесу про відшкодування

А ТАКОЖ:

- ВОДІННЯ під впливом алкоголю
- КУПІВЛЯ І ПРОДАЖ нерухомостей
- ПРОЦЕСИ цивільні і кримінальні
- ШТРАФИ
- РОЗВОДИ
- ЗАГАЛЬНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

WELT & DAVID
1373 Broad St., Clifton, NJ 07013
(973) 773-9800

• РОЗШУКИ •

Розшукую близьких та знайомих брата моєї бабусі на ім'я **ІГНАТІЙ ГАЛТ**, вихідця з України, приблизно 1900 р. нар., що виїхав до США і працював в районі Філядельфії. Після 2-ої світової війни моя сім'я втратила зв'язок з ним. Прошу відгукнутися людей, що мають будь-які відомості про цю людину. Мій e-mail: v@.y.c. Весельський Юрій.

• ПРАЦЯ •

Українка, громадянка Канади, (40 р.) шукає працю із замешканням по догляду за старшими людьми в США. Має 5 років практики і добрі рекомендації.
Тел.: (416) 503-8496

• ДО ВИНАЙМУ •

В Юніон, Н.Дж. – до винайму 4 кімнати в двородинній хаті. Огрівання і вода включені в ціну. Побажано без дітей і звіряток.
Тел.: (908) 686-8487

UKRAINE A CONCISE ENCYCLOPÆDIA

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНИ

універсальне джерело знань про Україну!

Це унікальне видання англійською мовою збагатить будь-яку бібліотеку, як приватну, так і публічну.

Том 1 .... 75.00 дол. (було 95 дол.)
Том 2 .... 75.00 дол. (було 95 дол.)
За ДВА ТОМИ – 130.00 дол.

Ціни включають пересилку. Замовлення разом з чеком або грошевим переказом надсилати на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
P.O.Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Мешканці Нью-Джерзі підлягають 6%-му податкові

РЕКЛЯМА – ЦЕ КЛЮЧ ДО УСПІХУ!

ВІДДІЛ ОГОЛОШЕНЬ І РЕКЛЯМИ

Tel.: **(973) 292-9800 дод. 3040**
Fax: **(973) 644-9510 • E-mail: svoboda@att.net**
Поштою: **Svoboda, 2200 Route 10, P.O. Box 280 Parsippany, NJ 07054**

ADVERTISING DEPARTMENT

Send $300 for only a $14 fee from New York to Ukraine.*

The Safe, Fast and Reliable Way to Send Money to Ukraine.

To find the MoneyGram agent near you, please call 1-800-MONEYGRAM or visit us at www.moneygram.com.

MoneyGram®
International Money Transfer



* In addition to the transfer fees applicable to a transation, a currency exchange rate set by MoneyGram or its agents will be applied. TM and © 2003 Travelers Express Company, Inc. All rights reserved. MoneyGram Payment Systems, Inc. is licensed as Money Transmitter by the Banking Department of the State of New York.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО МУЖА і БАТЬКА

бл. п.

ІВАНА ТЕЛЮКА

будуть відправлені СЛУЖБИ БОЖІ
13 липня 2003 р. у церквах:

св. Трійці, у Кергонксоні, Н.Й.;
св. Михаїла, у Ню Гейвен, Кон.;
та у Львові, Україна.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА і ПАНАХИДА
на могилі Покійного відбудеться
у неділю, 13 липня 2003 р. о год. 1-ій по пол.
на цвинтарі св. Духа у Гемптонбургу, Н.Й.
Про молитви просить
дружина ІРЕНА з дітьми і внуками.

В 40-ий ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

ГАЛІ ВЕРХОВСЬКОЇ-БАБЧУК

Моєї дорогої і незабутньої ПОДРУГИ
педагогічної школи в м. Кременчук, Полтавської обл.

Де Дніпро – ревучий.

ПОСИЛАЮ ГЛИБОКЕ СПІВЧУТТЯ РОДИНІ БАБЧУК.

Американська земля хай буде Їй пухом.

Вічна Тобі пам'ять!

Ольга Ґаховська з родиною

ПОДЯКА

6 травня 2003 р. на 80-му році життя відійшов у вічність
МУЖ і БАТЬКО

бл. п.

ОЛЕКСАНДЕР БІЛЕВИЧ

Похорон відбувся 9 травня 2003 р. з української греко-католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж. на православному цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Щиро дякуємо всім за численну участь у відправах, за пожертви на добродійні цілі, квіти, вислови співчуття, Служби Божі, молитви і тим, що несли домовину.

Дякуємо всім, хто допоміг нам у тих тяжких днях нашого пережиття.

Дякуємо друзям по зброї за численну участь з прапорами в похоронному заведенні і на цвинтарі.

В пам'ять Покійного зложили пожертви на наступні цілі:

СЛУЖБИ БОЖІ:

по	20	дол.	Білевич І., Дигдало З., Клінтон Делі – Т. Кравфорд Дж. – будуть відправлені в Канаді;
по	10		Адамчук Е. і С., Бохно М., Гірний І. і Л., Іванек Е., Коваль М., Масник С. і Е., Сорока М., Стах К., Яремко Г. – будуть відправлені у Львові;
			Галів М., Левицька О., Малиняк С., родина Мілевич, Москаль Т., Піех А., Пелехати В., Пермакова Т., Саламаха Е. і Р., Саламаха Тая, Савицька Н., родина Вітяк, родина Возняк – будуть відправлені в Нюарку;

ОХОРОНА МОГИЛ:

	200	дол.	Байлак А. Р.;
	250		Мац Роман;
	100		Мостовий О.;
	75		Воронка Р.;
по	50		Білевич І., Галів М., Котляр Ю., Лабунька М., Лялюк І. К., Левицький О., Мацик Ю., Ненадкевич Д. М., Ріпецький М., Саламаха Є. і Р., Світлична Н. і Стокотельний П.;
по	40		Іванек Е., Гординська Т.;
	30		Стахів Є.
по	25		Богданська Т., Василик А. Т., Гаєцька О., Червінська О.Н.;
по	20		Буняк П., Гірний І., Дацківський М., Демко М. А., Дзіман М., Мартинець І., Микич А., Пилипчак І. М., Питван Л., Потенжний В., Сорока М., Яворська О., Возняк Д.;
по	15		Бохно М., Масник Е.;
по	10		Адамчук С., Галабурда Р., Дармохвал М., Закаляк Я., Ляцко О., Москаль Т., Стах К., Феденишин А., Яремко Г.

ЛІТОПИС УПА – 25 дол. – Крупа Л.

Усім жертводавцям щира подяка.
Нехай Господь обдарує Вас своїми ласками.

ІРЕНА, ЗЕНОН, РОМАН



З глибоким жалем повідомляємо, що 3-го червня 2003 р. відійшла у Божу вічність наша найдорожча і незабутня ДРУЖИНА, МАТИ, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ, ТЕТА і КУЗИНКА

бл. п.

НАДІЯ ПРОЦИК

з дому СКЛЕПКОВИЧ

Залишила в глибокому смутку:

чоловіка	– ВОЛОДИМИРА
сина	– ЮРІЯ СТЕФАНА з дружиною МАРІЄЮ ЛІДІЄЮ КЛОДНИЦЬКОЮ
внуків	– КАЛИНУ
	– ДАНИЛА з дружиною ТАЖЕЮ і донечкою АЛЕКСАНДРІЄЮ
	– СТЕФАНІЮ
швагра	– ПАВЛА ПУНДІЯ з родиною
кузинів	– ОРЕСТА КАЗАНІВСЬКОГО з родиною
	– ЛЮБОМИРА КАЗАНІВСЬКОГО з родиною
	– АНТОНА ФЕДЕНИШИНА з родиною
	– ЯРОСЛАВУ КАЗАНІВСЬКУ з родиною
	– ЕДВАРДА КАМІНСЬКОГО з родиною
	– ЗЕНОВІЮ НЕЦВІД з родиною

та ближчу і дальшу родину в США, Канаді і Україні.

Просимо молитися за спокій душі Покійної.

Вічна Її пам'ять!

ПОДЯКА

З волі Всевишнього 4 травня 2003 р. після короткої недуги відійшов у вічність на 96-му році життя наш найдорожчий БАТЬКО і ДІДУНЬО

сл. п.

ЄРОНІМ ЛОҐУШ

Ми невимовно вдячні родині, приятелям і знайомим за численні письмові, телефонні і особисті вислови співчуття та за участь у похоронних відправах.

Щиро дякуємо Їх Ексцеленції Єпископові Михайлові Кучмякові та парохові Богданові Лукієві, Ч.Н.І. за похоронні відправи.

НА СВЯТІ ЛІТУРГІЇ пожертвували:

Меланія Банах, Наталія і Євген Змий, Розалія і Ігор Ляшок, В. Осадчук, Надія Хома, Марія і Богдан Полянські, Анна і Богдан Кравчук, Віра і Уляна Леґедза, Ірена і Станислав Клемик, Джері-Ен Петрулло, Джері і Марі Карлон, Ольга і Роман Кобрин, Лярісса і Антоні Потензон.

КВІТИ прислали:

Марія Тесля, Христина і Ейб Вілсон, Зоряна Гафткович і Микола Дармохвал, Марта Данилюк, Христина і Андрій Данилюк, Мірея Еспіна, Лорейн Лолате, Джері-Ен Петрулло, Ронда Драпо і Ненсі Лирнед.

НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ зложили:

	5,000 дол.	Оксана Стеранка;
по	250	Туня і Олег Данилюк, Адріян і Нікол Стеранка;
по	100	Ярко Салдан, Марта Данилюк, Меланія Банах, Мирон і Ольга Гнатейко;
по	50	Марія і Рон Ґласґов, Марія і Богдан Полянські, Надія Шимоняк, Дарія і Любомир Курилко;
	40	Ольга і Роман Кобрин;
по	25	Оксана і Іван Микитин, Надія і Іван Гафткович, Марія і Лазло Сі, Анна і Богдан Кравчук, Іванна Мартинець, Христина і Андрій Данилюк, Одарка і Тома Стокерт, Лора і Ростислав Пенцак, Роксоляна і Степан Місило, Дарія і Орест Пенцак, Лідія і Богдан Гайдучок.

НА ФОНД ДІТЕЙ ЧОРНОБИЛЯ через СУА:

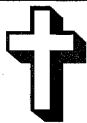
по	100 дол.	Зоряна Гафткович і Микола Дармохвал, Христина і Ейб Вілсон, Зірка і Роман Воронка, Меланія Банах, Галина Ґураль;
по	50	Лярісса і Дмитро Пенцак, Анна і Джеймс Джерніґен, Надія Гафткович, Орест і Марія Гриневич, Андрій і Соня Гриневич, Любомир і Марія Гриневич, Лярісса і Єнс Мамсон;
по	25	Люба Лапичак-Лесько, Катруся і Володимир Воловодюк, Люба Клачко, Марія і Юрій Українські, Анна і Богдан Кравчук, Таісса Турянська;
по	20	Марія Якібчук, Омеляна Питван.

86-ий ВІДДІЛ СУА зложив даток на „НАШЕ ЖИТТЯ"
Оксана і Юрій Мельникович на „МОЛОКО і БУЛОЧКА"
Божена Ольшанівська на ШКОЛУ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ в НЮАРКУ.

Ще раз складаємо всім, котрі причинилися до вшанування пам'яті Покійного нашу сердечну вдячність.

Доня	– ОКСАНА СТЕРАНКА
внуки	– ТУНЯ і ОЛЕГ ДАНИЛЮК
	– АДРІЯН і НІКОЛ СТЕРАНКИ

Помолімось за наших друзів



ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ і ПАНАХИДА

за спокій і вічну радість душ померлих Добродіїв Фонду Катедр Українознавства

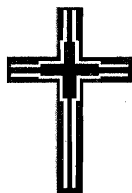
В-преп. о. д-р Михайло Квятковський, віце-ректор Українського Католицького Університету відслужить Заупокійну Святу Літургію у середу, 2-го липня 2003 р., о год. 11-ій ранку, в УКЦеркві при Українському Католицькому Університеті у Львові (вул. Іларіона Свєнціцького, 17) і в-преп. о. Архимандрит Андрій Патрикевич, настоятель Української Православної Парафії у Бостоні, відправить Панахиду у вівторок, 1-го липня 2003 р., о год. 10-ій ранку, в УПЦ св. Апостола Андрія Первозваного в Jamaica Plain, MA (24 Orchard Hill Rd.), за блаженнішої пам'яті:

д-ра Володимира Боднара
Стефана Бриндзея
д-ра Стефана Вороха
проф. Михайла Воскобійника
д-ра Миколи Дейчаківського
Василя Головінського
Івана Головки
проф. Якова Гурського
д-ра Пилипа Демуса
Меланії Дмитрів- Боднар
Василя Дусанівського
Івана Іванчука
Миколи Кавки
Марії Куземської
Василя Лагошняка
Марії і Мирона Масюків
Михайла Масника
Евстахії Мілянич
Осипа Новицького
Івана Одежинського
д-ра Богдана Олесницького
Івана Пасічника
Марії Попадюк
Яреми і Данила Почтарів
Лідії Рубчак
Володимира Сенежака
д-ра Василя Соколика
Марії і Василя Сороки
Омеляна Томича
д-ра Рудольфа Фішера
Лаверн Франзой
Степана Хемича
Демяна Хемича-Хабурського
Захарія Хемича-Хабурського
Василя Чайки
Володимира Шиприкевича
д-ра Дмитра і д-р Марії Яросевичів
Лева Яцкевича

Всіх Вп. Жертводавців ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів. Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, і Панахиди, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.



Вічна Пам'ять Померлим Добродіям ФКУ!
ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА
(ФКУ)



Ділимося сумною вісткою, що 19 червня 2003 р. відійшов у вічність на 80-му році життя дорогий і незабутній
ЧОЛОВІК

бл. п.

ІВАН КУПИНА

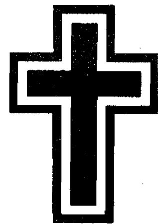
нар. 5 липня 1924 р. Соровичя на Лемківщині.

Покійний належав до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку. Був доброї вдачі та доброго серця. Був одним із засновників 5-го Відділу Організації Оборони Лемківщини в Ірвінгтоні, Н. Дж. Був членом УККА і Українського Народного Дому.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у понеділок, 23 червня 2003 р. на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишив у глибокому смутку:
дружину – МАРІЮ
та ближчу і дальшу родину в Америці, Україні та Канаді.

Вічна Йому пам'ять!



Ділимося сумною вісткою, що 2 травня 2003 р. відійшов у вічність на 74-му році життя наш найдорожчий
ЧОЛОВІК і ТАТО

бл. п.

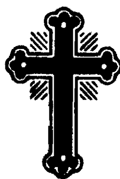
МИХАЙЛО БІЛАС

нар. 1 грудня 1928 р. в Уїзді, Івано-Франківську, Україна.

Похорон відбувся 6 травня 2003 р. із української католицької церкви св. Миколая у Чикаго на цвинтар в Елмвуді, Іл.

Залишені у смутку:
дружина – ТАМАРА
сини – МИРОН
– СТЕПАН з дружиною МАРІЯНОЮ
сестри – ГАНЯ і МАРІЯ з родинами в Україні
та ближча і дальша родина в Америці, Канаді і Україні.

Вічна Йому пам'ять!



З глибоким смутком повідомляємо, що 23 травня 2003 р. несподівано відійшла у вічність наша найдорожча
ДОНЬКА, ДРУЖИНА і СЕСТРА

бл. п.

ОКСАНА ЗИНОВІЯ КУШНІР

ПАРАСТАС відбувся 30 травня 2003 р.

ПОХОРОННІ БОГОСЛУЖЕННЯ були відправлені 7 червня 2003 р. в українській католицькій церкві Царя Христа у Філядельфії, Па.

Тлінні останки Покійної похоронено на українському католицькому цвинтарі св. Марії у Факс Чейсі, Па.

Залишені у глибокому смутку:
батьки – ІРЕНА і ЛЕВ КУШНІР
чоловік – АНДРІЙ САҐАТИЙ
сестра – МОТРІЯ КУШНІР з дітьми
ближча і дальша родина в США, Україні, Канаді і Польщі.

Вічна Її пам'ять!

СЛУЖБИ БОЖІ В 40-ий ДЕНЬ СМЕРТИ

будуть відправлені

1 липня 2003 р., о год. 6-ій веч.
в українській католицькій церкві Царя Христа у Філядельфії

1 липня 2003 р., о год. 8:30 ранку
в українській католицькій церкві св. Юра в Нью-Йорку.

